

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO.

XI.

ALAMAINEN KERTOMUS

SUOMENMAAN ALKEISOPPILAITOSTEN

TILASTA JA TOIMINNASTA

LUVUVUOSINA 1899—1902.

Koulutoimen Ylihallituksen antama.

HELSINGISSÄ,
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA,
1905.

Alamainen kertomus, jonka Koulutoimen Ylihallitus on antanut maamme alkeisoppilaitosten toiminnasta 1 päivästä syyskuuta vuonna 1899 1 päivään syyskuuta vuonna 1902 kuluneelta ajalta.

Tässä kertomuksessa olevasta yleiskatsauksesta selviää, että ne muutokset, jotka tämän kolmivuotiskauden kuluessa ovat tapahtuneet alkeisoppilaitosten, varsinkin lyseoiden toiminnassa, osalta ovat hyvinkin tuntuvia. Eri-laisten oppilaitosten lukumäärä ja niiden opetuskieli on sitä vastoin pysynyt täydellisesti entisellään.

Klassillisia lyseoita oli edelleen 15, joissa 9:ssä oli opetuskielenä suomi, 5:ssä ruotsi ja 1:ssä molemmat kielet. Reaalilyseot pysyivät myöskin sekä lukumäärältään että opetuskieltään entisellään. Niitä oli yhteensä 9, joista 6 oli suomen- ja 3 ruotsinkielistä. Niinikään pysyivät valtion ylläpitämät alkeiskoulut samalla kannalla kuin ne olivat edellisen kolmivuotiskauden lopussa, lukuunottamatta Tampereen koulua, jonka toiminta kokonaan lakkasi lukuvuoden 1899—1900 lopussa. Näitä oppilaitoksia oli lukuvuoden 1901—1902 lopussa 2 viisiluokkaista, 4 neliluokkaista ja 1 kolmi-luokkainen koulu.

Tyttökouluja oli sama määrä kuin edellisen kolmivuotiskauden lopussa, nimittäin 12, joista 7:ssä oli suomi ja 5:ssä ruotsi opetuskielenä.

Oppilaita oli puheenalaisina kolmena lukuvuonna lyseoissa, eri vuosina 4,966 (klassillisissa 2,991, reaalilyseoissa 1,975), 5,108 (kl. 3,067, reaalily. 2,041) ja 5,334 (kl. 3,159, reaalily. 2,175); alkeiskouluissa 479, 487 ja 550; tyttökouluissa 1,981, 2,079 ja 2,211.

Äidinkielenä puolesta jakautuivat oppilaat seuraavalla tavalla:

<i>Lyseoissa:</i>	1899—1900	1900—1901	1901—1902
Suomenkielisiä . . .	3,271	3,366	3,540
Ruotsinkielisiä . . .	1,646	1,694	1,748
Muunkielisiä . . .	49	48	46
<i>Alkeiskouluissa:</i>			
Suomenkielisiä . . .	160	175	179
Ruotsinkielisiä . . .	235	216	252

<i>Tyttökouluissa:</i>	1899—1900	1900—1901	1901—1902
Suomenkielisiä . . .	1,083	1,116	1,217
Ruotsinkielisiä . . .	865	926	954
Muunkielisiä . . .	33	37	40

Kultakin mainitulta kolmelta lukuvuodelta on Ylihallitus erikseen julaissut tilastollisia yleiskatsauksia.

Edellisissä kolmivuotiskertomuksissa noudatettuun tapaan annetaan tässä ensin yleiskatsauksena tiedot tärkeimmistä toimenpiteistä ja muutoksista, joita alkeisoppilaitosten alalla on tapahtunut. Sen jälkeen seuraavat erityisiä valtion oppilaitoksia ja niiden opettajistoa koskevat tiedonannot, jotka välittömästi liittyvät edellisessä kolmivuotiskertomuksessa oleviin esityksiin. Niistä virallisista toimenpiteistä, joihin on ryhdytty erityisiin yksityiskouluihin nähden, kerrotaan sitten tämän kertomuksen kolmannessa osassa.

I. Yleiskatsaus.

Alkeisoppilaitosten alalla tämän kolmivuotiskauden aikana tapahtuneista uudistuksista on ensisijassa mainittava ne *uudet lukusuunnitelmat*, jotka v. 1901 määrättiin maamme lyseoissa noudatettaviksi.

Hänen Ylhäisyytensä Kenraalikuvernöörin 19 p. toukok. (1 p. kesäk. 1901) Keisarilliselle Senaatille lähettämässä kirjeessä ilmoitettiin, että Hänen Keisarillinen Majesteettinsa oli suvainnut kiinnittää erityistä huomiota siihen, että venäjänkielen pakollinen opetus olisi välttämättömästi pantava toimeen valtionvaroilla kannatetuissa yksityisissä oppilaitoksissa, sekä että Hänen Majesteettinsa samalla oli huomannut, että mainitun kielen opetuksen pakollista toimeenpanoa koskevalla kysymyksellä on yleinen merkitys ja että sen pitäisi tulla ratkaistuksi yhdenmukaisesti kaikissa maan samanlaatuisissa oppilaitoksissa, jonka johdosta Kenraalikuvernöörille armossa oli annettu toimeksi Senaatin mielipidettä kuulusteltuaan antaa erityinen alammainen esitys niistä tarpeellisista muutoksista, joita mainitun kieliopetuksen järjestely Suomen oppilaitoksissa aiheuttaisi.

Tämän johdosta Keisarillinen Senaatti lähetepäätöksessä 19 p:ltä kesäk. 1901 käski Ylihallituksen antaa asiassa alammaisen lausuntonsa. Ylihallituksen 7 p. seuraavaa elok. antama lausunto oli suomennettuna näin kuuluva:

Suurimpia vaikeuksia, jotka koulun toimintaa meidän maassamme haittaavat ja jotka ovat otettavat huomioon kaikkia uudistusehdotuksia arvosteltaessa, on se kielten paljous, joka sisältyy koulun lukusuunnitelmaan ja joka välttämättömästi johtuu maassa vallitsevista olosuhteista. Yhtä vähän kuin mikään muukaan sivistyskansa voimme me tulla toimeen ilman edes jotakin

taitoa klassillisissa kielissä, s. o. latinassa ja kreikassa toiselta, ja nykyaikaisissa sivistyskielissä, s. o. ranskan, saksan ja englannin kielissä toiselta puolen. Näille kielille täytyy sen vuoksi varata jokin tila joskaan ei kaikkien, niin ainakin moniaiden oppilaitosten opetussuunnitelmissa. Mutta lisäksi tulee vielä kaksi kotimaista kieltä, suomen ja ruotsin kielet, joilla hyväksyttävien kasvatusopillisten periaatteiden mukaan tulee olla etevä sija kieliopetuksessa, sekä edelleen vielä valtakunnankieli venäjä, jonka välttämättömyys johtuu maan valtiollisesta asemasta, siis seitsemän, kahdeksan eri kieltä, jota vastoin Venäjän kouluissa luetaan korkeintaan kuutta ja suurissa länsieurooppalaisissa sivistysmaissa korkeintaan viittä kieltä.

Se vaikea tehtävä, joka täten on asetettu meidän maamme koululaitokselle, on saatu ratkaistuksi kutakuinkin tyydyttävällä tavalla siten, että klassillisten lyseoiden ohelle on perustettu n. s. reaalioppilaitoksia, joissa latinaa ja kreikkaa ei opeteta — päitse kahdessa, joissa on vapaaehtoinen lyhempi latinan kurssi — mutta sen sijaan on annettu suurempi tila uusille kielille, varsinkin venäjänkielille, sekä matematiikalle ja luonnontieteille. Näissä oppilaitoksissa on venäjänkielen opetus pakollinen ja on tällä kielellä melkoinen määrä opetustunteja.

Klassillisissa lyseoissa saadaan tosin venäjä vaihtaa latinaan alemmilla ja kreikan kieleen neljällä ylimmällä luokalla. Todellisuudessa on kuitenkin venäjänkielen opiskeleminen, vaikka se onkin vapaaehtoinen, voittanut yhä suurempaa alaa myöskin viimeksi mainituissa lyseoissa; siten oli niistä 994 nuorukaisesta, jotka viime lukuvuonna olivat merkityt klassillisten lyseoiden neljän ylimpien luokkain oppilaisiksi, kokonaista 776 eli lähes 77 prosenttia valinnut venäjänkielen, jota vastoin kreikkaa lukevia oli 234 eli ainoastaan 23 prosenttia. Ajan oloista ja yhteiskunnallisista olosuhteista tällä alalla johtunut luonnollinen kehitys on myöskin aiheuttanut sen, että reaalilyseoihin pyrkivien oppilaiden luku viime aikoina on yhä enentynyt, kun taas muutamiin klassillisiin lyseoihin, kuten Nikolainkaupungissa ja Porvoossa oleviin sekä Viipurin ruotsinkieliseen, on perustettu täysiluokkaisia, osaksi yksityisiä reaaliosastoja, ja näyttävät nämät oppilaitokset olevan muuttumassa reaalilyseoiksi, jommoiseksi Oulun ruotsinkielinen lyseo jo onkin muuttunut. Se oppilasmäärä, joka vielä lukee kreikkaa, on tuskin sen suurempi, kuin mikä on tarpeen yliopiston teologisen tiedekunnan vuotuiseksi täydentämiseksi.

Kun nyt kuitenkin sellainen armollinen ohje on annettu, että kaikissa alkeisoppilaitoksissa venäjänkielen opetus on tehtävä pakolliseksi, rohkenee Ylihallitus alammaisesti alistaa, eikö tämä tarkoitus *klassillisissa lyseoissa*, joissa kielitunteja ei enää mitenkään käy lisääminen yli niiden nykyisen määrän, parhaiten olisi saavutettavissa siten, että luokilta II—IV valintavapaus poistettaisiin ja venäjänkielille näillä luokilla osotetut tunnit tulisivat kaikille

oppilaille pakollisiksi, nimittäin 4 tuntia II luokalla ja 3 III ja IV luokalla kummallakin eli yhteensä 10 tuntia, joka tuntimäärä yhdessä niiden 20 tunnin kanssa, jotka venäjänkielellä tätä nykyä on neljällä ylimmällä luokalla, koko oppilaitosta kohti olisi 30 viikkotuntia. Se perustus, joka täten laskettaisiin venäjänkielen opinnoille, saisi epäilemättä oppilasten enemmistön edelleen ylempillä luokilla jatkamaan näitä opinnoita, vaikkakin mainittu kieli ja kreikka yhä pysyisivät vaihtoehtoisina. Kreikan kielen täydellinen poistaminen lyseoiden opetussuunnitelmasta ei näytä suotavalta eikä välttämättömältä, koska tämän kielen taidon omistaminen edelleen on tarpeen, etenkin papinvirkaan aikoville. Sen epäkohdan välttämiseksi, että kahden kielen, nimittäin latinan ja venäjän, lukeminen alkaisi yht'aikaa, olisi taas latinankieli, jonka opetus nyt alkaa toisella luokalla, lykättävä III:lle; siten saavutettaisiin myöskin se etu, että kahdella alimmalla luokalla kummankin suuntaisissa lyseoissa tulisi olemaan sama tuntikaava; samoin jäisi pois piirustuksen ja luonnonopin opetus, joka kaikki lähemmin selviää tähän alammassimmasti liitetystä klassillisten lyseoiden uuden lukusuunnitelman ehdotuksesta.

Reaalilyseoiden lukusuunnitelmat eivät kaipaisi muuta muutosta kuin että kaikissa maaseudun reaalilyseoissa venäjänkielen tuntimäärä lisättäisiin 30:ksi, niinkuin se vastamainitun ehdotuksen mukaan tulisi olemaan klassillisissa lyseoissa. Tällainen järjestely on jo pantu toimeen Keisarillisen Senaatin 28 p. tammik. 1891 vahvistamassa ja Viipurin reaalilyseossa noudatettavassa lukusuunnitelmassa. Mainittuun lukusuunnitelmaan semmoisena, jommoiseksi se on muodosteltu Keisarillisen Senaatin kirjeessä 27 p:ltä tammik. 1897, perustuu kaikissa pääkohdissaan se reaalilyseoiden uuden lukusuunnitelman ehdotus, joka tässä alammaisesti niinkään oheenliitetään. Ne pienemmät tasoittelut, joita tähän ehdotukseen vielä on tehty, ovat aiheutuneet siitä, että suurempi yhdenmukaisuus klassillisten ja reaalilyseoiden kesken on näyttänyt tarpeelliselta toisen kotimaisen kielen opetuksessa, jolle 1 tunti reaalilyseoiden yläluokilla on huomattu riittämättömäksi, jos mieli saavuttaa kutakuinkin tyydyttäviä tuloksia. Vielä on Ylihallitus pitänyt velvollisuutenaan alammaisimmasti huomauttaa, että puheenalainen ehdotus ei pane esteitä ennen mainitulle vapaaehtoiselle latinan kurssille, joka vaihtoehtoisena ranskan ja englannin kielten sekä piirustuksen asemasta kolmella ylimmällä luokalla on sallittu armollisessa kirjeessä 13 p:ltä syysk. 1894 Nikolainkaupungin sekä Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä 16 p:ltä toukok. 1899 Oulun reaalilyseoissa ja joka ajan oloon mahdollisesti voisi tulla otetuksi käytäntöön muissakin reaalilyseoissa. Tietenkin on selvää, että tämäntapainen vaihto siinä lukusuunnitelmassa, joka tässä ehdotetaan yleisemmin noudatettavaksi ja jossa englanninkieli on vapaaehtoisena oppiaineena, saattaa tulla kysymykseen ainoastaan ranskankieleen ja piirustukseen nähden.

Mitä vihdoin tulee *yksityiskouluihin*, niin on ainakin täydellisemmissä sellaisissa oppilaitoksissa oppilaille tarjona tilaisuus jonkun oppimäärän suorittamiseen venäjänkielessä, joka on joko kokonaan taikka osaksi pakollinen. Näille kouluille on ollut suotuna ohjelmansa järjestämisessä jonkun verran vapautta, jota yliopistoon johtavissa oppilaitoksissa ylimalkaan ovat olleet rajoittamassa ainoastaan ylioppilastutkinto-vaatimukset. Tämän kautta ovat nämät koulut voineet eri paikkakunnilla mukautua yleisön vaatimuksiin ja toivomuksiin sekä siten paremmin täyttää tarkoitustansa, samalla kun ne uusia teorioja ja menettelytapoja koettelemalla ovat melkoisessa määrässä olleet avullisina kasvatusopillisen kokemuksen hankkimisessa, josta on ollut hyötyä koko koululaitoksellemme. Senvuoksi olisi toivottava, että tämä vaupaus, joka suurimmassa määrässä tuottaa yleistä hyötyä, saisi tulevaisuudessaakin säilyä yksityiskouluillemme.

Siinä luottamuksessa, että yllä esitetyt näkökohdat tulevat saavuttamaan armollista huomiota, Ylihallitus rohkenee toivoa, että meidän koululaitoksemme, joka on koko Suomen kansan sydämen asia ja jonka nykyinen rakenne on pitkällisen ja onnellisen kehityksen tulos ja on saavuttanut tunnustusta ulkomaidenkin eteviltä kasvatusopillisilta auktoriteeteiltä, ei ole joutuva perinjuurisempien muutosten alaiseksi, jotka tulevaisuudessa tekisivät mahdottomaksi taikka ainakin suuressa määrin vaikeuttaisivat sen tasaista ja hedelmällistä kehitystä.

Ylihallituksen ehdottamat lukusuunnitelmat olivat tällaiset:

Klassillisille lyseoille.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Summa
Uskonto	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Opetuskieli	4	3	2	2	2	2	1	2	18
Toinen kotimainen kieli	6	4	4	2	2	2	2	2	24
Venäjän kieli	—	4	3	3	4	5	5	6	30
Latinan kieli	—	—	6	8	6	7	6	5	38
Saksan kieli	—	—	—	—	3	3	3	3	12
Kreikan kieli (venäjänkielen sijasta)	—	—	—	—	(4)	(4)	(4)	(4)	(16)
Sielutiede ja logiikka	—	—	—	—	—	(1)	(1)	(2)	(4)
Ranskan kieli (vapaaehtoisesti)	—	—	—	—	—	(2)	(2)	(2)	(6)
Maantieto ja historia	4	4	3	3	3	3	3	3	26
Matematiikka	6	6	5	5	4	4	4	3	37
Fysiikka	—	—	—	—	—	—	2	2	4
Luonnonhistoria	2	2	2	2	2	—	—	—	10
Kaunokirjoitus	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Laulu (vapaaeht. luokilla V—VIII)	2	1	1	1	(1)	(1)	(1)	(1)	5 (9)
Voimistelu	3	3	3	3	3	3	3	3	24
Summa	31	31	31	31	31 (32)	31 (34)	31 (34)	31 (34)	—

Reaalilyseoille, joissa suoritetaan päätyvät oppimäärät myöskin V:llä luokalla.

	I	II	III	IV	V	Summa viidelle luokalle	VI	VII	VIII	Summa koko oppilait.
Uskonto.	2	2	2	2	2	10	2	2	2	16
Opetuskieli.	4	3	2	2	2	13	2	2	2	19
Toinen kotimainen kieli.	6	4	4	3	2	19	2	2	2	25
Venäjän kieli.	—	4	3	3	3	13	5	6	6	30
Saksan kieli.	—	—	4	4	4	12	2	2	2	18
Ranskan kieli.	—	—	—	—	—	—	4	3	3	10
Englannin kieli (vapaaeht.)	—	—	—	—	—	—	—	(2)	(2)	(4)
Maantieto ja historia.	4	4	3	3	4	18	3	3	3	27
Matematiikka.	6	6	5	5	5	27	5	5	5	42
Luonnonoppi.	—	—	—	2	2	4	2	2	2	10
Luonnonhistoria.	2	2	2	2	2	10	—	—	—	10
Kirjanpito (vapaaeht.)	—	—	—	(1)	(1)	(2)	—	—	—	(2)
Kaunokirjoitus.	2	2	—	—	—	4	—	—	—	4
Piirustus.	—	—	2	2	2	6	1	1	1	9
Laulu (vap.eht. I. IV—VIII)	2	1	1	(1)	(1)	4 (6)	(1)	(1)	(1)	4 (9)
Voimistelu.	3	3	3	3	3	15	3	3	3	24
Summa	31	31	31	31	31	—	31	31	31	—
				(33)	(33)		(32)	(34)	(34)	

Ennenkuin Ylihallituksen vastakerrottu lausunto oli määräpaikkaansa ehtinyt, annettiin armollinen kirje 25 p:ltä heinäk. 1901, joka venäjänkielen opetuksesta maan reali- ja klassillisissa lyseoissa määräsi: 1) että Viipurin suomalaiselle reaalilyseolle 28 p. tammik. 1891 vahvistettu lukusuunnitelma, jossa venäjänkielille on määrätty 30 viikkotuntia, on alusta lukuvuotta 1901—1902 ulotettava kaikkiin Suomen reaalilyseoihin; 2) että sanotusta ajasta alkaen on klassillisten lyseoiden alemmilla luokilla järjestettävä 10 viikkotuntia venäjänkielessä sekä ylemmällä luokilla 20 tuntia mainitussa kielessä niille oppilaille, jotka eivät lue kreikankieltä ynnä logiikkaa ja sielutiedettä; 3) että yksityisille oppilaitoksille miespuolisia oppilaita varten ja yhteiskouluille, joiden lukusuunnitelmat vastaavat reaalilyseoille vahvistettuja lukusuunnitelmia, myönnetään apua yleisistä varoista ainoastaan sillä ehdolla, että sanotuissa kouluissa annetaan venäjänkielen opetukselle sama tuntimäärä kuin reaalilyseoissa.

Tämän armollisen kirjeen johdosta käski Keisarillinen Senaatti Kirkkolisiasiain Toimituskunnan kirjeessä 25 p:ltä heinäk. 1901 Ylihallituksen viipymättä antaa Senaatille ehdotuksen niistä muutoksista, joita edellä kerrotut määräykset aiheuttivat klassillisten lyseoiden lukusuunnitelmassa, sekä muuten ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin mainitun armollisen kirjeen voimaan saattamiseksi.

Kirjelmillä 7 p:ltä elok. 1901 Ylihallitus saattoi puheenalaisen armollisen kirjeen asianomaisten reaalilyseoiden rehtorien tiedoksi ja käski heidän

viipymättä tehdä Ylihallitukselle ehdotuksen niistä toimenpiteistä, joita sen käytäntöönpano vaati. Vastauskirjelmässään Keisarilliselle Senaatille niinkään 7 p:ltä elok. 1901 Ylihallitus viittasi samana päivänä antamaansa Keisarillisen Senaatin lähetepäätöksessä 19 p:ltä kesäk. 1901 vaadittuun lausuntoon, jonka sisällys on ennen kerrottu, sekä alammaisimmasti alisti siihen liitetyt lukusuunnitelmat armollisesti vahvistettaviksi, koska ne Ylihallituksen mielestä kaikin puolin vastasivat niitä määräyksiä, joita armollinen kirje 25 p:ltä heinäk. sisälsi. Huomauttaen että lukusuunnitelmien äkillinen muuttaminen kaikilla luokilla 1 p. tulevaa syyskuuta tuottaisi miltei voittamattomia esteitä ja joka tapauksessa aiheuttaisi vaikeita häiriöitä, Ylihallitus alammaisuudessa anoi, että uudet lukusuunnitelmat saataisiin ainakin klassillisissa lyseoissa ottaa noudatettaviksi, niinkuin ennenkin tällaisissa tapauksissa, asteettain niin että ne ensi lukuvuotena pantaisiin käytäntöön lyseoiden kahdella alimmalla luokalla ja sittemmin luokka luokalta ylemmillä.

Ylihallituksen laatimat lukusuunnitelmain ehdotukset tulivatkin pääkohdissaan vahvistetuiksi. Tärkein niihin tehdyistä muutoksista oli se, että venäjänkielen opetukselle, jonka Ylihallitus oli ehdottanut II luokalla aloitettavaksi neljällä tunnilla ja joka sen mukaan olisi luokilla III ja IV saanut kolme viikkotuntia, määrättiin jo I luokalla neljä tuntia; siten tuli venäjänkieli uusien lukusuunnitelmien mukaan luokilta II—IV saamaan ainoastaan kaksi viikkotuntia.

Keisarillisen Senaatin 28 p. elok. 1901 klassillisille lyseoille vahvistama lukusuunnitelma oli nimittäin tällainen:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Summa
Uskonto	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Opetuskieli	4	2	2	2	2	2	2	2	18
Toinen kotimainen kieli.	4	4	4	4	2	2	2	2	24
Venäjän kieli.	4	2	2	2	4	4	6	6	30
Latinan kieli	—	—	6	6	8	6	6	6	38
Saksen kieli	—	—	—	4	2	2	2	2	12
Kreikan kieli (venäjänkielen sijasta)	—	—	—	—	(4)	(4)	(4)	(4)	(16)
Sielutiede ja logiikka	—	—	—	—	—	—	(2)	(2)	(4)
Ranskan kieli (vapaaehtoisesti)	—	—	—	—	—	(2)	(2)	(2)	(6)
Maantieto ja historia	4	6	6	2	2	4	2	2	28
Matematiikka	4	6	4	4	4	6	4	4	36
Fysiikka	—	—	—	—	—	—	2	2	4
Luonnonhistoria	2	2	2	2	2	—	—	—	10
Kaunokirjoitus	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Laulu (vapaaeht. luokilla III—VIII)	2	2	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	4(10)
Voimistelu	3	3	3	3	3	3	3	3	24
Summa	31	31	31 (32)	31 (32)	31 (32)	31 (34)	31 (34)	31 (34)	—

Niiden oppilaiden, jotka aikovat antautua jumaluustieteellisiä tahi filosofillisia Yliopisto opinnoita harjoittamaan, sallittiin neljällä ylimmällä luokalla vaihtaa venäjänkieli kreikankieleen sekä sielutieteeseen ja logiikkaan.

Niinikään vahvasti Keisarillinen Senaatti 6 p. syysk. 1901 uuden lukusuunnitelman reaalilyseoille. Päättyvine oppikursseineen myöskin V luokalla oli se tällainen:

	I	II	III	IV	V	Summa viidelle luokalle	VI	VII	VIII	Summa koko oppilait.
Uskonto	2	2	2	2	2	10	2	2	2	16
Opetuskieli	4	2	2	2	2	12	2	2	2	18
Toinen kotimainen kieli	4	4	4	4	4	20	2	2	2	26
Venäjän kieli	4	2	2	2	4	14	4	6	6	30
Saksan kieli	—	—	4	4	4	12	2	2	2	18
Ranskan kieli	—	—	—	—	—	—	4	4	4	12
Englannin kieli (vapaaeht.)	—	—	—	—	—	—	—	(2)	(2)	(4)
Maantieto ja historia	4	6	4	2	2	18	4	2	4	28
Matematiikka	4	6	6	6	4	26	6	6	4	42
Luonnonoppi	—	—	—	2	2	4	2	2	2	10
Luonnonhistoria	2	2	2	2	2	10	—	—	—	10
Kirjanpito (vapaaeht.)	—	—	—	(1)	(1)	(2)	—	—	—	(2)
Kaunokirjoitus	2	2	—	—	—	4	—	—	—	4
Piirustus	—	—	2	2	2	6	—	—	—	6
Laulu (vapaaeht.)	2	2	(1)	(1)	(1)	4 (7)	(1)	(1)	(1)	4 (10)
Voimistelu	3	3	3	3	3	15	3	3	3	24
Summa	31	31	31 (32)	31 (33)	31 (33)	—	31 (32)	31 (34)	31 (34)	—

Niissä alkeiskouluissa, joiden lukusuunnitelmat ovat samat kuin reaalilyseoiden vastaavain luokkain, myönnettiin oppilaille, jotka halusivat siirtyä klassilliseen lyseoon, oikeus niissä paikkakunnissa, joissa sellaista samankielistä lyseoa ei ole, III:lla ja IV:llä luokalla vaihtaa saksankieli ja piirustus latinankieleen.

Ylihallitus oikeutettiin erityistä lupaa hankkimatta sallimaan sellaista poikkeusta näistä lukusuunnitelmista, että toiselle kotimaiselle kielelle määrättyistä viikkotunneista, klassillisissa lyseoissa korkeintaan neljä ja reaalilyseoissa korkeintaan kuusi, saadaan käyttää jotakin muuta oppiainetta varuten, jos opettajakunta asianomaisen lehtorin kautta sitä pyytää.

Uudet lukusuunnitelmat määrättiin Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeissä 28 p:ltä elok. ja 6 p:ltä syysk. noudatettaviksi venäjänkieleen nähden 1 p:stä syysk. 1901, mutta muissa aineissa Ylihallituksen ehdotuksen mukaan asteettain luokka luokalta. Samalla ilmoitettiin Kirkollisasiain Toimi-

tuskunnan yllämainitussa kirjeessä 6 p:ltä syysk., että reaalilyseoille vahvistettua lukusuunnitelmaa Keisarillisen Senaatin määräyksen mukaan vastaiseksi ei ole noudatettava Helsingin reaalilyseoissa; tämä määräys uudistettiin Keisarillisen Majesteetin armollisessa kirjeessä 10 p:ltä jouluk. 1901, jossa Ylihallitukselle ilmoitettiin, että 25 p:nä heinäkuuta ja 6 p:nä syyskuuta annetuissa armollisissa kirjeissä olevat säännökset venäjänkielen opetuksesta maan reaali- ja klassillisissa lyseoissa sekä lukusuunnitelmasta reaalilyseoille eivät ole ulotettavat Helsingin ruotsalaiseen ja suomalaiseen reaalilyseoon, joissa venäjänkielen opetustuntien luku edelleenkin on oleva 40 tuntia viikossa.

Sittenkuin uudet lukusuunnitelmat sekä klassillisille että reaalilyseoille ennen kerrotulla tavalla olivat tulleet vahvistetuiksi ja Ylihallitus 20 p. syysk. oli antanut vaaditun alammaisen lausuntonsa asiassa, vahvisti Keisarillinen Senaatti 12 p. marrask. 1901 seuraavat osittaiset lukusuunnitelmat klassillisten lyseoiden reaaliosastolle luokilla III—IV sekä reaalilyseoiden latinaosastolle samoilla luokilla.

Osittainen lukusuunnitelma klassillisten lyseoiden reaaliosastolle III ja IV luokilla (L-latinaosasto; Y-yhteisesti; R-reaaliosasto).

Opetusaine	III luokka			IV luokka		
	L.	Y.	R.	L.	Y.	R.
Latinan kieli	6	—	—	6	—	—
Saksan kieli	—	—	5	4	—	3
Maantieto ja historia	—	4	—	—	4	—
Matematiikka	—	6	—	2	—	6
Luonnon oppi	—	—	—	—	—	2
Piirustus	—	—	2	—	—	2
Voimistelu	1+	2	—	1+	2	—

Muissa kohdin noudatetaan klassillisille lyseoille vahvistettua lukusuunnitelmaa.

Osittainen lukusuunnitelma reaalilyseoiden latinaosastolle III ja IV luokilla (R-reaaliosasto; Y-yhteisesti; L-latinaosasto).

Opetusaine	III luokka			IV luokka		
	R.	Y.	L.	R.	Y.	L.
Latinan kieli	—	—	6	—	—	6
Saksan kieli	4	—	—	4	—	4
Maantieto ja historia	—	4	—	2	—	4
Matematiikka	—	6	—	6	—	2
Luonnonoppi	—	—	—	2	—	—
Piirustus	2	—	—	2	—	—

Muissa kohdin noudatetaan reaalityyseoille vahvistettua lukusuunnitelmaa.

Ylihallituksen 3 p. jouluk. 1901 tekemästä alammaisesta esityksestä näki Keisarillinen Senaatti 17 p. jouluk. 1901 tekemällensä päätöksellä hyväksi sallia, että mainittujen osittaisten lukusuunnitelmien toimeenpano saadaan lykätä lukuvuoden 1902—1903 alkuun.

Uusista lukusuunnitelmista aiheutui muutoksia lyseoiden vuosirahasääntöön otetuissa *virantoimituspalkkioiden määrärahoissa*. Alammaisessa kirjelmässä 27 p:ltä syyskuuta 1901 Ylihallitus ilmoitti, että Ylihallitus niiden opetuksen jakoon ja luokan ulkopuolella suoritettavan työn korvaukseen kohdistuvien muutosten johdosta, jotka klassillisissa lyseoissa johtuvat 28 p. elok. 1901 vahvistetusta opetussuunnitelmasta, on mainituille oppilaitoksille laatinut uuden tuntijaon, jonka mukaan se yli- ja kotityötuntien määrä, joka olisi korvattava virantoimituspalkkioiden vuosirahasääntöön otetuista määrärahoista, olisi kussakin näistä oppilaitoksista viikossa $49\frac{1}{2}$, kun näiden tuntien korvaus, laskettuna 140 markaksi viikotunnilta, tulisi olemaan vuodessa 6,930 markkaa, joten virantoimituspalkkioiden määrärahoista suoritettavat menot, niihin luettuina muut näistä määrärahoista maksettavat korvaukset, tämän johdosta kutakin lyseota kohti nousisivat vuodessa 8,450 markkaan, mutta puheenalaiset määrärahat nykyään ovat vuodessa 8,000 mk; tämän johdosta Ylihallitus, joka sitäpaitsi oli sitä mieltä, että Porin, Viipurin, Kuopion ja Oulun suomalaisissa klassillisissa lyseoissa sekä Viipurin ruotsalaisessa lyseossa, joissa kaunokirjoituksen kollegat saattaisivat vaatia itselleen kaunokirjoituksen opetuksen ja siten opetusvelvollisuutensa nähden lukea sen hyväkseen, tarvittaisiin mahdollisesti lisäksi 160 markkaa vuodessa, alammaisimmasti ehdottaen alisti, että edellä mainitut määrärahat klassillisissa lyseoissa, normaalilyseotkin niihin luettuina, kuluvan lukuvuoden alusta korotettaisiin kussakin 8,450 markaksi, sekä että samasta ajasta lukien Porin, Viipurin, Kuopion ja Oulun suomalaisten klassillisten lyseoiden sekä Viipurin ruots. lyseon vuosirahasääntöön sen lisäksi mahdollista tarvetta varten asetettaisiin 160 markan määräraha kutakin koulua varten eli yhteensä 8,610 mk. siten korotettuna maksettavaksi toistaiseksi ja niin kauan kuin tarve jatkuisi.

Kirkollisiasiain Toimituskunnan kirjeessä 24 p:ltä lokak. 1901 saatettiin Ylihallituksen tietoon, että Keisarillinen Senaatti asiaa samana päivänä esiteltäessä on katsonut hyväksi määrätä, että virantoimituspalkkioiden määrä-

raha kaikissa klassillisissa lyseoissa on 1902 vuodesta alkaen vuosirahasäännössä oleva 8,450 mk. vuodessa. Sitä vastoin Keisarillinen Senaatti ei katsonut olevan syytä myöntyä siihen Ylihallituksen esitykseen, että mainittu määräraha Porin, Viipurin, Kuopion ja Oulun klassillisten lyseoiden vuosirahasäännöissä asetettaisiin jonkun verran suuremmaksi.

Alammaisessa kirjelmässä 22 p:ltä lokak. 1901 Ylihallitus niinkään esitti, että koska maan reaalilyseoille vahvistetusta uudesta opetussuunnitelmasta johtuu eräitä muutoksia tähänastiseen opetuksenjakoon ja luokan ulkopuolella suoritettavasta työstä säädettyyn korvaukseen näissä oppilaitoksissa, Ylihallitus on laatinut uuden mainittuun kirjelmään liitetyn tuntijaon niitä reaalilyseoita varten, joissa opetusta venäjänkielessä annetaan 30 opetustuntina, jossa tuntijaossa niiden yli- ja kotityötuntien luku, joista korvaus olisi suoritettava virantoimituspalkkioiden määrärahasta, on $59\frac{1}{2}$ viikossa. Kun nämä tunnit laskien 140 markkaa tunnilta kysyisivät vuotuisen 8,330 markan menon ja virantoimituspalkkioiden määrärahasta sitäpaitsi maksettaisiin 840 markkaa korvaukseksi sille opettajalle, joka ottaa hoitaakseen kuusi rehtorin opetustunneista, niin on Ylihallitus sen johdosta esittänyt, että virantoimituspalkkioiden määräraha kaikissa reaalilyseoissa paitsi Helsingissä sijaitsevissa kulumassa olevan lukukauden alusta laskien koroitettaisiin nykyisestä määrästäan 8,400 markasta 9,170 markaksi. Keisarillinen Senaatti hyväksyen Ylihallituksen ehdotuksen katsoi hyväksi 5 p. marrask. 1901 määrätä, että kysymyksessä oleva määräraha maan kaikkien reaalilyseoiden paitsi Helsingissä olevien menosäännössä 1 p:stä tammik. 1902 on merkittävä 9,170 markaksi.

Klassillisten ja reaalilyseoiden III ja IV luokille 12 p. marrask. 1901 vahvistettujen osittaisten lukusuunnitelmien johdosta katsoi Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen 3 p. jouluk. 1901 tekemän alammaisen esityksen mukaisesti 17 p. jouluk. 1901 kyväksi määrätä, että vuosirahasääntöön otetut määrärahat Porvoon, Porin, Hämeenlinnan, Mikkelin, Kuopion, Joensuun, Nikolainkaupungin, Jyväskylän, Oulun klassillisten lyseoiden, niin myös Viipurin ruotsinkielisen klassillisen lyseon reaalilinjaja sekä Savonlinnan ja Sortavalan reaalilyseoiden latinalinjaja varten 1 p:stä tammik. 1903 korotetaan klassillisille lyseoille 3,080 markaksi sekä reaalilyseoille 3,360 markaksi.

Opettajiston *palkkaussuhteet* ovat tämän kolmivuotiskauden aikana useassa eri muodossa olleet käsitteilyn alaisina, ja osittain on niissä saatu aikaan huomattavia parannuksia. Alammaisessa anomuksessa pyysivät alkeisoppilaitosten kollegat 12 p. tammik. 1901, että voimassa olevat kollegain

palkkaetuja koskevat määräykset muutettaisiin siten, että heidän peruspalkkansa ja hyrryrahat 1 p:stä tammik. 1901 korotettaisiin yhteensä 3,600 markaksi sekä että tyttökoulujen vanhemmille kolleegoille ja normaalilyseoiden kolleegoille sen ohessa tulevaisuudessakin säilytettäisiin olosuhteiden mukaan sovellettu lisäpalkkio. Kun Ylihallitus, jonka mielipidettä asiassa kuulusteltiin, 15 p. helmik. 1901 antamassaan lausunnossa oli puoltanut mainittua anomusta, näki Hänen Keisarillinen Majesteettinsa hyväksi armollisessa julistuksessa 17 p:ltä jouluk. 1901, muuttaen siinä kohden armollista asetusta 23 p:ltä elok. 1883, joka sisältää erinäisiä muutetuita määräyksiä alkeisoppilaitoksista Suomessa, armollista asetusta 27 p:ltä marrask. 1885 muutamista muutoksista naissivistystä varten olevien oppilaitosten järjestämisessä sekä uusien semmoisten oppilaitosten perustamisesta, armollista kirjettä Koulutoimen Ylihallitukselle 14 p:ltä tammik. 1891, joka koskee korotettua palkkausta venäjänkielessä kolleganvirkoja varten maan normaalilyseoissa, ja armollista julistusta 30 p:ltä kesäk. 1891 kahden sellaisen reaalityseon perustamisesta, joissa suoritetaan laveaperäiset kurssit venäjänkielessä, armossa määrätä: että, pysyttämällä voimassaan nyt suoritettavat 800 markan lisäpalkkiot 5, 10 ja 15 vuoden nuhteettoman palveluksen jälkeen sekä korkeammista eläkekustannuksista Helsingissä ja Viipurissa maksettavat 400 ja 300 markan suuruiset palkkiot, alkeisoppilaitosten kolleegain ja tyttökoulujen miespuolisten kolleegain tulee saada nauttia peruspalkkaa 3,000 markkaa sekä palkkiota, normaalilyseoiden kolleegain ja tyttökoulujen vanhempain kolleegain 800 markkaa sekä muiden alkeisoppilaitosten kolleegain ja tyttökoulujen nuorempain kolleegain 600 markkaa, sekä että nämä palkkaedut ovat maksettavat 1 p:stä tammik. 1902.

Kolleegain palkkaetujen parantamista koskevan anomuksen yhteydessä oli Keisarillisen Senaatin käsiteltävänä yliopettajain ja lehtorien puolesta 11 p. maalisk. 1901 tehty alammainen anomus, jossa pyydettiin sellaista muutosta X momentin c-koktaan armollista asetusta 23 p:ltä elok. 1883, että lehtoriksi ylennetty kolleega ja yliopettajaksi ylennetty kolleega tahi lehtori palkkionlisäykseen nähden saisi lukea hyväksensä kaikki vakinaiset virkavuotensa, huolimatta siitä, missä virassa hän ne on palvellut. Maalisk. 19 p. 1901 antamassaan lausunnossa Ylihallitus täydellisesti puolsi anomusta, mikäli se koski lehtoriksi ylennetyn kolleegan entistä vakinaista palvelusaikaa, ja ehdotti yliopettajanvirkaan siirrettyjen kolleegain tahi lehtorien palkkionlisäyksiin nähden, että he saisivat yliopettajanvirassa lukea hyväkseen 5, 10 ja 15 vuoden palvelusajan jälkeen 1,000 markan lisäpalkkion ja sen ohessa edellisessä virassa mahdollisesti heille myönnetyt 800 markan palkkionlisäykset, kunneka heidän yliopettajana nauttimansa palkkionlisäys kaikkiaan tekisi 3,000 markkaa. Siihen voimassa olevan asetuksen muutokseen, jota

tämä anomus tarkoitti ja joka olisi ollut omansa säilyttämään lehtorinvirat välttämättömästi tarpeellisen ja olojen vaatiman kolleegain palkankorotuksen jälkeenkkin sen verran edullisimpina, että lehtorinviran tarjoamat paremmat palkkaehdot olisivat voineet olla jonakin kiihoittimena opettajatoimessa työskenteleville hankkimaan itselleen tieteellistä ynnä muuta virassa-ylentymisen edellyttämää kelpoisuutta, ei Keisarillinen Senaatti asiata 23 p. huhtik. 1903 käsitellessään katsonut voivansa suostua.

Myöskin piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajat ja opettajattaret pyysivät 7 p. toukok. 1901 alammaisessa anomuksessa, että piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajan- ja opettajattarenvirkojen peruspalkkiot korotettaisiin, reaalityöissä 1,800 ja tyttökouluissa 1,500 markaksi, sekä että niissä oppilaitoksissa, joissa näiden aineiden opetus korvataan tuntipalkalla, tämä palkka korotettaisiin 100:sta 140 markaksi. Ylihallitus, jonka mielihoidetta anomuksen johdosta kuulusteltiin, ei katsonut 21 p. toukok. 1901 antamassaan lausunnossa olevan syytä puheenalaisten opettajanvirkojen peruspalkkioiden korottamiseen, mutta ehdotti sen sijaan, että piirustuksen ja kaunokirjoituksen taikka yksinään piirustuksen opettaja taikka opettajatar reaalityöissä, tyttökouluissa sekä viisi- ja neliluokkaisissa alkeiskouluissa oikeutettaisiin 15 vuoden nuhteettoman palveluksen jälkeen saamaan kolmannen 20 % alkuperäistä peruspalkkiota vastaavan palkkionlisäyksen. Sitä vastoin Ylihallitus ei katsonut olevan syytä puoltaa anottua tuntipalkan korotusta. Keisarillinen Senaatti asiaa esiteltäessä 19 p. marrask. 1901 ei katsonut sen antavan aihetta mihinkään toimenpiteisiin.

Tyttökoulujen johtajattarien ja opettajattarien puolesta tehtiin niinkään 16 p. tammik. 1902 alammainen anomus, jossa pyydettiin että valtion tyttökoulujen johtajattarien, naiskolleegain ja vakinaisten opettajattarien palkat korotettaisiin, lukien 1902 vuoden alusta, johtajattarelle 800:lla ja vakinaiselle opettajattarelle 600 markalla vuodessa. Helmik. 14 p. Ylihallitus antoi asiasta lausuntonsa, katsoen kohtuulliseksi, että kaikkien anomuksessa mainittujen naisopettajien palkat korotettaisiin 600 markalla. Keisarillinen Senaatti ei katsonut 24 p. huhtik. 1902 tekemässään päätöksessä anomuksen ansaitsevan sen enempää huomiota.

Armollisessa kirjeessä 17 p:ltä jouluk. 1901 määrättiin, että maan muissa kaupungeissa paitsi Helsingissä olevain tyttökoulujen laulunopettajain ja -opettajarten palkkio on 1 p:stä tammik. 1902 maksettava 700 markan mukaan vuodessa sekä viiden ja kymmenen vuoden nuhteettoman palveluksen jälkeen korotettava, kummallakin kerralla kaksikymmentä prosenttia alkuperäisestä määrästä.

Opettajain oikeus laskea eläkkeensaantia varten hyväkseen *yksityiskouluissa palvelemana vuodet* laajennettiin armollisessa julistuksessa 29 p:ltä

toukok. 1901. Siinä säädettiin, muuttamalla armollista julistusta 7 p:ltä toukok. 1888, että opettaja ja opettajatar, joka suoritettuaan kaikki valtionkouluvirkoihin tarpeelliset tutkinnot ynnä säädetyt auskulteerauksen on palvelut yksityisessä oppilaitoksessa sekä sittemmin, käytölliset näytteet suorittuansa, saanut vakinaisen viran lyseossa, alkeiskoulussa, tyttökoulussa tai seminaarissa, olkoon oikeutettu pensionin saantia varten lukemaan hyväkseen koko sen ajan, minkä hän on ollut virantoimituksessa yksityisessä oppilaitoksessa, ei kuitenkaan päälle 15 vuoden, ja noudattaen muuten niitä ehtoja, jotka edellä mainittu armollinen julistus 7 p:ltä toukok. 1888, lähemmin selitettynä armollisella julistuksella 4 p:ltä lokakuuta 1892, mainitun oikeuden saamiseksi määrää.

Armollinen julistus *valtiovaraston kassa- ja tililaitoksen uudestaanjärjestämisestä* 3 p:ltä toukok. 1899 aiheutti muutoksia koululaitoksenkin rahavarain hoidossa. Korkeimmaksi rahamääräksi, minkä Ylihallituksen alaiset erityistilittäjät saavat uuden tilitysjärjestelmän toimeenpantua pitää hallussaan juoksevia menoja varten, määräsi mainitun julistuksen 6 ja 7 §§:n nojalla Rahavarain Toimituskunta 20 p. jouluk. 1900 Ylihallituksen ehdotuksesta normaalilyseoissa ja Helsingin reaallyseoissa 2,000, muissa lyseoissa 1,500, Maarianhaminan reaaliopistossa ja alkeiskouluissa 500, Helsingin tyttökouluissa 2,000 sekä muissa tyttökouluissa 1,000 markaksi. Huomauttaen, että näistä summista se määrä, mikä ei ole tarpeen juoksevien menojen suorittamiseksi, on kuten mainitun armollisen julistuksen 7 § säättää, säilytettävä pankkilaitoksessa, määräsi Rahavarain Toimituskunta, että oppilaitosten rahastot ovat kahdesti vuodessa jonkun virkamiehen taikka Ylihallituksen määräämän muun sopivan henkilön tarkastettavat, ja ovat näissä tarkastuksissa noudatettavat soveltuviissa kohdin ne säädökset, joita puheenalaisen armollisen julistuksen 11 § sisältää.

Ilmoittaen kiertokirjeessä 4 p:ltä tammik. 1901 alkeisopistojen ja tyttökoulujen johtajille nämät määräykset antoi Ylihallitus kouluneuvostojen toimeksi kahdesti vuodessa eli kerran kunkin lukukauden aikana joko puheenjohtajan taikka siihen toimeen määrätyn jäsenensä kautta tarkastuttaa oppilaitosten koulukassat sekä merkitä tarkastuksen asianomaisen oppilaitoksen johtajan taikka johtajattaren Ylihallitukselle tarkastuskuukaudelta lähettämään raporttiin.

Uuden tilitysjärjestelmän johdosta aiheutui niinkään armollisessa kirjeessä 16 p:ltä huhtik. 1901 annettu säädös, että Suomen koulurahasto on

lakkautettava ja se säästö, mikä tässä rahastossa on puhdasta rahaa, siirrettävä yleiseen valtiarahastoon, jonka ohessa Suomen Senaatti valtuutettiin vastedes yleiseen valtion tulo- ja menoarvioon ottamaan tähän asti koulurahastoon kertyvät varat sekä ne menot, jotka ovat suoritettut mainitun rahaston varoilla.

Sittenkuin asianomaiset oppilaitosten rehtorit ja johtajataret olivat antaneet heiltä vaaditut koulukassojen vuotuisia menoja koskevat tiedot ja Ylihallitus oli tehnyt Keisarilliseen Senaattiin ehdotuksen siihen suuntaan, että niin sanotut koulukassat tilinteon selventämiseksi peruutettaisiin valtionrahastoon ja sen sijaan oppilaitosten vuosirahasääntöön otettaisiin määrärahat niitä menoja varten, jotka nyt ovat koulukassasta suoritettavat, annettiin armollinen julistus 29 p:ltä huhtik. 1902, joka muuttaen 24 ja 113 §:ää koulujärjestyksessä 8 p:ltä elok. 1872, VI:ttä kohtaa armollisessa asetuksessa 23 p:ltä elok. 1883 ja VII:ttä kohtaa armollisessa asetuksessa 27 p:ltä marrask. 1885 määräsi, että sisäänkirjoitusmaksut alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa sekä se osa lukukausimaksuista, jotka edellämainittujen lainkohtain mukaan lankeavat oppilaitosten koulukassoihin, ovat kuluvan kalenterivuoden loputtua valtiovarastolle peräytettävät; että mainituille oppilaitoksille samasta ajasta alkaen on vuosirahasääntöön otettava määräraha »sekalaisia menoja varten» allamainitussa luettelossa olevain summain mukaan; että ne määrärahat, jotka nykyään ovat vuosirahasääntöön otetut koulukassojen vahvikkeeksi, ovat sanotusta ajasta valtiovarastolle peräytettävät; sekä että Tampereen reaalilyseon ja Loviisan alkeiskoulun koulukassarahastot ovat asianomaisiin lääninrahastoihin jätettävät valtiovarastolle peräytettäväksi. Vuosirahasääntöön sekalaisia menoja varten otettujen määrärahojen perustukseksi pantiin ne menot, jotka asianomaisten johtajien ja johtajattarien antamien ilmoitusten mukaan eri oppilaitosten koulukassoista viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana oli keskimäärin vuosittain suoritettu. Siten tulivat puheenalaiset määrärahat suuruudeltaan eri oppilaitoksissa olemaan: kummassakin normaalilyseossa 2,500; klassillisissa lyseoissa: Turun suomalaisessa 3,200, Turun ja Nikolainkaupungin ruotsalaisessa sekä Oulun suomalaisessa 2,000, Kuopion suomalaisessa 1,700, Viipurin ruotsalaisessa ja suomalaisessa 1,600, Porin lyseossa 1,500, Porvoon, Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän ja Mikkelin lyseoissa 1,400; reaalilyseoissa: Helsingin suomalaisessa ja ruotsalaisessa 3,200, Nikolainkaupungin suomalaisessa 2,000, Turun ruotsalaisessa, Tampereen, Viipurin ja Sortavalan suomalaisessa 1,600, Oulun ruotsalaisessa 1,100 ja Savonlionan suomalaisessa 1,000; Maarianhaminan reaalioppilaitoksessa 500; alkeiskouluissa: Loviisan 600, Tammisaaren ja Kokkolan 500, Tornion ja Raahen 400; tyttökouluissa: Helsingin suomalaisessa ja ruotsalaisessa 5,000, Viipurin suomalaisessa 1,700, Turun ruotsalaisessa ja suo-

malaisessa, Viipurin ja Nikolainkaupungin ruotsalaisessa sekä Oulun suomalaisessa 1,200, Joensuun suomalaisessa 900, Oulun ruotsalaisessa 750, Kuopion ja Jyväskylän suomalaisessa 500 markkaa.

Vuonna 1897 pidetyn *koulunopettajakokouksen* johdosta ehdotti Ylihallitus, niinkuin jo edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, Keisarilliselle Senaatille kirjeessä 1 p:ltä maalisk. 1898, eivätkö jotkut kokouksen lausunnoista voisi saavuttaa armollista huomiota, esittäen sitä varten muun muassa: 1:o että korkeammat oppilaitokset, sekä poika- että tyttökoulut, olisivat järjestettävät niin, että ne välittömänä jatkona liittyisivät korkeamman kansakoulun toiseen vuosiosastoon sekä että tähän nähden mainittujen oppilaitosten ensimmäiselle luokalle pääsyä varten olisi noudatettavaksi vahvistettava kokouksen ehdottama tietomäärä eri oppiaineissa sekä myös koulujärjestyksen 20 §:n viimeisessä momentissa alkeisoppilaitoksiin pääsyn ehdoksi määrättyä alinta ja ylintä ikärajaa korotettava yksi vuosi; 2:o että koulujärjestyksen 56 §:ssä opettajan- ja opettajattarenvirkojen täyttämistä säädettyt perusteet muutettaisiin ja pykälän kaksi ensimmäistä momenttia siinä tarkoituksessa muodostettaisiin siihen suuntaan: että opettajan- ja opettajattarenvirkoja täytettäessä pitää ensi sijassa katsottaman taitoa ja taipumusta opettamiseen; että, jos hakijain välillä tässä suhteessa ei ole sanottavaa eroavaisuutta, on otettava huomioon myöskin heidän osottamansa oppi, niin että korkeampi opillinen arvo taikka julaistut teokset antavat etuoikeuden; että jos hakijat tässäkin suhteessa ovat keskenänsä samanarvoiset, muut ansiot antakoot etuoikeuden; sekä että kelpoisuutta arvosteltaessa enemmän huomiota olisi pantava virka-ansioihin kuin käytöllisiin kokeisiin, jollei erotus äänimäärässä ole enemmän huomattava; 3:o että yleisiä koulunopettajakokouksia pidettäisiin määräaikaisesti joka kolmas vuosi ja valtiopäiväin jälkeisenä vuonna, sekä että myöskin yksityiskoulujen opettajat ja opettajattaret saisivat ottaa opettajakokouksiin osaa, edellyttäen kuitenkin, että erittäin otettaisiin selville ne mielipiteet, joita valtionkouluissa palvelevat opettajat näitä oppilaitoksia koskevissa kysymyksissä edustavat, ja olisi tuleva opettajakokous pidettävä Helsingissä. Alistuen nämät ehdotukset Keisarillisen Senaatin ratkaistavaksi Ylihallitus kannatti ensimmäisessä kohdassa mainittua ehdotusta poikakouluihin nähden, mutta katsoi sen soveltuvan tyttökouluihin ainvastaan siinä tapauksessa, että ne muodostettaisiin kuusiluokkaisiksi; toisessa kohdassa mainittua ehdotusta Ylihallitus ei katsonut voivansa puoltaa, jota vastoin opettajakokouksia koskeva toivomus saavutti sen kannatuksen. Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä 21 p:itä marrask. 1899 ilmoitettiin Ylihallitukselle, että Keisarillinen Senaatti puheenalaisia ehdotuksia esitellessä ei ole katsonut niiden tätä nykyä antavan aihetta mihinkään toimenpiteisiin.

Kun Ylihallitus niiden toivomusten johdosta, joita Helsingissä v. 1897 pidetty opettajakokous *matematiikan opetukseen* nähden maan klassillisissa lyseoissa oli lausunut, alammaisessa kirjelmässä 8 p:ltä toukok. 1900 oli ehdottanut joitakin supistuksia klassillisten lyseoiden matematiikan kurssiin sekä että matemaattiset tehtävät ylioppilastutkintoa varten tapahtuvissa kirjallisissa kokeissa olisivat klassillisissa ja reaalilyseoissa sovellettavat sen tuntimäärän mukaan, mikä mainituissa oppilaitoksissa on matematiikan opetusta varten määrätty sekä huomioon ottamalla lyseoiden erilaista tarkoitusta, ja kun ylioppilastutkintovaliokunta myöskin oli antanut alammaisen lausuntonsa asiassa, näki Keisarillinen Senaatti 5 p. maalisk. 1901 hyväksi määrätä seuraavat muutokset Keisarillisen Senaatin kirjeessä 4 p:ltä tammik. 1873 klassillisille lyseoille vahvistettuun matematiikan oppikurssiin: että algebran oppikurssista poistetaan oppi toisen asteen ekvatsiooneista, joissa on useampia tuntemattomia, ja algebrassa liitteenä esitetty progressioinoppi, binominaaliväittäjä y. m., sekä trigonometrian oppikurssista vinokulmaisten kolmioiden laskeminen; kuin myöskin

että matemaattiset tehtävät ylioppilastutkintoa varten suoritettavissa kirjallisissa kokeissa ovat klassillisten lyseoiden oppilaille sovellettavat mainitulla tavalla lyhennetyt oppikurssin mukaisesti.

Kreikkalais venäläistä uskontunnustusta olevain oppilasten alkeiskouluihin pyrkiessä suoritettavasta tutkinnosta uskonnossa ja uskonnon opetuksesta heille on annettu seuraavat määräykset:

Viipurissa olevan kreikkalais venäläisen Hengellisen Konsistorion tekemästä pyynnöstä, että kreikkalais-venäläistä uskontunnustusta olevain oppilasten pyrkiessä maan alkeisoppilaitoksiin tai tyttökouluihin oikeauskoinen uskonnonopettaja tutkisi heidän uskonnon taitoansa sekä että sellaisia oppilaita otettaisiin vastaan ainoastaan siinä tapauksessa, että he tässä tutkinnossa ovat saaneet tyydyttävän arvolauseen, määräsi Keisarillinen Senaatti Koulutoimen Ylihallituksen tekemän ehdotuksen mukaisesti 16 p. tammik. 1900, että oikeauskoisten oppilasten pyrkiessä semmoisiin alkeisoppilaitoksiin tai tyttökouluihin, joissa on pysyväisesti määrätty opettaja samassa uskonopissa, tämän opettajan tulee tutkia heitä uskonnossa; jota vastoin niitten sanottua uskontunnustusta olevain oppilasten, jotka haluavat päästä maan muihin oppilaitoksiin, pitää ilmoittautuessaan pääsötutkintoon säädetyt papin kirjan ohessa tuoda seurakuntansa papin antama todistus siitä, että heillä on semmoiset tiedot uskonopissa kuin aiottua pääsöä varten on harkittu tarpeelliseksi.

Samoin on Viipurin Hengellinen Konsistoori pyytänyt toimenpidettä siihen, että uskonnonopetusta kreikkalais-venäläiseen uskontunnustukseen kuuluville oppilaille tulisivat yksityisten henkilöiden taikka kaupunkikuntien yllä-

pitämissä alkeiskouluissa semmoisilla paikkakunnilla, missä kreikkalais-venälästä pappia ei ole, hoitamaan valtion kustantamat kiertävät uskonnonopettajat samalla tavalla, kuin julkisissa oppilaitoksissa. Tämän johdosta Keisarillinen Senaatti Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä 2 p:ltä lokak. 1900 katsoi hvväksi määrätä, että puheenalaisesta uskonnonopetuksesta aiheutuvat kustannukset eivät kuulu valtiolaitokselle, vaan on yksityisten koulujen itsensä suoritettava kustannukset kaikesta niissä tapahtuvasta opetuksesta. Samalla käski Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen valvoa, että mainittua opetusta yksityiskouluissa annetaan.

Alkeisoppilaitosten lukukausimaksuista määräsi Suomen valtiosäätyjen alimmaisena anomuksen johdosta ilmaantunut armollinen julistus 23 p:ltä tammik. 1902, muuttaen mitä 1 mom:ssa 22 p:nä elok. 1889 annettua armollista julistusta, joka sisältää erinäisiä muutettuja määräyksiä Suomen alkeisopistoista ja tyttökouluista, ja 5 p:nä helmik. 1890 annetussa armollisessa kirjeessä luvasta ottaa myöskin tyttöjä muutamiin alkeiskouluihin säädetään lukukausimaksujen suuruudesta, että lukukausimaksujen maan kaikissa alkeisoppilaitoksissa ja tyttökouluissa tulee alusta lukuvuotta 1902—1903 olla 20 markkaa lukukaudessa.

Tällä kolmivuotiskaudella annetuista *yksityiskouluja* koskevista yleisistä määräyksistä on jo mainittu Keisarillisen Senaatin päätös 2 p:ltä lokak. 1900, joka koskee kreikkalais-katoolista uskonnonopetusta, sekä armollisessa kirjeessä 25 p:ltä heinäk. 1901 oleva säädös venäjänkielen opetuksesta. Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä 16 p:ltä tammik. 1901 ilmoitettiin, että yksityiskoulujen jatkettua valtioapua koskevat anomukset ovat jätettävät Kouluylhallituksen kautta Keisarilliseen Senaattiin viimeistään maaliskuun kuluessa sen vuoden edellisenä vuonna, jona valtioapu päättyy. Siitä valtioavun määrästä, minkä yksityiskoulut voivat päästä nauttimaan, on annettu muutettuja säädöksiä.

Armollisessa Julistuksessa 19 p:ltä kesäk. 1901 säädettiin näet, muuttamalla mitä siinä suhteessa oli säädetty armollisessa julistuksessa 19 p:ltä elok. 1896, että asianomaiselle kaupunkikunnalle tahi sitä tarkoitusta varten perustetulle yhdistykselle on semmoisen reaali- tai porvarikoulun kannattamiseksi, jolla on päättyvät alkeiskurssit, yleisistä varoista myönnettävä 4,000 markan vuotuinen apuraha kutakin luokkaa kohti eli enintään 20,000 markkaa, jos oppilasluku nousee keskimäärin vähintään kahteentoista kullakin luokalla, sekä niillä ehdoilla, joita Suomen Senaatti kussakin eri tapauksessa määrää.

Seuraavat *kiertokirjeet*, jotka sisältävät tiedonantoja ja määräyksiä alkeisoppilaitosten toiminnasta, opetuksesta ynnä muista oppilaitoksia ja opettajistoa koskevista seikoista, on tänä kolmivuotiskautena annettu :

Syyskuun 29 p:nä 1899 (alkeisoppilaitosten rehtoreille, sokeain- ja kuuromykkäkoulujen johtajille sekä kansakoulujen tarkastajille). Hänen Keisarilliselle Korkeudellensa Perintöruhtinaalle tehtävän uskollisuuden valan muutetusta sananmuodosta.

Lokakuun 6 p:nä 1899 (alkeisoppilaitosten, seminaarien ja aistivalliskoulujen johtajille sekä tyttökoulujen johtajattarille) yksityistilittäjain hoidettavina olevien varojen säilytyspaikasta.

Helmik. 2 p. 1900 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille) kreikkalais-katoolista oppia tunnustavien oppilaitosten tutkimisesta uskonnossa, kun he pyrkivät kouluihin.

Maalisk. 23 p. 1900 (klassillisten lyseoiden rehtoreille): pyydetään rehtorien ja asianomaisten opettajain lausuntoa sen johdosta, että 1897 vuoden koulunopettajain kokous oli ehdottanut joitakin supistuksia klassillisissa lyseoissa suoritettavaan matematiikan oppikurssiin.

Toukok. 11 p. 1900 (kaikille Ylihallituksen alaisten oppilaitosten johtajille ja johtajattarille) otteen ohessa Keisarillisen Senaatin kirjeestä 28 p:ltä huhtik. 1900, jossa käsketään, että ilmoitukset oppilaitosten määrärahoissa ilmaantuneista vajauksista asianomaisten tilittäjain on Ylihallitukselle tehtävä niin hyvissä ajoin, että ne ehditään alistaa Keisarillisen Senaatin käsiteltäväksi sen kalenterivuoden kuluessa, jonka määrärahoissa vajaus on tapahtunut.

Kesäk. 13 p. 1900 (kaikille Ylihallituksen alaisten valtion ja yksityiskoulujen johtajille ja johtajattarille) ilmoitus Keisarillisen Senaatin määräyksestä 23 p:ltä toukok. 1900, että koulujen oppilaat ovat vapautettavat koulukäynnistään lueteltuina Keisarillisina juhlapäivinä.

Lokak. 19 p. ja Marrask. 20 p. 1900 (Yksityiskoulujen kouluneuvostolle): ilmoitetaan noudatettavaksi Keisarillisen Senaatin 2 p. lokak. antama määräys, joka koskee uskonnonopetusta kreikkalais-katoolista oppia tunnustaville yksityiskoulujen oppilaille.

Lokak. 27 p. 1900 (Ylihallituksen alaisten koulujen johtajille ja johtajattarille): ilmoitetaan Kirkollisasiain Toimituskunnasta 27 p. lokakuuta saapuneen käskyn mukaan, että kaikki luennot ja tehtävät julkisissa oppilaitoksissa ovat Hänen Keisarillisen Majesteettinsa pelastumisen johdosta Borkin luona keskeyttävät 30 p. tätä lokakuuta ja vast'edes vuosittain, kunneka tästä toisin määrätään.

Marrask. 12 p. 1900 (alkeiskoulujen rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille): Valtiolaitoksen tilinteon uudelleen järjestämistä tarkoittavan armollisen asetuksen sekä tämän uudistuksen toimeenpanoa koskevan armollisen julistuksen mukaan 3 p:ltä toukok. 1899 ovat oppilaitosten tilit juoksevalta kalenterivuodelta tähän saakka voimassa olleella tavalla päätettävät

ja lähetettävät Revisioonikonttooriin, sekä opetuslaitosten tuloista ja menoista 1901 vuoden alusta pidettävä ainoastaan kassakirjaa, niinkuin mainitut asetukset säätävät. Ylihallitus käski sen johdosta oppilaitosten johtajien ja johtajattarien muun muassa tarkoin valvoa, että oppilaitosten menot eivät saa nousta yli sen minkä vuosirahasääntöön otetut määrärahat sekä satunnaisia menoja varten osotetut tulot, jotka vastaavat entisiä koulukassojen tuloja, sallivat. Jos määrärahat näyttäytyvät riittämättömiksi taikka jos satunnaisia menoja varten osotetut tulot eivät riitä sellaisiin maksuihin, jotka voimassa olevan koulujärjestyksen 113 §:n mukaan ovat koulukassasta suoritettavat, on siitä ajoissa tehtävä ilmoitus Koulutoimen Ylihallitukselle; palkan ja palkkiontilaukset ovat Ylihallitukselle lähetettävät kahtena kappaleena joka kuukausi, ainakin 14 päivää ennen sen kuukauden alkua, jota varten tilaus tehdään; Oppilaitosten yksityisistä lahjoituksista ynnä muista rahastoista on niinkuin ennenkin tehtävä erityiset tilit, mutta kalenterivuositain, ja otteet niistä alkuperäisten verifikaattien kanssa lähetettävät Ylihallitukselle.

Tammik. 22 p. 1901 (valtioapua nauttivien Yksityiskoulujen kouluneuvostoille): huomautus siitä, että Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeen mukaan 16 p:ltä tammik. 1901 anomukset yksityiskoulujen jatkuvasta valtioavusta ovat Ylihallituksen kautta Keisarilliseen Senaattiin annettavat viimeistään edellisen vuoden maaliskuun kuluessa.

Maalisk. 5 p. 1901 (alkeiskoulujen rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille) huomautus, että asianomaisten rehtorien ja johtajattarien on tarkoin pidettävä huolta siitä, että oppilaitosten kirjastojen ja opetusvälineiden sekä polttopuiden ja valaistuksen määrärahoja ei ilman erityisesti hankittua lupaa käytetä suurempaa määrää kuin mikä niitä lukuvuotta varten on myönnetty. Kun Ylihallitus tilinteon selventämiseksi aikoi Keisarilliselle Senaatille ehdottaa, että sisäänkirjoitusmaksut ja se osa oppilasten lukukausimaksuja, mikä koulujärjestyksen 24 ja 113 §§:n mukaan nyt menee oppilaitosten koulukassoihin, peruutettaisiin valtionrahastoon ja oppilaitosten vuosirahasääntöön sen sijaan merkittäisiin määrärahat niitä menoja varten, jotka nyt suoritetaan koulukassasta, käski Ylihallitus rehtorien ja johtajattarien, itsekunkin oppilaitoksensa puolesta, ennen tulevan huhtikuun loppua Ylihallitukselle lähettää selonteon koulukassojen menoista viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana ja sen nojalla tehdä ehdotuksen tarvittavan määrärahan suuruudesta.

Jouluk. 21 p. 1900 (alkeiskoulujen rehtoreille) ja tyttökoulujen johtajattarille) oppilaitosten määrärahoissa ja koulukassassa olevaa ylijäämää koskevain ilmoitusten lähettamisestä Ylihallitukselle.

Tammik. 4 p. 1901 (alkeisoppilaitosten ja tyttökoulujen kouluneuvostoille) siitä rahamäärästä, minkä yksityistilittäjät saavat pitää hallussaan sekä koulukassojen tarkastuksesta.

Tammik. 4 p. 1901 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille) huomautus siitä, että kopiat sisäänkirjoitus- ja lukukausimaksujen kantolistoista ovat Ylihallitukselle lähetettävät touko- ja marraskuussa.

Maalisk. 12 p. 1901 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille) jäljennöksen ohessa Valtiovarain Toimituskunnan kirjeestä 10 p:ltä tammik. 1901, joka koskee Ylihallituksen alaisten yksityistilittäjain hallussa olevain liikavarain sijoittamista.

Maalisk. 19 p. 1901 (klassillisten lyseoiden rehtoreille) jäljennöksen ohessa Keisarillisen Senaatin kirjelmästä 5 p:ltä maalisk. 1901, joka koskee ennen kerrottua matematiikan oppimäärän supistamista klassillisissa lyseoissa.

Kesäk. 19 p. 1901 (Ylihallituksen alaisten yksityiskoulujen kouluneuvostoille): Kenraalikuvernöörin kansliasta saapuneen kysymyksen johdosta, kuinka monta viikkotuntia yksityiskouluissa luetaan kutakin opetusainetta eri luokilla, vaati Ylihallitus oikeaksi todistetut otteet yksityiskoulujen opetussuunnitelmista sekä ilmoituksen siitä, milloin ne ovat asianomaisesti vahvistetut.

Syysk. 4 p. 1901 (klassillisten lyseoiden rehtoreille) ilmoitus 28 p. elok. 1901 klassillisille lyseoille vahvistetusta uudesta lukusuunnitelmasta sekä niistä määräyksistä, jotka koskevat sen toimeenpanoa.

Syysk. 27 p. 1901 (reaalilyseoiden sekä viisi- ja neliluokkaisten alkeiskoulujen rehtoreille) ilmoitus reaalilyseoille 6 p. syysk. 1901 vahvistetusta uudesta lukusuunnitelmasta sekä sen toimeenpanoa koskevista seikoista.

Marrask. 8 p. 1901 (alkeiskoulujen rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille) kuukausiraporttien lähettämisestä määrätyn kaavan mukaisesti.

Marrask. 8 p. 1901 (klassillisten lyseoiden rehtoreille) lähetetään jäljennös Kirkollisasiain Toimituskunnan ennen kerrotusta kirjeestä 24 p:ltä lokak. 1901, joka koskee virantoimituspalkkioiden määrärahan korottamista, sekä klassillisia lyseoita varten vahvistettua tuntijakoa.

Marrask. 22 p. 1901 (reaalilyseoiden rehtoreille): lähetetään jäljennös Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeestä 5 p:ltä marrask. 1901, joka koskee reaalilyseoille myönnettyä korotettua virantoimituspalkkioiden määrärahaa, sekä niille 22 p. lokak. 1901 vahvistettu tuntijako.

Tammik. 17 p. 1902 (klassillisten ja reaalilyseoiden rehtoreille): jäljennökset Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeestä 12 p:ltä marrask. 1901, joka koskee osittaisia uusia lukusuunnitelmia klassillisille ja reaalilyseoille, sekä saman Toimituskunnan kirjeestä 17 p:ltä jouluk. 1901, joka koskee mainittujen lukusuunnitelmien toimeenpanoa tulevan lukuvuoden alussa ja siitä johtunutta oppilaitosten virantoimituspalkkioiden määrärahan korotusta.

Tammik. 21 p. 1902 (lyseoiden rehtoreille): Jäljennös Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeestä 17 p:ltä jouluk. 1901, joka koskee lyseoille syyslukukaudeksi 1901 myönnettyä uusista lukusuunnitelmista aiheutuvaa virantoimituspalkkioiden lisämäärärahaa.

Tammik. 28 p. 1902 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille): Jäljennös Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeestä 17 p:ltä jouluk. 1901, koskeva alkeiskoulujen ja tyttökoulujen kolleegoille myönnettyä palkkaetujen korotusta.

Huhtik. 11 p. 1902 (alkeisoppilaitosten rehtoreille ja tyttökoulujen johtajattarille) uudistettu huomautus Keisarillisen Senaatin 28 p. huhtik. 1900 antaman oppilaitosten määrärahoissa syntyneiden vajausten ilmoittamista koskevan määräyksen tarkasta noudattamisesta.

Kesäk. 18 p. 1902 (lyseoiden rehtoreille): Sittenkun Suomenmaan Kenraalikuvernööri 11 p. viime toukok. oli Keisarilliselle Senaatille ilmoittanut, että Kenraalikuvernööri otettuaan selkoa venäjänkielen opetuksen nykyisestä asemasta maassa, oli tullut siihen käsitykseen, että venäjänkielen tuntimäärä maan lyseoissa voitaisiin, tuottamatta haittaa yleiselle sivistyskannalle, korottaa 40:ksi, niinkuin on laita Helsingin molemmissa reaaliyseoissa, jota varten uusien lukusuunnitelmien ehdotukset sekä klassillisille että reaaliyseoille jo oli laadittu, ja kun Keisarillinen Senaatti 30 p. viime toukok. oli käskenyt Ylihallituksen antamaan alammaisen lausuntonsa asiasta, tahtoi Ylihallitus, ennenkuin se itse ryhtyi lausuntoa antamaan, kuulustella lyseoiden rehtorien mielipidettä, ja käski senvuoksi heidän Ylihallitukselle antamaan lausuntonsa puheenalaisesta kysymyksestä.

Koulutoimen Ylihallituksen henkilökunnassa on tämän kolmivuotiskauden kuluessa tapahtunut seuraavia muutoksia:

Armollinen julistus 8 p:ltä elok. 1901 määräsi, että Koulutoimen Ylihallitukseen perustettu, ylimääräiseen menosääntöön otettu venäjänkielen tutkijanvirka lakkautetaan ja sen sijaan asetetaan vakinaiselle palkkakannalle kolme venäjänkielen opetuksen tarkastajaa, yksi vanhempi ja kaksi nuorempaa, joista vanhempi tarkastaja on jäsen Koulutoimen Ylihallituksessa. Tarkastajat valitaan korkeamman sivistyksen saaneista henkilöistä, jotka perinpohjin taitavat venäjänkieltä, etupäässä syntyperäisten venäläisten joukosta, ja tulee heidän toiminnassaan noudattaa erityistä Senaatin yksissä neuvoin Kenraalikuvernöörin kanssa laadittavaa johtosääntöä. Näihin virkoihin nimettiin, 26 p. marrask. 1901 vanhemmaksi tarkastajaksi entinen venäjänkielen tutkija Koulutoimen Ylihallituksessa filosofianmaisteri Alexander Jefremov, sekä 17 p. huhtik. 1902 nuoremiksi tarkastajiksi kielenkääntäjän apulainen Keisarillisessa Senaatissa Alfred Thillot ja venäjänkielen opettaja Pietarin Lochvitski-Skalonin naiskimnaasissa Ivan Helmerich Silberg.

Kun alkeiskoulujen ylitarkastajat Alexander Streng ja Johan Gustaf Frosterus kuoleman kautta, edellinen 28 p. maalisk. ja jälkimmäinen 3 p. huhtik. 1901, olivat toimestansa poistuneet, myöntyi Keisarillinen Senaatti 17 p. huhtik. 1901 Ylihallituksen ehdotukseen, että matematiikan ja luonnontieteiden yliopettaja suomalaisessa normaalilyseossa, professori Ernst Jakob Waldemar Bonsdorff kutsuttaisiin Ylihallitukseen apujäseneksi, siksikuin ylitarkastajan-virka ylitarkastaja Strengin jälkeen tulisi vakinaisesti täytenä. Professori Bonsdorffin virantoimitusta Ylihallituksessa kesti sitten Keisarillisen Senaatin uudistetusta määräyksestä elokuuhun 1902.

Maalisk. 4 p. 1902 Keisarillinen Senaatti nimitti historiallisten tieteiden yliopettajan suomal. normaalilyseossa, filosofiantohtorin Verner Nikolai Tavaststjernan sekä matematiikan ja fysiikan lehtorin Helsingin ruotsal. reaallyseossa, filosofiantohtorin Lars Theodor Neoviuksen alkeisoppilaitosten ylitarkastajiksi, edellisen edustamaan erityisesti historiallisia ja jälkimmäisen matemaattisia ja luonnontieteitä.

Sittenkuin Keisarillinen Senaatti 11 p. maalisk. 1903 oli myöntänyt Ylitarkastajalle Koulutoimen Ylihallituksessa, kanslianeuvos Carl Synnerbergille pyynnöstä virkaeron ja elinkautisen eläkkeen 1 p:stä huhtik. 1902, nimitettiin hänen sijaansa ylitarkastajaksi 5 p. elok. 1902 dosentti Keisarillisessa Aleksanterin-yliopistossa, filosofiantohtori Heikki Paasonen erityisesti edustamaan kielitieteitä.

Maalisk. 21 p. 1902 myönsi Hänen Keisarillinen Majesteettinsa tehdystä anomuksesta virkaeron ynnä elinkautisen eläkkeen Koulutoimen Ylihallituksen Ylitirehtöörille, todelliselle valtioneuvokselle Lorenz Leonard Lindelöfille. Hänen sijaansa nimitti ja määräsi Hänen Keisarillinen Majesteettinsa 21 p. elok. 1902 Koulutoimen Ylihallituksen Ylitirehtööriksi kansakouluntarkastajan samassa ylihallituksessa, filosofiantohtori, vapaaherra Yrjö Koskinen Yrjö-Koskisen.

Sittenkuin Ylitarkastajalle Verner Nikolai Tavaststjernalle 29 p. toukok. 1902 oli myönnetty virkavapautta 10 p:ään seuraavaa syyskuuta, sekä Ylitirehtöörinäpuolainen Koulutoimen Ylihallituksessa Vilhelm Floman 19 p. kesäk. 1902 saanut pyynnöstänsä virkaeron ynnä elinkautisen eläkkeen, kutsuttiin Keisarillisen Senaatin suostumuksella apujäseneksi Ylihallitukseen 15 p:stä heinäk. 1 p:ään syysk. 1902 historiallisten tieteiden yliopettaja ruotsalaisessa normaalilyseossa, filosofiantohtori Emil Böök.

Niinkuin edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu, korotettiin normaalilyseoiden vuosirahasääntöön *stipendeiksi opettajakandidaateille pantu määräraha* armollisessa kirjeessä 14 p:ltä syysk. 1899 7,200:sta 10,000

markaksi vuodessa, laskettuna 1 p:stä tammik. 1899. Samana päivänä annettu armollinen kirje määräsi *venäjänkielen opettajien ja opettajarten* vuotuiset matkarahat, jotka armollisen kirjeen mukaan 10 p:ltä lokak. 1894 yhteensä tekivät 1,000 markkaa, korotettaviksi 1 p:stä tammik. 1900 kymmenen vuoden ajaksi 3,000 markaksi, joka summa on neljänä matkastipendinä, joista kukin 750 markan suuruinen, annettava alkeisoppilaitosten venäjänkielen opettajille ja opettajattarille, jotta he saisivat tilaisuutta kesäloman aikana käydä keisarikunnassa ylläpitääksensä käytöllistä taitoansa mainitun kielen käyttämisessä. Nämät stipendit ovat tämän kolmivuotiskauden aikana saaneet: 1900 ruotsalaisen normaalilyseon kolleega M. Smirnoff, Kokkolan alkeiskoulun kolleega M. W. Högbacka, Viipurin suomalaiseen klassilliseen lyseoon nimitetty kolleega G. V. E. Groundstroem sekä Pietarsaaren kunnallisen reaaliopiston opettaja K. F. N. Åström; 1901 Oulun suomalaisen lyseon kolleega L. T. Hagan, Sortavalan reaaliylyseon kolleega J. Putro, Kuopion lyseon kolleega J. P. Tirkkonen ja Viipurin ruotsalaisen klassillisen lyseon kolleega E. W. Ahtia; 1902 Helsingin ruotsalaisen reaaliylyseon lehtori K. S. Ahonius, Turun ruotsalaisen reaaliylyseon kolleega Naema A. Lundenius, Porvoon lyseon kolleega W. G. Kranck sekä Helsingin suomalaisen reaaliylyseon kolleega P. Kijanen.

Kahta *kasvatusopillista matkarahaa* ovat nauttineet: 1900 Nikolainkaupungin ruotsalaisen tyttökoulun johtajatar, neiti A. Krook ja saman kaupungin suomalaisen reaaliylyseon rehtori E. E. Levón, joka sai pyynnöstä luvan siirtää matkansa tammikuuhun 1901; 1901 Turun ruotsalaisen reaaliylyseon lehtori K. F. Ahlman ja Porin lyseon lehtori E. J. Tammelin; 1902 Helsingin ruotsalaisen reaaliylyseon lehtori K. R. Melander ja Turun ruotsalaisen reaaliylyseon lehtori A. E. Rosendahl.

Määräraha kesäloman aikana tehtäviä opintomatkoja varten *saksan ja ranskan kielten opettajille* on jaettu seuraavalla tavalla: 1900, 1,000 markkaa Tampereen reaaliylyseon lehtorille vapaaherra E. S. Yrjö-Koskiselle, 750 markkaa Maarianhaminan reaaliopiston kolleegalle O. W. Drakelle ja Oulun suomalaisen tyttökoulun opettajattarelle A. E. Häggille; 1901, 1,000 markkaa ruotsalaisen normaalilyseon lehtorille I. Uschakoffille, 750 markkaa Jyväskylän lyseon kolleegalle F. O. Blomqvistille ja Turun suomalaisen tyttökoulun opettajattarelle M. Tarasowille; 1902, 1,000 markkaa Turun suomalaisen klassillisen lyseon kolleegalle I. E. Englundille, 750 markkaa Viipurin suomalaisen klassillisen lyseon kolleegalle A. W. Kranckille sekä Jyväskylän tyttökoulun opettajattarelle I. W. Tabermanille.

Opetuksen kuuntelemista varten normaalilyseoissa määrättyt kaksi stipendia annettiin v. 1900 Hämeenlinnan lyseon kolleegalle A. Th. Böökille ja Loviisan alkeiskoulun kolleegalle A. W. Relanderille; 1901 Joensuun

lyseon rehtorille J. V. Ronimukselle ja Maarianhaminan reaaliopiston kolleegalle H. A. J. Grönstrandille; 1902 Oulun ruotsalaisen reaalilyseon v. t. lehtorille K. A. Sevoniukselle ja Viipurin klassillisen lyseon kolleegalle V. G. I. Eurénille.

Paitse mainittuja vuotuisia matkasipendejä ovat erityisiä apurahoja ulkomaanmatkoja varten saaneet: v. 1900 ruotsalaisen normaalilyseon kolleega G. E. Lagerblad 700 markkaa, saadakseen tilaisuutta Pariisin maailmannäyttelyssä tutustua maantiedon opetuksessa käytettäviin opetusvälineisiin; v. 1901 Helsingin suomalaisen reaaliylyseon rehtori K. F. Kerppola 2,000 markkaa Saksassa ja Skandinaavian maissa ottaakseen selkoa opetuksen järjestämisestä niille oppilaille, jotka eivät suorita täyttä alkeisoppilaitosten kurssia, vaan eroavat niistä aikaisemmin antautuaksensa käytännöllisille aloille; v. 1902 suomalaisen normaalilyseon yliopettaja W. N. Tavaststjerna 3,500 markkaa oleskellakseen keisarikunnassa kieliepintoja varten.

V. 1901 myönnettiin Joensuun lyseon lehtorille, filosofiantohtori O. W. Neoviukselle 413 mk. 90 p. hänen toimittamansa »Handbok för fysik lärare» nimisen teoksen painatuskustannuksiin. Tekijäpalkkiona annettiin v. 1902 kolleega J. Kahilukselle 300 markkaa hänen toimittamastaan »Kokoelma fysikaalisia esimerkkejä» nimisestä teoksesta.

Voimassa olevan koulujärjestyksen 80 §:n nojalla on Ylihallitus tälläkin kolmivuotiskaudella hyväksynyt käytettäväksi alkeisoppilaitoksissa joukon uusia oppikirjoja, jättäen kuitenkin niiden käytäntöön ottamisen riippuvaksi asianomaisten opettajain hakemuksesta ja eri harkinnasta kussakin erikoistapauksessa. Nämät oppikirjat ovat: 1899, »Fransk Elementarbok» toimittanut A. Wallensköld; »Eläintieteen oppikirja», toimittanut K. M. Levander; »Koulun eläinoppi», toimittanut A. J. Mela; »Tähtitieteen alkeet», lyhyt oppikirja kouluja varten», toimittanut E. Bonsdorff. — 1900, »Suomalainen Retkeily-Fauna», toimittanut K. T. G. Renvall; »Koulun Laulukirja», toimittanut A. Rikström; »Rysk elementarbok» (myöskin suomeksi: »Venäjän kielen alkeiskirja») toimittanut N. Åström; »Venäläinen lukukirja» (ruotsiksi »Rysk lärobok»), toimittanut V. Groundstroen; »Fysiikan oppikirja oppikoulujen ylempiä luokkia varten», toimittanut H. M. J. Relander; »Laskuoppi oppikouluja varten», toimittanut A. E. Wänttinen; »Försök till lärobok i bibelkunskap för eleverna på lyceets 4:de klass», toimittanut E. J. Savolin. — 1901, »Kirkkohistoria kouluja varten», toimittanut K. A. Hougberg; K. J. W. Unoniuksen toimittama »Förberedande kurs i Zoologin»; J. E. Rosbergin Ernst Carlssonin mukaan toimittama »Lärobok i geografi»; »Suomen

kielen oppikirja alkeisopetusta varten», toimittanut E. N. Setälä; K. F. N. Åströmin lyseoiden keski- ja yläluokkia varten toimittama venäjänkielen krestomatia; »Lyhykäinen venäjän kielen oppikirja» (ruotsiksi: »Kort lärobok i ryska språket»), toimittanut V. Kanninen. Myöskin huomasi Ylihallitus tarkoitustansa vastaaviksi ja historiallia opinnoita edistäviksi P. Nordmannin toimittamat opetusvälineet »Bilder till Finlands historia I» sekä »Historisk Kart- och Bilderbok I». — 1902: B. Estlanderin toimittama uutta aikaa koskeva osa teosta »Allmänna historien i berättelser» sekä koko teokseen toimitettu historian kertauskurssi; »Tekstikirja ruotsinkielisiä käännösharjoituksia varten», toimittanut L. L. Hagman; L. Hagmanin, F. O. Rapolan ja M. Johnssonin yhteisesti toimittama »Koulun lukukirja».

II. Erityiset oppilaitokset ja opettajisto.

Helsinki.

Suomenkielinen normaalilyseo. Avoimen historian, maantiedon ja suomenkielen kolleeganvirkaan sai 20 p. tammik. 1900 valtakirjan 1 p:stä toukok. 1900 filosofianmaisteri V. E. Meurman. Saksan ja ranskan kielten lehtorinvirkaan valtuutettiin 20 p. maalisk. 1900 näiden kielten opettaja lyseossa, filosofiantohtori F. J. Hahl, joka jo ennen oli hoitanut mainitun lehtorinviran sijaisuutta. Laulunopettaja, kolleega E. A. Lampén sai pyynnöstä virkaeron 18 p. lokak. 1901. Virkavahvistuskirja laulunopettajan virkaan annettiin 4 p. maalisk. 1902 Helsingin suomalaisen reaalilyseon laulunopettajalle K. E. Eklundille.

Helmik. 26 p. 1902 kuoli latinan ja ruotsin kielten kolleega A. V. Hellman. Samoin poistui 3 p. elok. 1902 kuoleman kautta toimestaan oppilaitoksen vararehtori uskonnon yliopettaja, filosofianmaisteri K. Ervast. Edellistä virkaa on väliaikaisesti hoitanut filosofianmaisteri F. M. Colérus, jälkimmäistä Helsingin suomenkielisen reaalilyseon uskonnonopettaja M. Pesonen.

Kun yliopettaja W. N. Tavaststjerna helmikuussa 1902 oli saanut virkavapautta, ja sittemmin siirrettiin ylitarkastajaksi Koulutoimen Ylihallitukseen, määrättiin Helsingin suomenkielisen reaalilyseon lehtori A. H. Snellman hoitamaan historiallisten tieteiden yliopettajan virkaa, ensinmainitun virkavapauden aikana ja myöhemmin 1 p:ään huhtik. 1903.

Rinnakkaisosastoja on ollut lukuvuonna 1901—1902 I:llä ja II:lla luokalla sekä lukuvuonna 1902—1903 luokilla I, II ja IV. Niiden ylläpitämiseksi myönnettiin 8 p. elok. 1901 8,900 ja 16 p. heinäk. 1902 15,040 markkaa.

Erinäisten huonekalujen, pulpettien, miekkailumaskien y. m. hankkimiseksi on myönnetty 3 p. huhtik. 1901 2,190 ja 12 p. huhtik. 1902 1,530 markkaa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut yliopettaja A. V. Streng.

Oppilaitoksen kirjoihin on ollut merkittynä seuraava määrä opettajakandidaatteja: 1899—1900, syyslukukaudella 34, kevätlukukaudella 26; 1900—1901, syyslukukaudella 29, kevätlukukaudella 34; 1901—1902, syyslukukaudella 37, kevätlukukaudella 34. Käytöllisiä kokeita suoritettiin samaan aikaan eri vuosina; 35, 28, 36.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 204, 216, 236.

Kouluneuvosto: Kamreeri A. Boehm (puheenjohtaja), professorit E. N. Setälä, J. J. Karvonen, E. Aspelin ja tohtori M. Äyräpää.

Ruotsinkielinen normaalilyseo. Maaliskuun 19 p. 1900 kuoli kielten yliopettaja ja oppilaitoksen rehtori, professori C. J. Lindeqvist. Täten avoimeksi joutuneeseen yliopettajan virkaan antoi Keisarillinen Senaatti 29 p. toukok. 1901 valtakirjan latinan ja kreikan kielen lehtorille samassa oppilaitoksessa, filosofiantohtori C. Hj. Appelqvistille. Viimeksi mainittuun lehtorinvirkaan taas siirrettiin valtakirjalla 3 p:ltä huhtik. 1902 saman lyseon kolleega, filosofianlisensiaatti J. M. Granit. Vasta perustettuun ranskan ja saksan kielten lehtorinvirkaan sai valtakirjan 1 p. toukok. 1900 Turun ruotsinkielisen reaaliyseo lehtori, filosofiantohtori I. Uschakoff Venäjänkielen kolleegantoimi joutui avoimeksi kolleega M. Smirnoffin 30 p. lokak. 1901 tapahtuneen kuoleman kautta. Pyynnöstä on saanut virkaeron ja 3,500 markan elinkautisen vuotuisen eläkkeen suomenkielen kolleega, lehtori V. R. Kockström 1 p:stä syysk. 1902. Samasta päivästä on pyynnöstä myönnetty virkaero myöskin laulunopettajalle, tirehtööri M. Wegeliukselle.

Erinäisiä lisiä on myönnetty polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan sekä kalustoa varten. Huomattavin niistä on 22 p. tammik. 1901 myönnetty 4,360 markan määräraha osaksi entisen kaluston korjaamiseksi, osaksi uusien huonekalujen ja erinäisten opetusvälineiden hankkimiseksi. Koulu-kassan vahvistamiseksi sai oppilaitos vastaiseksi 1,800 markan lisämäärärahan, luettuna 1 p:stä tammik. 1902.

Rehtoriksi määräsi Keisarillinen Senaatti 28 p. kesäk. 1900 yliopettaja V. T. Rosenqvistin.

Oppilaitoksen kirjoihin on ollut merkittynä seuraava määrä opettajakandidaatteja eri lukuvuosina: 1899—1900, syyslukukaudella 15, kevätlukukaudella 20; 1900—1901, syyslukukaudella 11, kevätlukukaudella 11; 1901—1902, syyslukukaudella 15, kevätlukukaudella 18. Käytöllisiä kokeita on suoritettu eri vuosina: 10, 22, 14.

Oppilasten lukumäärä on samana aikana ollut: 133, 140, 149.

Kouluneuvosto: Professori F. V. Gustafsson (puheenjohtajana), översti K. Antell sekä professorit A. O. Freudenthal, W. Sucksdorff ja vapaaherra R. A. Wrede.

Suomenkielinen reaalilyseo. Helmik. 6 p. 1900 nimitettiin koevuosiksi määrätty kaunokirjoituksen ja piirustuksen opettaja A. Gebhard virkaan ja sai virkavahvistuskirjan 7 p. huhtik. 1900. Filosofianmaisterit M. Pesonen ja rouva A. E. W. Malmberg, jotka jo edellisenä lukuvuonna olivat hoitaneet, edellinen uskonnon, jälkimmäinen englanninkielen opetusta, saivat virkavahvistuskirjat mainittujen aineiden opettajavirkoihin 7 p. toukok. 1901. Lokak. 9 p. 1900 nimitettiin Viipurin suomalaisen klassillisen lyseon nimitetty kolleega G. V. E. Groundstroem Venäjän kielen lehtoriksi ja sai, sittenkun Keisarillinen Senaatti oli hylännyt nimityksen johdosta tehdyt valitukset, valtakirjan 19 p. huhtik. 1901.

Armollinen kirje 19 p:ltä syysk. 1900 määräsi, että uskonnonopettajan palkkiota Helsingin suomen- ja ruotsinkielisessä reaalilyseossa on 1 p:stä syysk. 1900 suoritettava 3,000 markkaa vuodessa, sekä että tämä palkkio 5 ja 10 vuoden nuhteettoman palveluksen jälkeen, luettuna samasta päivästä, on korotettava 20 prosentilla kummallakin kerralla.

Määräraha talonmiehen ja lämmittäjän palkkaamiseksi suomenkielisessä reaalilyseossa korotettiin armollisessa kirjeessä 13 p:ltä jouluk. 1899 700:sta 1,300 markaksi, laskettuna 1 p:stä tammik. 1900.

Rinnakkaisosastot oppilaitoksen viidellä alimmalla luokalla ovat edelleen olleet toiminnassa, ja on niiden ylläpitämiseksi vuosittain myönnetty 23,960 markan suuruinen määräraha.

Tammik. 16 p. 1900 myönnettiin 3,103 markkaa 60 p. koulukassassa lukuvuosina 1896—99 ilmaantuneen vajauksen täyttämiseksi, jonka ohessa mainitun kassan määräraha korotettiin 800 markalla 1 p:stä tammik. 1900. Uusien pulpettien hankkimiseksi sekä polttopuiden ja valaistuksen määrärahassa ilmaantuneen vajauksen täyttämiseksi on myönnetty pienempiä rahamääriä, jota päitse viimeksi mainittu määräraha korotettiin armollisella kirjeellä 12 p:ltä heinäk. 1900 4,800:sta 5,400 markaksi, laskettuna 1 p:stä tammik. 1901.

Helsingin ruotsinkielisen reaalilyseon rehtorin Koulutoimen Ylihallitukselle tekemän pyynnön johdosta, että latinankieli otettaisiin mainitun lyseon kolmen ylimmän luokan opetusohjelmaan valittavana aineena piirustuksen ja englanninkielen rinnalle, ja kun myöskin Helsingin suomenkielisen reaalilyseon opettajakunta oli katsonut puolestansa puheenalaista toimenpidettä tärkeäksi, ollen kuitenkin sitä mieltä, että latina lyseon kolmella ylimmällä luokalla olisi vapaaehtoisena oppiaineena, ehdotti Ylihallitus alammaisessa kirjelmässä 17 p:ltä huhtik. 1900, että latinankieli tulevan lukuvuoden alusta saataisiin ottaa luokka luokalta opetusaineeksi Helsingin reaalilyseoissa sekä että se saisi kaksi opetustuntia VI:lla ja kolme molemmilla seuraavilla luokilla; latinankieltä lukevat oppilaat olisivat vapautettavat VI:lla luokalla

piirustuksen opetuksesta ja yhdestä voimistelun tunnista sekä VII:llä ja VIII:lla luokalla piirustuksen opetuksesta, jota paitse kahden vastamainitun luokan oppilaat saisivat valita latinan englanninkielen asemasta. Kirkollis-asiain Toimituskunnan kirjeessä 16 p:ltä lokak. 1900 ilmoitettiin Ylihallitukselle, ettei tämä ehdotus Keisarillisessa Senaatissa esiteltynä ollut antanut aihetta mihinkään toimenpiteeseen.

Oppilaitoksen vararehtoriksi määräsi Ylihallitus 9 p. marrask. 1900 lehtori F. E. E. Hagforsin. Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori K. Kerppola.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 446, 453, 465.

Kouluneuvosto: Professori W. Ruin (puheenjohtajana), lääketieteen-tohtori Th. Löfström, esittelijäsihteeri F. I. Palmroth, toimittaja V. Löfgren ja insinööri W. V. Forsman.

Ruotsinkielinen reaalilyseo. Huhtik. 10 p. 1900 myönnettiin virkaero ja täysi eläke lehtoreille J. A. Strengille ja J. Bardylle 1 p:stä syysk. 1900. Historian ja maantiedon lehtorinvirkaan annettiin valtakirja Keisarillisen Senaatin päätöksestä 19 p. huhtik. 1901 Turun suomenkielisen klassillisen lyseon lehtorille K. R. Melanderille. Saksan ja ranskan kielten lehtorinvirkaan valtuutettiin niinkään Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan 23 p:ltä toukok. 1900 saman oppilaitoksen kolleega, lehtori K. E. Hårdh 1 p:stä syysk. 1900.

Sittenkuin Keisarillinen Senaatti 28 p. marrask. 1899 oli 1 p:stä tammik. 1900 vapauttanut lakkautuspalkalle asetetun kolleegan Jonathan Collanderin hänelle määrätystä opetustoimesta oppilaitoksen rinnakkaisluokilla, myönnettiin 1,748 markan ylimääräinen määräraha kolleega Collanderin opetusvelvollisuuden hoitamiseen. Kun maantiedon, luonnonopin ja historian kolleega, vapaaherra A. von Bonsdorff oli pyynnöstä saanut virkaeron 28 p. toukok. 1902, joutui mainittu kolleeganvirka 1 p:stä syysk. 1902 avoimeksi. Samoin kävi matematiikan ja fysiikan lehtorinviran, kun sen omistaja L. Th. Neovius siirrettiin ylitarkastajaksi Koulutoimen Ylihallitukseen.

Uskonnonopettajan palkkion korotuksesta sekä latinan kielen opetusta koskevan ehdotuksen vaiheista on puhuttu suomenkielisen reaalilyseon yhteydessä.

Rinnakkaisosastoja oli lukuvuonna 1899—1900 oppilaitoksen neljällä alimmalla luokalla. Lukuvuoden 1900—1901 alusta perustettiin rinnakkaisosasto myöskin viidennelle luokalle. Siitä ajasta ovat oppilaitoksen kaikilla viidellä alimmalla luokalla rinnakkaisosastot olleet toiminnassa ja niiden ylläpitämiseksi on vuosittain myönnetty 23,880 markan määräraha.

Uusi talo oppilaitosta varten valmistui käytettäväksi 1 p:stä syysk. 1900. Huonekaluston hankkimiseksi siihen sekä muuta sisustusta varten myönnettiin 24 p. tammik. 1900 29,693 markkaa. Sitä paitse on kahtena seuraavana vuonna myönnetty erinäisiä eria uusien pulpettien hankkimiseksi.

Elokuun 8 p. 1900 korotettiin polttopuiden ja valaistuksen määräraha 7,000 markaksi 1 p:stä syysk. 1900; 1,000 markkaa myönnettiin lämmittäjän ja 800 markkaa talonmiehen palkkaamiseksi, jota vastoin entinen 400 markan määräraha pihamaan ja kadun puhtaanapitoa varten lakkautettiin. Polttopuiden ja valaistuksen sekä sekalaisten menojen määrärahassa ilmaantuvan vajauksen täyttämiseksi lukuvuodelta 1900—1901 myönnettiin 22 p. tammik. 1901, edelliseen määrärahaan 4,500 ja jälkimmäiseen 900 markan lisäerä.

Keisarillisen Senaatin päätöksellä 10 p:ltä jouluk. 1901 erotettiin oppilaitoksen rehtori, vapaaherra A. von Bonsdorff rehtorintoimesta. Kun nimittäin Ylihallitus 29 p. marrask. 1901 oli Kirkollisasiain Toimituskunnalle ilmoittanut, että se 12 p. samaa kuuta päivätyyn kirjelmän ohessa oli lähettänyt rehtori v. Bonsdorffin tiedoksi ja noudatettavaksi oikeaksi todistetun jäljennöksen Ylihallitukselle saapuneesta Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeestä 31 p:ltä lokak. 1901, jossa Ylihallituksen oli käsketty saattaa rehtori v. Bonsdorffin tiedoksi, että hänen virkavastuun uhalla on noudatettava Keisarillisen Senaatin aikuisemmin Kirkollisasiain Toimituskunnan kirjeessä 24 p. syysk. 1901 antamaa käskyä, että entinen 40 viikkotuntia venäjänkielessä sisältävä lukusuunnitelma on lyseossa noudatettava, sekä että rehtori v. Bonsdorff tämän johdosta kirjeessä 20 p:ltä marrask. oli Ylihallitukselle ilmoittanut, ettei hän voi muuttaa sitä lukusuunnitelmaa, jota voimassa olevan asetuksen mukaisesti lyseossa kuluvan lukuvuoden alusta oli noudatettu. Kun rehtori v. Bonsdorff siten jyrkästi oli kieltäytynyt noudattamasta Keisarillisen Senaatin ennenmainittua opetuksen järjestämistä hänelle uskottussa oppilaitoksessa koskevaa käskyä ja siten osottautunut sopimattomaksi edelleen hoitamaan rehtorintointia oppilaitoksessa, katsoi Keisarillinen Senaatti kirjeessä 10 p:ltä jouluk. 1901 tarpeelliseksi erottaa hänet rehtorintoimesta sekä käski Ylikallituksen tehdä ehdotuksen rehtorin nimittämisestä mainitulle oppilaitokselle.

Maalisk. 18 p. 1902 määräsi Keisarillinen Senaatti vararehtorin, kolleega A. F. Liliuksen rehtoriksi. Vararehtorin toimeen määräsi Ylihallitus 8 p. huhtik. 1902 lehtori K. S. Ahoniuksen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 340, 380, 416.

Kouluneuvosto: Professori W. Pipping (puheenjohtajana), pankintirehtööri K. Bergbom, kapteeni A. W. Lagerborg sekä maisterit E. Nordström ja M. A. Waenerberg.

Suomenkielinen tyttökoulu. Huhtik. 26 p. 1902 annettiin pappismiehelle, filosofianmaisteri Y. A. W. Lindstedtille valtakirja uskonnon, historian ja maantiedon kolleeganvirkaan, joka siihen asti oli ollut vakinaisesti täyttämättä.

Rinnakkaisosaston, jommoinen edellisenä lukuvuonna oli ollut koulun ensimmäisellä luokalla, antoi Keisarillinen Senaatti 13 p. kesäk. 1900 luvan perustaa lukuvuodeksi 1900—1901 ensimmäiselle ja toiselle luokalle, sekä että kolmannen ja viidennen luokan oppilaat suomen, ruotsin ja saksan kielten opetuksessa saadaan jakaa kahteen eri osastoon. Tätä varten myönnettiin 11,765 markan määräraha. Seuraavana lukuvuotena 1901—1902 laajennettiin rinnakkaisosasto myöskin kolmannelle luokalle ja neljännen luokan oppilaat jaettiin mainittujen kielten opetuksessa kahteen osastoon, jota varten 19 p. kesäk. 1901 yhteensä myönnettiin 16,560 markkaa. Syysluku-kaudella 1901 neljäs luokka kuitenkin kaikissa muissa aineissa paitsi laulussa ja voimistelussa huomattiin tarpeelliseksi jakaa kahteen eri osastoon, jota varten 1 p. lokak. 1901 myönnettiin 2,000 markan lisämääräraha. Lukuvuodeksi 1902—1903 saatiin vihdoin lupa perustaa täydelliset rinnakkaisosastot kaikille viidelle luokalle ja sitä varten myönnettiin 29 p. toukok. 1902 23,370 markkaa.

Kun johtajattaren huoneusto oli täytynyt luovuttaa muihin tarpeisiin, myönsi Keisarillinen Senaatti 19 p. syysk. 1900 asunnon vuokraamiseksi johtajattarelle 2,200 markkaa vuosittain vastaiseksi 1 p:stä kesäk. 1901.

Erinäisiä lisäeriä on myönnetty koulukassassa sekä polttopuiden ja valaistuksen määrärahoissa ilmaantuneiden vajeusten täyttämiseksi.

Kouluun yhdistetyn *jatko-opiston* johdossa ei ole muutoksia tapahtunut. Oppikurssit ja vuosirahasääntö on erittäin kutakin lukuvuotta varten säädettyssä järjestyksessä vahvistettu. Määrärahat, jotka lukuvuosina 1899—1900 ja 1900—1901 tekivät 18,900 markkaa, korotettiin lukuvuodeksi 1901—1902 23,200 markaksi. Molempien jatko-opistojen opettajiston palkkauksessa on tapahtunut Keisarillisen Senaatin 8 p. toukok. 1901 tekemän päätöksen mukaan se muutos, että opetuksesta suoritettava korvaus lukuvuoden 1901—1902 alusta on korotettu 175:stä 225 sekä 140:sta 175 markkaan viikkotunnilta, paitsi piirustuksesta, jonka opetuksesta edelleen on maksettu 175 mk. viikkotunnilta. Tämän kolmivuotiskauden kuluessa on oppilaitoksessa ollut oppilaita eri vuosina: 114, 124, 118, joista suoritettuaan opettajatartutkinnon samaan aikaan erosi eri vuosina 12, 23, 22. Käytöllisiä opettajannäytteitä on suoritettu eri vuosina 11, 10, 7.

Tyttökoulun oppilasmäärä on ollut samaan aikaan: 304, 325, 346.

Kouluneuvosto: Professorit O. Donner (puheenjohtaja) ja E. A. Homén, rouvat S. Rein, A. Alberg ja J. Danielson (v:sta 1900).

Ruotsinkielinen tyttökoulu. Avoimeen voimistelunopettajattaren virkaan valtuutettiin 5 p. jouluk. 1899 Nikolainkaupungin tyttökoulun voimistelunopettajatar E. M. Langhoff.

Rinnakkaisosastoja, joita edellisen kolmivuotiskauden lopussa oli koulun kolmella alimmalla luokalla, on lisätty, niin että niitä lukuvuoden 1901—1902 alusta on ollut luokilla I—V. Niiden ylläpitämiseksi tarvittavat rahamäärät on myönnetty, viimeksi 22 p. toukok. 1902 21,700 markkaa.

Jouluk. 17 p. 1901 korotettiin talonmiehen palkka 200:sta 400 markaksi 1 p:stä tammik. 1902. Polttopuiden ja valaistuksen määrärahassa ilmaantuneiden vajausten täyttämiseksi on myönnetty erinäisiä eriä, nimittäin v. 1900 1,250 markkaa, v. 1901 2,000 markkaa sekä v. 1902 odotettujen vajausten täyttämiseksi oppilaitoksen eri määrärahoissa 3,987 mk. 20 p.

Kouluun yhdistetyn *jatko-opiston* kasvatusopillisessa johtokunnassa ovat olleet samat henkilöt kuin edellisenä kolmivuotiskautena. Vuosittain on oppilaitokselle vahvistettu oppikurssit ja määrärahat, jotka lukuvuosina 1899—1900 ja 1900—1901 tekivät 17,425 sekä 1901—1902 21,325 markkaa. Viimeksi mainitun vuoden määrärahassa ilmaantuneen vajuksen täyttämiseksi myönnettiin 4 p. maalisk. 1902 3,462 markkaa.

Oppilaita on ollut tämän kolmivuotiskauden aikana eri vuosina: 74, 86, 96. Täydellisen opettajatartutkinnon suorittuaan sai oppilaista päästötodistuksen eri vuosina: 13, 12, 9. Käytöllisiä opettajanäytteitä suoritettiin samoina vuosina: 6, 13, 10.

Tyttökoulun oppilasmäärä on ollut eri vuosina: 339, 351, 375.

Koulunenvosto: Salaneuvos A. von Collan (puheenjohtaja), rouvat A. Edelfelt, H. Estlander ja H. Wasastjerna sekä dosentti A. R. Wallensköld (v:sta 1900).

Porvoo.

Ruotsinkielinen klassillinen lyseo. Toukok. 11 p. 1900 sai luonnon-tieteiden lehtori, professori J. E. Strömborg virkaeron ynnä täyden eläkkeen 1 p:stä seuraavaa syyskuuta. Sittenkuin venäjänkielen kolleega V. N. Federley nimikään oli 25 p. heinäk. 1900 saanut virkaeron ja täyden eläkkeen, valtuutettiin 8 p. marrask. 1901 filosofianmaisteri W. G. Kranck venäjänkielen kolleegaksi. Lehtori E. J. Savolinin siirrettyä Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan 26 p:ltä helmik. 1901 Loimaan kirkkoherranvirkaan, annettiin 22 p. huhtik. 1902 uskonnon, logiikan ja sielutieteen lehtorinvirkaan valtakirja Nikolainkaupungin ruotsinkielisen klassillisen lyseon lehtorille K. A. Segerstrålelle.

Kun saksan ja ranskan kielten opettaja R. G. M. Lindblad 25 p. tammik. 1901 oli saanut pyytämänsä virkaeron ja 3,000 markan elinkauti-

sen eläkkeen, päätti Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen ehdotuksesta 12 p. helmik. 1901, että saksan ja ranskan kielten opettajan virka 1 p:stä syysk. 1901 on lakkautettava ja sen sijaan perustettava kolleeganvirka samoissa oppiaineissa sekä että tätä kolleeganvirkaa varten 1 p:stä tammik. 1902 on lyseon vuosirahansääntöön merkittävä 2,000 markkaa palkkaa ja 600 markkaa vuokratuloja. Tähän kolleeganvirkaan valtuutettiin 4 p. elok. 1902 filosofianmaisteri J. W. M. Hermanson.

Helmik. 27 p. 1900 myönnettiin 5,700 markan ylimääräinen määräraha voimistelusalin laajentamista ja korjausta varten, 28 p. kesäk. 1900 1,737 markkaa sähkövalon hankkimiseksi lyseon huoneustoon, ja 16 p. lokak. 1900 280 markkaa kirjaston hoitoa varten. Toukok. 8 p. 1901 myönnettiin 500 markkaa vajauksen täyttämiseksi polttopuiden ja valaistuksen määrärahaassa, joka samalla korotettiin 1 p:stä tammik. 1902 2,200:sta 2,700 markaksi. Määräraha kirjaston hoitoa varten korotettiin 17 p. jouluk. 1901 560 markaksi, luettuna 1 p:stä tammik. 1902.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori K. A. Bergholm.

Vararehtoriksi määräsi Ylihallitus keväällä 1902 kolleega E. J. Lönnbergin lehtori K. H. O. Grotenfeltin sijaan, joka siitä toimesta pyynnöstä vapautettiin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 122, 127, 131.

Kouluneuvosto: Varakonsuli G. L. Söderström (puheenjohtaja), kaupunginlääkäri A. Lindh (v:een 1901), kunnallisneuvos B. E. Hollmerus, tehtailija R. W. Ekblom, rouva N. Linsén ja pormestari M. Schauman (v:sta 1901).

Loviisa.

Ruotsinkielinen alkeiskoulu. Toukokuun 18 p. 1900 sai matematiikan ja luonnonhistorian kolleega G. W. Calonius virkaeron ynnä täyden eläkkeen. Täten avoimeksi joutunutta kolleeganvirkaa hoiti sitten Ylihallituksen antamain eri määräysten mukaan ylioppilas neiti Nanny Matilda Hammarström.

Rehtorintointa on hoitanut kolleega K. K. Nyström.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 81, 69, 71.

Kouluneuvosto: Kirkkoherra I. A. Nikander (puheenjohtaja), maisteri V. E. Linderoos, kaupunginlääkäri H. E. Ekelund ja pormestari G. K. F. Kuhlefelt (molemmat v:sta 1900).

Tammisaari.

Ruotsinkielinen alkeiskoulu. Vakinaisessa opettajistossa ei ole tapahtunut mitään muutoksia. Venäjänkielen opetusta ovat väliaikaisesti hoitaneet:

rouva A. Wiik 1 p:stä lokak. 1899 lukuvuoden loppuun, överstiluutnantti T. V. Nordling lukuvuoden 1900—1901 sekä sen jälkeen neiti A. Jefremov. Rehtorintointa on hoitanut kolleega K. Malin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 44, 36, 43.

Kouluneuvosto: Seminaarinjohtaja F. W. Sundvall (puheenjohtaja), lehtori M. Lindén, kaupunginlääkäri C. Höijer, raatimies I. Taucher ja portimestari B. Schauman.

Turku.

Suomenkielinen klassillinen lyseo. Avoimeen matematiikan kolleeganvirkaan annettiin 27 p. kesäk. 1900 Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan valtakirja apulaiskolleegalle tässä lyseossa filosofianmaisteri G. R. Forsténille 1 p:stä syysk. 1900. Vasta perustettuun saksan ja ranskan kielten kolleeganvirkaan valtuutettiin 12 p. tammik. 1901 filosofianmaisteri I. E. Englund, joka samaa virkaa oli väliaikaisestikin hoitanut. V. 1901 siirtyi historian, maantiedon ja suomenkielen lehtori K. R. Melander Helsingin ruotsinkieliseen reaalilyseoon, ja 23 p. kesäk. 1902 valtuutettiin hänen seuraajakseen mainitussa lehtorinvirassa kansakoulujen tarkastaja Nikolainkaupungissa, filosofiantohtori K. A. Svanljung. Elok. 27 p. 1902 nimitti Keisarillinen Senaatti tämän lyseon voimistelun opettajan J. A. Blombergin mainitun aineen kolleegaksi, jonka jälkeen hänelle 27 p. seuraavaa lokak. annettiin valtakirja puheenalaiseen kolleeganvirkaan.

Rinnakkaisosastot lyseon viidellä alimmalla luokalla ovat yhä olleet toiminnassa. Elokuun 8 p. 1900 antoi Keisarillinen Senaatti luvan, että lyseon viidellä alimmalla luokalla edelleen saadaan ylläpitää rinnakkaisosastot lukuvuonna 1900—1901. Apulaiskolleegan virka ruotsin ja suomen kielissä tulisi edelleen ylläpidettäväksi, jota vastoin matematiikan ja luonnonhistorian apulaiskolleegan virka määrättiin lakkautettavaksi ja sen sijaan otettavaksi tuntiopettajan. Kaikkiin tästä aiheutuviin kustannuksiin myönnettiin 21,250 markan määräraha. Sen ohessa Keisarillinen Senaatti alammaisesti tehdyt anomuksen johdosta 29 p. elok. 1900 salli, että lyseon viidellä alimmalla luokalla oleva reaalilinja saadaan yksityisillä varoilla laajentaa siten, että 1 p:stä syysk. 1900 perustetaan reaaliluokka, joka vastaa reaalilyseoiden kuudetta luokkaa, sekä että siihen vuosittain lisätään uusi luokka siksi kuin se tulee täydelliseksi yliopistoon johtavaksi reaalilinjaksi, kuitenkin sillä ehdolla, että puheena olevan reaalilinnan kannattajat kustantavat näille luokille tarpeen mukaan huoneet, lämmön ja kaluston. Mainitun kuudennen yksityisen reaaliluokan ylläpitämiseksi myönnettiin sitten 11 p. jouluk. 1900 4,000 markan valtioapu. Lukuvuoden 1901—1902 alusta valtio otti huostaansa

koko puheenalaisen reaalilinjan. Armollisessa kirjeessä 19 p:ltä kesäk. 1901 käskettiin nimittäin, että lyseossa oleva rinnakkaisosasto, jossa annetaan reaaliopetusta, on ensi lukuvuoden alusta vähitellen laajennettava siten, että ensimmäisenä vuonna valtio ottaa haltuunsa koulun kuudennelle luokalle perustetun yksityisen rinnakkaisosaston ja uusi rinnakkaisosasto perustetaan seitsemännelle luokalle, sekä että sitä seuraavana lukuvuonna semmoinen osasto perustetaan kahdeksannelle luokalle. Lukuvuodeksi 1901—1902 myönnettiin 5 p. marrask. 1901 34,500 markkaa rinnakkaisosastojen ylläpitoa varten seitsemällä luokalla, ja seuraavaksi lukuvuodeksi 3 p. syysk. 1902 24,037 markkaa. Kun oli huomattu mahdottomaksi ajan oloon hoitaa opetusta mainitun reaali-osaston kahdeksalla luokalla yksinomaan tuntiopettajilla, käski Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen tehdä ehdotuksen opetuksen toisin järjestämisestä tulevaisuudessa puheenalaisilla rinnakkaisosastoilla.

Toukok. 8 p. 1900 käski Keisarillinen Senaatti Yleisten rakennusten Ylihallituksen rakennuttaa hyväksytyjen piirustusten ja 44,670 markkaan nousevan kustannusarvion mukaan lyseolle uuden voimistelusalin. Sähkövalaistuksen hankkimiseksi tähän uuteen voimistelusaliiin myönnettiin 26 p. tammik. 1901 536 markkaa 5 p. sekä sen sisustamista varten 6 p. kesäk. 1901 4,570 markkaa 80 p. ja 12 p. helmik. 1902 700 markkaa.

Polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan on, paitsi satunnaisia rahamääriä, 12 p. huhtik. 1902 myönnetty 1,500 markan vuotuinen lisä, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902. Erinäisiin tarpeisiin on sen ohessa myönnetty satunnaisia rahamääriä.

Rehtorina on edelleen ollut lehtori H. Melander.

Oppilaita oli eri vuosina: 362, 385, 402.

Kouluneuvosto: Pormestari K. F. S. Lilius (puheenjohtaja), kaupunginlääkäri A. R. Spoo, apteekkari A. Kyrklund, pankintirehtööri L. Gestrin, vankilantirehtööri W. Nybergh (v:sta 1901).

Ruotsinkielinen klassillinen lyseo. Vakinaisessa opettajistossa ei ole tapahtunut muita muutoksia kuin että luonnontiedetten lehtori, professori C. J. Arrhenius 11 p. heinäk. 1900 sai virkaeron ja täyden eläkkeen 1 p:stä syysk. 1900. Kreikan ja latinan kielten lehtorinvirkaa, jota ei vakinaisesti täytetä, ovat hoitaneet sijaiset.

Maaliskuun 13 p. 1900 korotettiin katuosien ja pihamaan hoitoa varten osotettu määräraha 350 markaksi, sekä 20 p. marrask. 1900 polttopuiden ja valaistuksen määräraha 2,400:sta 3,300 markaksi 1 p:stä tammik. 1901. Vahtimestarin apulaisen palkkaamiseksi myönnettiin 29 p. maalisk. 1900 200 markkaa.

Rehtorintointa on hoitanut lehtori J. E. Amnell. Vararehtoriksi määräsi Ylihallitus professori Arrheniuksen jälkeen 14 p. elok. 1901 lehtori G. A. Cygnaeuksen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 172, 178, 192.

Kouluneuvosto: Pormestari A. T. Juselius (puheenjohtaja v:een 1900), kunnallisneuvos G. A. Petrelius, lääketieteentohtori W. Stadius, hovioikeudenneuvos Hj. Serenius, varakonsuli A. Jakobsson ja hovioikeudenasessori F. A. Kumlin (v:sta 1900).

Ruotsinkielinen reaalilyseo. Sittenkuin lehtori I. Uschakoff v. 1900 oli siirtynyt ruotsinkieliseen normaalilyseoon, valtuutettiin 8 p. jouluk. 1900 saksan ja ranskan kielten lehtorinvirkaan 1 p:stä kesäk. 1901 Nikolainkaupungin suomenkielisen reaalilyseon lehtori A. E. Rosendahl. Marraskuun 16 p. 1900 sai kolleega K. A. Herlin virkaeron ynnä täyden eläkkeen 1 p:stä kelmik. 1901. Hänen seuraajakseen suomenkielen kolleganvirassa valtuutettiin 28 p. helmik. 1902 filosofianmaisteri K. J. Rostedt.

Lokakuun 31 p. 1900 myönnettiin 500 markan vuotuinen lisä koulu-kassaan sekä korotettiin polttopuiden ja valaistuksen määräraha 3,500:sta 4,000 markaksi, laskettuna 1 p:stä tammik. 1901.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori K. A. Poppius.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 171, 174, 170.

Kouluneuvosto: Vankilanlääkäri G. M. von Essen (puheenjohtaja), kauppaneuvos F. von Rettig, tehtailija N. Boman, kauppias E. Nylund ja hovioikeudenneuvos G. M. Tenlén (v:sta 1900).

Suomenkielinen tyttökoulu. Kesäkuun 16 p. 1900 valtuutettiin neiti M. Tarasow saksan ja ranskan kielten opettajattareksi.

Heinäkuun 14 p. 1899 myönnettiin 1,200 markkaa vuokratarkoituksi johtajattarelle yhdeksi vuodeksi 1 p:stä kesäk. 1899 lukien.

Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi I luokalla myönnettiin 16 p. heinäk. 1902 lukuvuodeksi 1902—1903 4,440 markkaa sekä 1,700 markkaa huoneen vuokraamista varten mainitulle luokalle.

Kirkollisiasiain Toimituskunnan kirjeessä 7 p:ltä toukok. 1902 ilmoitettiin Ylihallitukselle, että Keisarillinen Senaatti oli käsenyt Yleisten rakennusten Ylihallituksen neuvoteltuaan tämän Ylihallituksen kanssa teettää ja Keisarilliselle Senaatille lähettää piirustukset ja kustannusarvion oppilaitoksen omaa taloa varten.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 159, 166, 170.

Kouluneuvosto: Tuomiokapitulinnotaari J. A. Malmgren (puheenjohtaja), rautatienlääkäri K. G. Kyrklund, rouvat A. Schoultz ja A. Jahnsson sekä hovioikeudennotaari O. A. Westerling (v:sta 1900).

Ruotsinkielinen tyttökoulu. Vakinaisessa opettajistossa ei ole tapahtunut muutoksia.

Polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan myönnettiin 10 p. jouluk. 1901 800 markan ylimääräinen lisä. Maaliskuun 5 p. 1902 myönnettiin vahtimestari K. H. Johanssonille ylimääräisesti 200 markkaa.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 130, 140, 146.

Kouluneuvosto: Lehtori G. A. Cygnaeus (puheenjohtaja), lääketieteen lisensiaatti G. A. Tollet, rouva H. Malmgren, oikeusraatimies R. A. von Willebrand ja rouva A. Schybergson (molemmat v:sta 1900).

Maarianhamina.

Ruotsinkielinen reaaliopisto. Armollisen julistuksen mukaan 4 p:ltä elok. 1898 alkoi oppilaitos seuraavan syyskuun 1 p:stä viisiluokkaisena toimintansa, ja 1 p:stä syysk. 1899 valtuutettiin sen vakinaiset opettajat toimeensa, niinkuin edellisessä kolmivuotiskertomuksessa on mainittu. Kolleega J. E. Nordström sai pyynnöstänsä virkaeron 13 p. kesäk. 1899. Hänen sijaansa valtuutettiin matematiikan ja kirjanpidon kolleeganvirkaan 9 p. jouluk. 1899 filosofianmaisteri K. W. Poppius 1 p:stä syysk. 1900. Huhtikuun 3 p. 1902 sai ruotsin ja suomen kielten kolleega G. A. Lindström pyynnöstä eron virastaan 1 p:stä syysk. 1902.

Oppilaitoksen tarpeisiin on myönnetty seuraavia erinäisiä rahamääriä: 29 p. maalisk. 1900 myönnettiin 948 markkaa 45 p. luonnonhistorian ja fysiikan opetusvälineisiin; 5 p. syysk. 1900 2,932 markkaa uusien huonekalujen hankkimiseksi; 19 p. kesäk. 1901 863 markkaa 94 p. opetuskalustoa varten sekä 19 p. kesäk. 1902 600 markkaa uusien pulpettien kustantamiseksi.

Marraskuun 28 p. 1900 päätti Keisarillinen Senaatti, että uusi talo on oppilaitokselle rakennettava ja antoi Yleisten rakennusten Ylihallituksen toimeksi piirustusten ja kustannusarvion teettämisen sitä varten.

Rehtorintoimeen, jota toistaiseksi oli hoitanut kolleega I. F. Bergroth, määräsi Keisarillinen Senaatti 11 p. jouluk. 1900 kolleega G. A. Lindströmin 1 p:stä tammik. 1901. Hän vapautettiin pyynnöstänsä rehtorintoimesta 19 p. kesäk. 1902 ja samalla määrättiin rehtoriksi kolleega K. V. Poppius.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 71, 78, 98.

Kouluneuvosto: Varakonsuli H. F. Tamelander (puheenjohtaja), kauppias N. O. Nordenson, merikapteeni I. N. Schröder, kaupunginlääkäri A. L. Gylling ja rouva E. Wessel (molemmat v:sta 1900).

Pori.

Suomenkielinen klassillinen lyseo. Huhtikuun 20 p. 1901 valtuutettiin avoimeen ruotsin ja suomen kielten kolleeganvirkaan filosofianmaisteri A. Söderholm.

Pienempiä rahamääriä on myönnetty erinäisiin tarpeisiin; polttopuiden ja valaistuksen määräraha korotettiin 16 p. tammik. 1900 1,600:sta 2,200 markaksi, saman vuoden alusta laskettuna.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori L. H. Sandelin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 196, 190, 189.

Kouluneuvosto: Lehtori E. V. Selin (puheenjohtaja), varapastori L. W. Häggström, kansakouluntarkastaja K. O. Lilius, filosofianmaisteri K. G. Ollonqvist ja kaupunginlääkäri E. H. B. Krook.

Hämeenlinna.

Suomenkielinen klassillinen lyseo. V. 1900 siirtyi saksankielen opettaja F. O. Blomqvist kolleeganvirkaan Jyväskylän lyseossa. Virka on sittemmin ollut vakinaisesti täyttämättä. Avointa latinan ja kreikan kielten lehtorinvirkaa on edelleen hoitanut filosofiantohtori A. W. Blomqvist.

Ylihallituksen esityksestä myönsi Keisarillinen Senaatti 18 p. maalisk. 1902, että ruotsinkielen apulaiskolleegalle 22 tunnin opetusvelvollisuudesta viikossa lyseon virantoimituspalkkioiden määrarahasta maksettava vuotuinen palkkio 2,600 markkaa on 1 p:stä tammik. 1902 suoritettava 3,600 markalla sekä että lyseon virantoimituspalkkioiden määräraha on samasta ajasta lukien korotettava 1,000 markalla vuodessa.

Jouluk. 9 p. 1899 myönnettiin 518 mk. 50 p. harmoonin ostamiseksi. Polttopuiden ja valaistuksen määrarahassa ilmaantuneen vajauksen täyttämiseksi myönnettiin 2 p. toukok. 1900 1,137 markkaa 3 p., ja mainittu määräraha korotettiin 1 p:stä syysk. 1900 2,700:sta 3,600 markaksi.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori K. O. Lindeqvist.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 195, 201, 207.

Kouluneuvosto: Kamarineuvos G. W. Liukkonen (puheenjohtaja), lääninsihteeri K. G. M. Anthoni, kollegineuvos K. H. Bartram, varapastori A. Appelqvist sekä rovasti J. Johansson (v:sta 1900).

Tampere.

Suomenkielinen reaaliyseo. Virkavahvistuskirja laulunopettajan virkaan annettiin 14 p. tammik. 1902 kanttori G. V. J. Hylanderille. Filosofianmaisterin W. T. Bergrothin valtuuttaminen matematiikan kolleeganvirkaan 1 p:stä syysk. 1900 on mainittu edellisessä kolmivuotiskertomuksessa.

Kun lyseoon pyrkijäin lukumäärä yhä eneni, pyysivät yksityiset henkilöt jo v. 1896 rinnakkaisosastojen perustamista taikka kaupungissa olevan ruotsinkielisen alkeiskoulun muodostamista viisiluokkaiseksi suomenkieliseksi oppilaitokseksi. Tämä anomus ei kuitenkaan silloin tullut hyväksytyksi. Sittenkin ovat rinnakkaisosastot käyneet yhä kipeämmäksi tarpeeksi, ja 19 p. kesäk. 1901 annettiin armollinen kirje, jossa säädettiin, että rinnakkaisosasto, jossa annetaan opetusta latinassa, on 1 p:stä syyskuuta 1901 luokka luokalta perustettava Tampereen suomalaisen reaaliyseo- neljälle alimmalle luokalle ja että Senaatin vast'edes tulee antaa alammainen esitys tämän rinnakkaisosaston muodostamisesta itsenäiseksi klassilliseksi lyseoksi, jos sellainen opisto näyttää olevan paikkakunnalla tarpeen vaatima. Tämän määräyksen mukaan myönnettiin rinnakkaisosastoa varten I luokalle lukuvuodeksi 1901—1902 8 p. elok. 1901 5,890 markkaa, sekä 24 p. huhtik. 1902 I ja II luokalle lukuvuodeksi 1902—1903 11,100 markkaa.

Ylimääräisiä rahaerä on myönnetty erinäisiin tarpeisiin: 12 p. heinäk. 1900 377 markkaa 45 p. polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan, joka samalla korotettiin 2,800:sta 3,000 markaksi 1 p:stä tammik. 1901; 25 p. heinäk. 1900 1,710 markkaa 50 p. sähkövalaistuksen uudestaan järjestämiseksi lyseon huoneustossa; 12 p. helmik. 1902 1,100 markkaa 50 uuden pulpetin hankkimiseksi. Toukok. 5 p. 1902 korotettiin pihamaan ja katuosan hoitoa varten osotettu määräraha 200:sta 400 markaksi.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori H. M. J. Relander.

Oppilasmäärä on ollut eri vuosina: 253, 248, 309.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri G. R. Idman (puheenjohtaja), kauppaneuvokset L. J. Hammarén ja A. Sommer, kunnallisneuvos E. W. Åkerlund ja tehtailija H. Liljeroos.

Ruotsinkielinen alkeiskoulu. Sittenkuin Keisarillinen Senaatti Ylihallitukselle osotetuissa kirjelmässä 21 p:ltä kesäk. 1898 ja 2 p:ltä toukok. 1899 oli määrännyt, että Tampereen ruotsinkielinen alkeiskoulu on lukuvuoden 1898—1899 alusta luokka luokalta lakkautettava ja oppilaitoksen kirjasto, opetusvälineet, huonekalusto ja muu kalusto säädetyssä järjestyksessä luovutettavat »Föreningen för svenska samskolans i Tammerfors upprätthållande» nimiselle yhdistykselle, käski Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen ryhtyä tästä lakkauttamisesta aiheutuviin toimenpiteisiin. Ilmoittaen alammisessa kirjeessä 27 p:ltä lokak. 1899, että koulu lukuvuoden 1899—1900 lopussa kerrassaan lakkaisi toimestaan, ehdoitti Ylihallitus ja Kesarillinen Senaatti sen mukaisesti 21 p. marrask. 1899 määräsi, että koulussa palvelevat kolleegat Kaarlo Dahlström, Anders Enoch Lindfors, Julius Gustaf Nordling ja Werner Audelin asetettaisiin 1 p:stä syysk. 1900 lakkautus-

palkalle, ollen oikeutetut 1 p:ään syysk. 1902 nauttimaan nykyisiä vuosi-
rahasääntöön otettuja palkkaetujansa, jotka kolleegoille Dahlströmille, Lind-
forsille ja Nordlingille tekevät palkkaa 2,000 markkaa, vuokrarahoja 600
mk ja palkkionlisäystä 1,600 mk eli yhteensä 4,200 mk, kolleega Andeli-
nille palkkaa 2,000, vuokrarahoja 600 ja palkkionlisäystä 800 markkaa
eli yhteensä 3,400 markkaa, sekä sen ajan jälkeen elinaikansa loppuun
3,500 markkaa vuodessa, joka vastaa kolleegalle vahvistettua täyttä elä-
kettä. Myöskin määräsi Keisarillinen Senaatti Ylihallituksen tekemän ehdo-
tuksen mukaisesti, että alkeiskoulun arkisto tulevan kevätlukukauden päättyessä
on luovutettava paikkakunnan suomenkieliselle reaalilyseolle.

Oppilaita oli lukuvuonna 1899—1900 silloin toiminnassa olevalla
IV:llä luokalla 5.

Wiipuri.

Suomenkielinen klassillinen lyseo. Helmik. 27 p. 1900 annettiin
vir kavahvistuskirja avoimeen laulunopettajan virkaan urkuri E. Sivorille.
Lokak. 6 p. 1899 sai venäjänkielen kolleega ja ranskankielen opettaja C.
M. Lindfors virkaeron ynnä elinkautisen eläkkeen. Venäjänkielen kollee-
gaksi valtuutettiin 21 p. huhtik. 1900 seuraavan marraskuun 1 p:stä filo-
sofian maisteri G. V. E. Groundstroem, joka v. 1901 siirtyi lehtoriksi Hel-
singin suomenkieliseen reaalilyseoon. Jälleen avoimeksi joutuneeseen venäjän-
kielen kolleeganvirkaan annettiin 26 p. huhtik. 1902 valtakirja opettakandi-
daatti F. M. Schwindt'ille, joka samaa virkaa ennen oli sijaisena hoitanut.

Sittenkuin ranskan ja saksan kielten opettanvirat kolleega Lindforsin
virasta erottua, ja kun rouva Selma Katarina Qvist, joka vir kavahvistus-
kirjan nojalla hoiti saksankielen opetusta, samalla oli vakinaisena opetta-
jattarena kaupungin suomenkielisessä tyttökouluksessa, olivat joutuneet vaki-
naisia hoitajia vaille, päätti Keisarillinen Senaatti 22 p. toukok. 1900, että
mainitut opettajan virat 1 p:stä syysk. 1900 ovat yhdistettävät ranskan ja
saksan kielten kolleeganviraksi, jota varten lyseon menosääntöön on merkit-
tävä palkkaa 2,000, vuokrarahoja 600 sekä kalliimpien elatuskustannuksien
korvaamiseksi 300 markkaa. Tähän virkaan valtuutettiin 18 p. kesäk. 1901
filosofianmaisteri A. W. Kranck 1 p:stä syysk. 1901.

V. 1900 siirtyi ruotsinkielen kolleega K. A. Petrelius paikkakunnan
suomenkieliseen tyttökouluun; hänen seuraajakseen mainitussa kolleegan-
virassa valtuutettiin 31 p. heinäk. 1900 1 p:stä maalisk. 1901 Oulun suo-
menkielisen klassillisen lyseon kolleega K. E. Auer. Lehtori U. A. Saxénin
siirtymisen kautta kaupungin suomenkieliseen reaalilyseoon joutui avoimeksi
matematiikan ja fysiikan lehtorinvirka, johon 18 p. kesäk. 1901 valtuu-
tettiin 1 p:stä tammik. 1902 filosofianmaisteri F. H. Koskinen. Sittenkun

Ylihallitus 19 p. kesäk. 1901 oli suostunut lehtori Koskisen ja Sortavalan reaalityseon matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorin K. J. L. Löfstedtin pyyntöön, että heidän sallittaisiin vaihtaa virkoja, annettiin mainituille lehtoreille siirtovaltakirjat 19 p. elok. 1901. Uskonnon logiikan ja ruotsinkielien lehtorin S. Mannisen tultua 22 p. tammik. 1901 nimitetyksi Liperin kirkkoherraksi, annettiin 22 p. huhtik. 1902 mainittuun lehtorinvirkaan valtakirja 1 p:stä seuraavaa toukokuuta teologiankandidaatille M. J. Ruuthille.

Erinäisiä lisiä on myönnetty vajaan täyttämiseksi koulukassassa sekä polttopuiden ja valaistuksen määrärahaassa, joka 12 p. heinäk. 1900 korotettiin 3,600:sta 4,100 markaksi, laskettuna 1 p:stä tammik. 1901. Rinnakkaisosaston ylläpitämiseksi I luokalla lukuvuonna 1902—1903 myönnettiin 5 p. elok. 1902 5,000 markkaa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori G. V. Valle.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 204, 205, 213.

Kouluneuvosto: Hovioikeudenneuvos D. W. Åkerman (puheenjohtaja), kovoiokeudennotaari A. J. Zitting, kappalainen K. G. Sirén, kaupunginlääkäri K. Schröder ja kauppias J. Lallukka (molemmat v:sta 1900).

Ruotsinkielinen klassillinen lyseo. Tammik. 22 p. 1901 sai maantiedon ja luonnontieteiden lehtori H. J. E. Nervander virkaeron ynnä täyden eläkkeen. Luonnonhistorian, maantiedon ja historiaulukemisen kollegaksi 1 p:stä helmik. 1902 valtuutettiin 3 p. jouluk. 1901 filosofianmaisteri A. Boman. Avoimena olevaa kreikan ja latinan kielten lehtorinvirkaa on väliaikaisesti hoitanut filosofianmaisteri I. Bergh.

Pienempiä ylimääräisiä rahaeria on myönnetty. Määräraha kreikkalaisvenäläistä uskonnonopetusta varten korotettiin 6 p. jouluk. 1899 700 markaksi, laskettuna saman vuoden alusta; polttopuiden ja valaistuksen määräraha korotettiin niinkään 29 p. elok. 1900 2,600:sta 3,100 markaksi, laskettuna 1 p:stä tammik. 1901.

Maalisk. 5 p. 1902 myönsi Keisarillinen Senaatti 200 markan lahjapalkkion vahtimestari T. Kimarille.

Rehtorina on edelleen ollut lehtori A. Bergroth.

Oppilaita on ollut eri vuosina 149, 149, 145.

Kouluneuvosto: Hovioikeudenneuvos A. J. A. Spåre (puheenjohtaja), kauppaneuvokset V. Hackman ja C. Borenius, pastori S. T. Gräsbeck ja kaupunginlääkäri K. M. Gadd.

Suomenkielinen Reaalityseo. Täyttämättä olleet opettajanvirat ovat saaneet vakinaiset haltijansa siten että filosofiankandidaatti O. M. T. Norden-

svan 5 p. jouluk. 1899 valtuutettiin venäjänkielen kolleegaksi; tämän lyseon kolleega A. K. Sumelius 4 p. jouluk. 1900 historian, maantiedon ja suomenkielen lehtoriksi ja 11 p. jouluk. 1900 paikkakunnan suomenkielisen klassillisen lyseon lehtori U. A. Saxén matematiikan fysiikan ja kemian lehtoriksi. Elokuun 27 p. 1902 valtuutettiin filosofianmaisteri A. E. Korhonen historian, maantiedon ja suomenkielen kolleeganvirkaan.

Lokakuun 20 p. 1900 myönnettiin 1,150 markkaa uusien pulpettien hankkimiseksi.

Rehtorintointa on hoitanut lehtori Hugo Zilliacus.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 210, 205, 200.

Koulunuevosto: Hovioikeudenneuvos A. H. Snellman (puheenjohtaja v:sta 1900), everstiluutnantti A. A. Brunou, puheenjohtaja v:sta 1900, lääketieteentohtori P. Thuneberg, maalarimestari G. Timonen, kauppias E. Wolff (v:sta 1900), hovioikeudennotaari I. Paqvalén (v:sta 1901).

Suomenkielinen tyttökoulu. Lokakuun 3 p. 1899 sai laulunopettajatar A. S. Wårnhjelm virkaeron, ja virkavähvistuskirja avoimeksi joutuneeseen laulunopettajan toimeen annettiin 24 p. huhtik. 1900 opettajatar A. H. Siitoselle. Avoimeen historian, maantiedon ja suomenkielen kolleeganvirkaan valtuutettiin 16 p. maalisk. 1900 paikkakunnan suomenkielisen klassillisen lyseon kolleega K. A. Petrelius. Kun kolleega K. J. L. Löfstedt v. 1900 oli valtuutettu lehtorinvirkaan Sortavalan reaalilyseossa, valtuutettiin 21 p. tammik. 1902 filosofiankandidaatti F. W. Kadenius hänen seuraajakseen matematiikan, fysiikan ja luonnontiedon kolleeganvirassa. Heinäkuun 25 p. 1902 kuoli saksankielen opettajatar, rouva Selma Katarina Quist.

Rinnakkaisosastoja oli lukuvuonna 1899—1900 koulun kolmella alimmalla luokalla. Heinäk. 12 p. myönsi Keisarillinen Senaatti 16 889 markkaa rinnakkaisosastojen ylläpitämiseksi neljällä alimmalla luokalla lukuvuonna 1900—1901, jolloin ensimmäiselle luokalle aijottu rinnakkaisosasto ei kuitenkaan tullut toimeen. Lukuvuonna 1901—1902 oli rinnakkaisosastoja koulun kaikilla viidellä luokalla, niiden ylläpitämiseksi myönnettiin 28 p. elok. 1901 21,020 markkaa.

Heinäkuun 12 p. myönnettiin 1 200 markkaa polttopuiden ja valaistuksen määrärahasa ilmaantuneen vajauksen täyttämiseksi.

Oppilaita oli koulussa eri vuosina: 261, 257, 284.

Koulunuevosto: kolleeginasessori G. Z. Sandman (puheenjohtaja v:een 1900), hovioikeudenneuvos H. E. Fabritius, kauppias J. Hakli, rouvat E. Åkerman ja H. Winter sekä lääninikamreeri K. G. W. Rönneberg (v:sta 1900).

Ruotsinkielinen tyttökoulu. Heinäk. 15 p. 1902 kuoli johtajatar Ines Sofia Zilliacus.

Ylimääräisiä lisiä on myönnetty koulukassaan ja polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan, joka viimeksimainittu 8 p. lokak. 1899 korotettiin 1,800:sta 2,700 markaksi, laskettuna 1 p:stä tammik. 1900. Voimistelukaluston täydentämiseksi myönnettiin 17 p. marrask. 1900 563 markkaa. Määräraha kreikkalaiskatolilaista uskonnonopetusta varten korotettiin 6 p. jouluk. 1899 280 markaksi saman vuoden alusta luettuna.

Talonmiehen palkka korotettiin 300:sta 400 markaksi 1 p:sta tammik. 1900.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 96, 100, 100.

Kouluneuvosto: Lääninsihteeri A. L. von Knorring (puheenjohtaja), rouva E. Franckenhäuser, varakonsuli L. Pacius, pankinhoitaja A. von Pfaler ja lasaretinlääkäri P. W. Granberg (molemmat v:sta 1900).

Sortavala.

Suomenkielinen reaalilyseo. Lyseo tuli täysiluokkaiseksi 1900—1901 lukuvuoden alusta. Keisarillisen Senaatin antaman päätöksen mukaan täytettiin ne opettajanvirat, joissa vielä ei ollut vakinaisia hoitajia, siten että 27 p. heinäk. 1900 Jyväskylän lyseon lehtori O. A. Forsström ja filosofianlensiaatti V. H. Palander valtuutettiin, edellinen historian, maantiedon ja suomenkielen, jälkimmäinen saksan ja ranskan kielten lehtorinvirkaan; matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorinvirkaan annettiin valtakirja 13 p. marrask. 1900 Viipurin ruotsinkielisen tyttökoulun kolleegalle K. J. L. Löfstedt'ille, sittenkuin Keisarillinen Senaatti oli hyljännyt hänen nimityksensä johdosta tehnyt valitukset; 28 p. toukok. 1900 määrättiin teologiankandidaatti L. V. Sjöstedt kahtena koetusvuonna hoitamaan uskonnon ja ruotsinkielen lehtorinvirkaa. Kesäk. 19 p. 1901 salli Ylihallitus, että lehtori Löfstedt ja Viipurin suomenkielisen klassillisen lyseon nimitetty lehtori F. H. Koskinen saisivat vaihtaa virkoja keskenään, sekä antoi heille 19 p. elok. 1901 siirtovaltakirjat. Kolleega I. E. Schroederin siirryttyä Kuopion lyseoon, valtuutettiin 10 p. syysk. 1900 voimistelun kolleegaksi voimistelunopettaja E. J. Warttainen.

Heinäk. 31 p. 1901 sai lehtori V. H. Palander pyynnöstä virkaeron 1 p:stä syysk. 1901. Saksan ja ranskan kielten lehtoriksi hänen jälkeensä valtuutettiin 28 p. heinäk. 1902 Joensuun lyseon kolleega K. S. Laurila.

Kun historian, suomen ja saksan kielten kolleeganvirka kolleega F. L. Petanderin kuoleman kautta 10 p. maalisk. 1901 oli joutunut avoimeksi, sai 3. p. jouluk. 1901 mainittuun kolleeganvirkaan valtakirjan 1 p:stä toukok. 1902 filosofianmaisteri A. A. Aarne.

Englanninkielen opettavirkaa on hoitanut Ylihallituksen antamien erinäisten määräysten mukaan rouva T. S. Forsström.

Oppilaitokselle vuokrattu huoneusto paloi 25 p. helmik. 1900; koulun kokoelmat, kirjasto, arkisto ynnä muu omaisuus hävisivät siinä onnettomuudessa. Uutta kalustoa varten myönnettiin 29 p. maalisk. 1900 4,637 markan määräraha sekä luonnonopin ja maantiedon opetusvälineiden hankkimiseksi 8 p. elok. 1900 3,300 markkaa. Koulukassan vahvistamiseksi on myönnetty erinäisiä rahamääriä: 29 p. maalisk. 1900 1.000 markkaa, 14 p. syysk. 1901 600 markkaa ja 10 p. jouluk. 1901 1,616 markkaa 34 p.

Kun armollinen lupa oli saatu siihen, että oman huoneuston rakentamiseksi tälle oppilaitokselle yleisistä varoista saataisiin käyttää korkeintaan 129,200 mk. niiden 100 000 markan lisäksi, mitkä Sortavalan kaupunki samaan tarkoitukseen jo oli myöntänyt, käski Keisarillinen Senaatti 5 p. huhtik. 1900 Yleisten rakennusten Ylihallituksen ennen tehtyjen piirustusten ja kustannusarvion mukaan rakennuttaa mainitun talon Sortavalan kaupungin valtuusmiesten sitä tarkoitusta varten luovuttamalle tontille. Rakennus valmistui sitten lukuvuoden 1901—1902 alkuun, jolloin lyseo sai muuttaa omaan taloonsa. Huonekalujen ja voimistelukaluston hankkimiseksi siihen myönnettiin 14 p. toukok. 1901 11,504 markkaa 50 p.

Talonmiehen palkkaamiseksi myönnettiin 3 p. jouluk. 1901 vuotuinen 600 markan suuruinen määräraha.

Rehtorintoimeen, jota väliaikaisesti oli hoitanut kolleega K. S. Kaikkonen, määräsi Keisarillinen Senaatti 6 p. marrask. 1900 lehtori O. A. Forsströmin. Vararehtoriksi nimitti Ylihallitus 27 p. marrask. 1900 kolleega Kaikkosen.

Oppilaita oli v. 1899—1900 lyseon ollessa seitsenluokkaisena 139. Vuosina, 900—1901 ja 1901—1902, jolloin oppilaitos jo oli täysiluokkainen, eri vuosina: 149, 175.

Kouluneuvosto: Lääkintöneuvos H. A. Hällström (puheenjohtaja v:een 1900), hovineuvos A. N. Hoffman, rehtori C. Alopaeus, kaupunginlääkäri G. J. Winter (v:sta 1900), sekä rouvat M. Berg ja L. Alopaeus.

Mikkeli.

Kaksikielinen klassillinen lyseo. Kesäkuun 24 p. 1901 kuoli latinan ja suomen kielten kolleega J. Mansikka. Virkaa on sittemmin väliaikaisesti hoidettu.

Polttopuiden ja valaistuksen määräraha korotettiin 2 p. toukok. 1900 900:sta 1,200 markaksi, laskettuna 1 p:stä syysk. 1900.

Mikkelin kaupungin valtuusmiesten alammaisen anomuksen johdosta antoi Keisarillinen Senaatti 14 p. toukok. 1901 luvan, että lyseon viiden-

nelle luokalle saataisiin kaupungin kustannuksella ensi lukuvuoden alusta ainakin neljäksi vuodeksi toimeenpanna reaali-osasto hakemukseen liitetyn opetussuunnitelman mukaan, ja että opetusta tällä osastolla, mikäli sitä ei voitaisi antaa yhteydessä opetuksen kanssa lyseon vastaavalla luokalla, saataisiin hoitaa tuntiopettajilla, jotka kaupunki sitoutuisi kustantamaan.

Sittenkuin yleisistä varoista oli myönnetty 116 000 markkaa lyseolle luovutetun valtiolle kuuluvan rakennuksen laajentamiseen, käski Keisarillinen Senaatti 10 p. jouluk. 1901 Yleisten rakennusten Ylihallituksen teettää mainitun työn.

Heinäkuun 18 p. 1901 vapautti Keisarillinen Senaatti tehdystä pyynnöstä lehtori A. G. Borgin rehtorintoimesta ja määräsi hänen sijaansa lehtori P. A. Sahlstenin.

Oppilaita oli eri vuosina: 178, 182, 174.

Kouluneuvosto: Professori H. G. Hällström (puheenjohtaja), ylilääkäri E. A. Hillbom, pormestari G. P. Alopaeus, laamanni F. W. Hjelmmann ja kirkkoherra A. L. Gulin.

Heinola.

Suomenkielinen alkeiskoulu. Vakinaisessa opettajistossa ei ole tapahtunut muutoksia.

Maaliskuun 24 p. 1901 myönnettiin uusien pulpettien hankkimiseksi 1,350 markkaa.

Rehtorintointa on hoitanut kolleega K. O. Grönroos.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 62, 80 89.

Kouluneuvosto: Seminaarinjohtaja A. M. Johnsson (puheenjohtaja), piirilääkäri A. E. Johnsson, seminaarinjohtajatar H. Nordlund, kaupunginlääkäri A. M. Nykopp ja kirjakauppias A. G. Wäänänen.

Savonlinna.

Suomenkielinen reaalilyseo. Huhtikuun 9 p. 1901 valtuutettiin filosofinmaisteri E. Kokomäki avoimeen historian, suomen ja saksan kielten kolleegavirkaan. V. 1902 siirtyi matematiikan, fysiikan ja kemian lehtori A. E. E. Rancken vastaavaan virkaan Oulun ruotsinkieliseen reaalilyseoon joten mainittu lehtorinvirka joutui avoimeksi.

Kaluston lisäämiseksi myönnettiin 11 p. toukok. 1901 509 markkaa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori E. J. Buddén.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 108, 112, 113.

Kouluneuvosto: Pormestari A. E. Breitholtz (puheenjohtaja), raatimies J. Strömberg, kauppias A. Auvinen, kaupunginlääkäri B. A. Edgren ja asessori L. Wennerström (kolme viimeksimainittua v:sta 1900).

Kuopio.

Suomenkielinen klassillinen lyseo. Toukok. 8 p. 1900 valtuutettiin Sortavalan reaalilyseon kolleega I. E. Schroeder voimistelun kolleegaksi. Jouluk. 2 p. 1901 kuoli matematiikan ja fysiikan lehtori E. J. Sourander; täten avoimeksi joutuneeseen matematiikan ja fysiikan lehtorinvirkaan valtuutettiin 23 p. jouluk. 1902 filosofianliseniaatti K. F. Lindman.

Erinäisiä lisää on myönnetty polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan, joka Keisarillisen Senaatin päätöksellä 17 p:ltä lokak. 1899 korotettiin 1.400:sta 2 200 markaksi 1 p:stä tammik. 1900. Uusien huonekalujen hankkimiseksi ja vanhojen korjaamiseksi myönnettiin 13 p. toukok. 1902 2,600 markkaa.

Syysk. 5 p. 1900 sai lehtori E. Winter pyytämänsä vapautuksen rehtorintoimesta, johon Keisarillinen Senaatti määräsi lehtori K. O. G. Hannikaisen. Vararehtoriksi määräsi Ylihallitus 20 p. syysk. 1900 lehtori E. Winterin, joka 22 p. toukok. 1902 omasta pyynnöstään siitä toimesta vapautettiin ja vararehtoriksi määrättiin lehtori E. F. N. Candolin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 180, 182, 196.

Kouluneuvosto: Tuomioprovasti J. Schwartzberg (puheenjohtajana), tuomiokapitulinsihteeri K. A. Herckman, pankintirehtööri E. W. Emeleus (kaikki v:een 1900), kaupunginlääkäri J. V. Johnsson, lääninsihteeri A. F. Andersin, Laamanni F. W. Hjelmmann (puheenjohtaja v:sta 1900), kaupunginkamreeri A. Kuokkanen ja apteekkari A. E. L. Piispanen (molemmat v:sta 1900).

Suomenkielinen tyttökoulu. Huhtikuun 14 p. 1902 kuoli matematiikan ja fysiikan kolleega A. E. Lindegren.

Lokakuun 3 p. 1899 myönnettiin vastaiseksi 880 markkaa kreikkalais-venäläistä uskonnonopetusta varten.

Erinäisiin tarpeisiin on myönnetty ylimääräisiä rahaeria, nimittäin 8 p. toukok. 1901 5,452 markkaa huonekalujen ja voimistelukaluston hankkimiseksi; 28 p. elok. 1901 931 markkaa sähkövalon hankkimiseksi, jonka ohessa polttopuiden ja valaistuksen määräraha 1 p:stä tammik. 1902 korotettiin 600:sta 900 markaksi. Toukokuun 8 p. 1902 myönsi Keisarillinen Senaatti 600 markan vuotuisen lisän koulun vuokratukoihin.

Oppilaita on ollut eri vuosina 105, 133, 159.

Kouluneuvosto: Lääninkamreeri K. A. Grönroos (puheenjohtaja), kolleega J. M. Salenius, rouvat L. Kantele ja F. Nyman sekä kaupunginlääkäri G. F. Forstén.

Joensuu.

Suomenkielinen klassillinen lyseo. Sittenkun ranskankielen opettajanvirka opettajatar A. E. Keppleruksen kuoleman kautta 5 p. heinäk. 1899 oli joutunut avoimeksi ja saksankielen opettajatar B. M. D. Pipinen siirtynyt Joensuun tyttökouluun, määräsi Keisarillinen Senaatti 16 p. tammik. 1900 Ylihallituksen ehdotuksesta, että mainitut opettajanvirat ovat yhdistettävät ja niistä muodostettava saksan ja ranskan kielten kolleeganvirka armollisten määräysten mukaan 8 p:ltä marrask. ja 13 p:ltä jouluk. 1898, sekä että lyseon menosääntöön otetut palkkiot, 1,600 markkaa saksan ja 800 markkaa ranskan kielen opettajalle ovat tavallisessa järjestyksessä maksettavat kevätlukukauden loppuun 1900, ja 1 p:stä seuraavaa syyskuuta lyseon menosääntöön merkittävä puheenalaista kolleeganvirkaa varten palkkaa 2,000 ja vuokratuloja 600 markkaa. Täten muodostettuun kolleeganvirkaan sai valtakirjan 27 p. kesäk. 1901 filosofiankandidaatti K. S. Laurila, joka 28 p. heinäk. 1902 valtuutettiin saksan ja ranskan kielten lehtoriksi Sortavalan reaalilyseoon. Kolleega K. E. E. Palanderin siirrettyä 1 p:stä syysk. 1899 Hämeenlinnan lyseoon, valtuutettiin 15 p. toukok. 1900 v. t. kolleega K. G. v. Pfaler voimistelun kolleegaksi.

Elok. 22 p. 1900 sai matematiikan ja luonnonhistorian kolleega J. L. Boehm virkaeron ja täyden eläkkeen 1 p:stä syysk. 1900. Hänen seuraajakseen valtuutettiin 11 p. tammik. 1902 filosofianmaisteri O. A. Wainikainen. Kolleega J. M. Alopaeuksen siirtymisen kautta Joensuun tyttökouluun avoimeksi joutuneeseen ruotsinkielen kolleeganvirkaan sai valtakirjan 18 p. kesäk. 1901 filosofiankandidaatti I. E. Smeds.

Kun kolleega K. E. Hilden, lopullisesti oli siirtynyt lehtorinvirkaan Raahen seminaarissa, annettiin 3 p. jouluk. 1901 valtakirja latinan ja suomen kielten kolleeganvirkaan filosofianmaisteri K. H. M. Wikström'ille.

Tammik. 24 p. 1900 myönnettiin 288 markkaa 70 p. polttopuiden ja valaistuksen määräraha edellisenä vuonna ilmaantuneen vajauksen täyttämiseksi, jonka ohessa mainittu määräraha 1 p:stä tammik. 1900 korotettiin 2,000:sta 2,400 markaksi. Samoin myönnettiin 18 p. heinäk. 1900 596 markkaa 82 p. koulukassassa ilmantuneen vajauksen täyttämiseksi.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega D. A. Walle.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 199, 208, 213.

Kouluneuvosto: Piirilääkäri K. B. Nohrström (puheenjohtaja), laamanni K. W. Nysten ja kruununvouti K. J. Collan (molemmat v:een 1900), kauppaneuvos F. Neppenström, kauppias A. Uimonen, apteekkari H. F. Olsoni ja kauppias C. J. Cederström (kaksi viimeainittua v:sta 1900)

Suomenkielinen tyttökoulu. Virat, joita lukuvuoden 1898—1899 alusta olivat hoitaneet sijaiset, saivat vakinaiset hoitajansa siten, että 9 p. jouluk. 1899 annettiin virkavahvistuskirjat rouva A. Wegeliukselle laulun opettajattaren ja taiteilija F. B. W. Hahl'ille piirustuksen opettajanvirkoihin; 12 p. jouluk. 1899 valtuutettiin Turun suomenkielisen tyttökoulun opettajatar M. Keinänen ranskan, opettajatar Joensuun lyseossa B. M. D. Pipinen saksan sekä neiti H. M. Hellman saksan ja ranskan kielten opettajattareksi; 16 p. jouluk. 1899 annettiin valtakirja neiti T. J. Beyrathille johtajattaren toimeen opetusvelvollisuudella uskonnossa, saksankielessä ja käsitöissä; 31 p. heinäk. 1900 saivat niinkään valtakirjat Joensuun lyseon kolleega J. M. Alopaeus uskonnon ja ruotsinkielen, filosofianmaisteri E. Elo matematiikan ja fysiikan sekä 6 p. elok. 1900 filosofianmaisteri F. H. Lundelin historian, maantiedon ja suomenkielen kolleeganvirkoihin. Sittenkun voimistelun opettajatar I. M. Kaukonen (syntyisin Forsberg) ja piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettaja B. Hahl olivat pyynnöstä saanut virkaeron, annettiin 22 p. jouluk. 1900 virkavahvistuskirja neiti J. A. Sireniukselle voimistelunopettajattaren ja 3 p. jouluk. 1901 neiti H. K. Niemelälle piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajattaren virkoihin.

Ylimääräisiä rahaeriä on myönnetty: 3 p. lokak. 1899 560 markkaa kreikkalais-venäläistä uskonnonopetusta varten, 13 p. maalisk. 1900 879 markkaa voimistelukaluston ja 19 p. kesäk. 1901 939 markkaa 60 p. fysiikan ja luonnonhistorian opetuskaluston hankkimiseksi.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 116 118, 116.

Kouluneuvosto: Lyseonlehtorit K. A. Wegelius (puheenjohtaja) ja J. W. Ronimus sekä rouvat H. Cannelin, A. Nystén ja I. Harlin.

Nikolainkaupunki.

Ruotsinkielinen klassillinen lyseo. Suomenkielen kolleeganvirkaan, joka oli joutunut avoimeksi kolleega J. A. Helteen kuoleman kautta, valtuutettiin 2 p. jouluk. 1899 filosofianmaisteri S. G. Mikander 1 p:stä toukok. 1900. Toukok. 28 p. sai ruotsinkielen ja maantiedon kolleega E. West pyynnöstänsä virkaeron 1 p:stä syysk. 1900; luonnonhistorian, maantiedon ja historian kolleeganvirkaan valtuutettiin 10 p. kesäk. 1901 v. t. kolleega T. R. J. Sylvin 1 p:stä syysk. 1901. Sittenkuin laulunopettaja, musiikki-

tirehtööri B. W. Palin 25 p. tammik. 1900 oli saanut virkaeron ja 1,080 markan vuotuisen eläkkeen, annettiin 29 p. toukok. 1901 virkavahvistuskirja laulunopettajanvirkaan kapellimestari H. Aufrichtigille.

Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan 18 p:ltä heinäk. 1901 lakkautettiin saksan ja ranskan kielten opettajanvirka 1 p:stä tammik. 1902 ja sen sijaan perustettiin kolleeganvirka mainittujen aineiden opetusta varten. Virkaa hoiti väliaikaisesti sittemmin sen vakinaiseksi haltijaksi valtuutettu kieltenopettaja J. E. Ström.

Uskonnon, logiikan ja sielutieteen lehtori K. A. Segerstråle siirtyi 1 p. toukok. 1902 samojen aineiden lehtoriksi Porvoon lyseoon.

Heinäk. 12 p. 1900 myöntyi Keisarillinen Senaatti Nikolainkaupungin valtuusmiesten tekemään anomukseen, että lyseon neljällä ylimmällä luokalla saadaan tulevasta lukuvuodesta alkaen ylläpitää reaalilinjaa, jolla opetusta on annettava Keisarillisen Senaatin 5 p. helmik. 1890 vahvistaman opetus-suunnitelman mukaan huomioon ottamalla ne muutokset, jotka tässä opetus-suunnitelmassa ovat V ja VI luokkaan nähden tapahtuneet armollisessa kirjeessä 19 p:ltä elok. 1896 klassillisille lyseoille vahvistetun tuntikaavan kautta. Tämän reaalilinjaa ylläpitämiseksi myönnettiin 19 p. syysk. 1900 vuotuista valtioapua 1,000 markkaa luokkaa kohden taikka yhteensä 4,000 markkaa viiden vuoden ajaksi, luettuna 1 p:stä syysk. 1900.

Heinäk. 12 p. 1900 myönnettiin 618 markkaa 38 p. vajauksen täyttämiseksi polttopuiden ja valaistuksen määrärahasa, joka korotettiin 2,400:sta 3,000 markaksi 1 p:stä tammik. 1901.

Rehtorintointa on hoitanut vararehtori kolleega F. R. Westlin, jonka Keisarillinen Senaatti 23 p. tammik. 1902 määräsi vakinaisesti mainittuun toimeen. Vararehtoriksi määräsi Ylihallitus 25 p. helmik. 1902 lehtori H. E. Aspelinin, joka kuitenkin jo 21 p. seuraavaa maalisk. siitä toimesta omasta pyynnöstänsä vapautettiin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 231, 211, 205.

Kouluneuvosto: Hovioikeudenneuvokset C. L. Carp (puheenjohtaja) ja A. Tujulin, hovioikeudenasesessorit J. A. Rehnström ja G. V. Cajanus sekä kaupunginlääkäri K. K. Ekholm.

Suomenkielinen reaalilyseo. Avoimeen voimistelunkolleegan virkaan valtuutettiin 18 p. kesäk. 1901 v. t. kolleega P. J. C. Richter. V. 1901 siirtyi uskonnon ja suomenkielen lehtori L. J. Ingman assistentiksi Keisarilliseen Aleksanterin Yliopistoon, ja hänen seuraajakseen mainitussa lehtorinvirassa valtuutettiin 22 p. huhtik. 1901 teologiankandaatti J. V. Korpi. V. 1901 siirtyi saksan ja ranskan kielten lehtori A. E. Rosendahl samojen aineiden lehtoriksi Turun ruotsinkieliseen reaalilyseoon; valtakirja täten avoi-

meksi joutuneeseen mainittujen kielten lehtorinvirkaan annettiin 19 p. huhtik. 1902 Jyväskylän lyseon kollegalle F. O. Blomqvistille.

Ylimääräisiä lisiä on myönnetty vajausten täyttämiseksi koulukassassa sekä polttopuiden ja valaistuksen määrärahassa, joka viimeksi mainittu 12 p. heinäk. 1900 korotettiin 2,400:sta 3,600 markaksi 1 p:stä tammik. 1901. Uusien pulpettien hankkimiseksi myönnettiin 24 p. maalisk. 1901 660 markkaa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega E. E. Levón.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 218, 225, 227.

Kouluneuvosto: Hovioikeudenasesessori O. J. Revell (puheenjohtaja), kauppaneuvos C. J. Hartman (v:een 1900), lääninkamreeri K. J. Eskelin, pataljoonanlääkäri E. E. Pfaler, pankinjohtaja K. H. Majander ja maanmittauskonttoorin sihteeri K. F. Lindberg (molemmat v:sta 1900).

Ruotsinkielinen tyttökoulu. Virkavahvistuskirja voimistelun opettajattaren virkaan, joka joutui avoimeksi opettajatar E. M. Langhoffin siirryttyä Helsingin ruotsinkieliseen tyttökouluun, annettiin 7 p. huhtik. 1900 opettajatar I. H. Nyströmmille. Jouluk. 24 p. 1900 kuoli matematiikan ja luonnontiedon kolleega E. E. Ingman; virka on senjälkeen ollut sijaisten hoidettavana.

Heinäk. 11 p. 1900 myönnettiin 2 000 markkaa vahtimestarin asunnon laajentamiseksi. Polttopuiden ja valaistuksen määrärahassa ilmaantuneen vajauksen täyttämiseksi myönnettiin 12 p. heinäk. 1900 936 markkaa 55 p.

Oppilaita oli eri vuosina: 147, 150, 162.

Kouluneuvosto: Hovioikeudenasesessori R. A. Hasselblatt (puheenjohtaja), kaupunginlääkäri A. T. Ehrström, rouva I. Kihlman, pankinkomisarius N. E. Sundman ja rouva F. Cajanus (molemmat v:sta 1900).

Kokkola.

Ruotsinkielinen alkeiskoulu. Avoimena olevaa matematiikan ja luonnonhistorian kolleganvirkaa on hoitanut entinen kolleega G. W. Cannelin. Tammikuun 19 p. 1900 myönnettiin tehdystä pyynnöstä virkaero kaunokirjoituksen ja piirustuksen opettajattarelle A. O. Kyntzellille. Virkaa on sitten hoitanut rouva M. Wallin, jolle myös on ollut uskottuna tyttöoppilasten voimistelun johto ja niiden valvonta.

Polttopuiden ja valaistuksen määräraha korotettiin 1 p:stä tammik. 1900 650:stä 800 markaksi.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega J. F. Sandelin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 86, 89, 87.

Kouluneuvosto: Piirilääkäri E. F. Staudinger (puhenjohtaja), apteekari F. Löfhjelm, asemanpäällikkö J. E. Bengelsdorff, pormestari G. J. Lagerlöf ja konsuli O. Rodén (molemmat viimeksimainitut v:sta 1900).

Jyväskylä.

Suomenkielinen klassillinen lyseo. Avoimeen luonnonhistorian, maantiedon ja historian kolleeganvirkaan valtuutettiin 12 p. jouluk. 1899 filosofian kandidaatti K. E. Hirn. Samoin valtuutettiin saksan ja ranskan kielten kolleegaksi saksankielen opettaja Hämeenlinnan lyseossa filosofianmaisteri F. O. Blomqvist, joka v. 1902 ylennettiin saksan ja ranskan kielten lehtoriksi Nikolainkaupungin suomenkieliseen reaaliylyseoon.

Heinäk. 11 p. 1900 sai matematiikan ja fysiikan lehtori K. H. Kahelin virkaeron ynnä täyden elinkautisen eläkkeen. Siten avoimeksi joutuneeseen matematiikan ja fysiikan lehtorinvirkaan annettiin 18 p. kesäk. 1901 valtakirja kolleegalle samassa lyseossa O. E. Wänttiselle, jonka jälkeen matematiikan kolleegaksi valtuutettiin 15 p. heinäk. 1902 filosofianmaisteri M. Rantala.

Koevuotensa palvellut uskonnon, logiikan ja suomenkielen lehtori V. D. Peltonen sai valtakirjan mainittuun lehtorinvirkaan 5 p. elok. 1901.

Sittenkun lehtori O. A. Forsström lukuvuoden 1900—1901 alusta oli siirtynyt Sortavalan reaaliylyseoon, annettiin 18 p. kesäk. 1901 valtakirja historian, maantiedon ja suomenkielen lehtorinvirkaan Jyväskylän seminaarin lehtorille K. J. Jalkaselle.

Erinäisiä lisiä on myönnetty polttopuiden ja valaistuksen määrärahaan, joka 19 p. maalisk. 1901 korotettiin 900:sta 1,200 markaksi, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902. Niinikään on myönnetty erityisiä rahamääriä koulukassassa sekä sekalaisten menojen määrärahoissa syntyneiden vajausten täyttämiseksi. Jouluk. 3 p. 1901 myönsi Keisarillinen Senaatti 1,616 markkaa 34 p. uusien huonekalujen hankkimista ja vanhojen korjauttamista varten, jota paitsi opetusvälineisiin myönnettiin 30 p. tammik. 1902 1,000 markan sekä voimistelukaluston hankkimiseksi 19 p. kesäk. 1902 niinikään 1,000 markan ylimääräinen määräraha.

Sittenkuin armollinen lupa oli saatu, että korkeintaan 255,000 mk saadaan yleisistä varoista käyttää uuden talon rakentamiseen tälle oppilaitokselle, käski Keisarillinen Senaatti 2 p. toukok. 1900 Yleisten rakennusten Ylihallituksen ennen tehtyjen piirustusten ja kustannusarvion mukaan rakennuttaa mainitun talon Jyväskylän kaupungin valtuusmiesten tätä tarkoitusta varten luovuttamalle niin sanotulle koulutorille. Oppilaitos saattoi sitten sijoittua omaan huoneustoon lukuvuoden 1902—1903 alussa.

Elok. 29 p. 1900 Keisarillinen Senaatti Jyväskylän kaupungin valtuusmiesten alammaisesta anomuksesta salli, että tähän lyseoon saataisiin kaupungin kustannuksella lukuvuodesta 1900—1901 alkaen perustaa reaali-osasto viidennelle luokalle, ja että tätä reaalilinjaa sittemmin saadaan vuosittain kaupungin kustannuksella laajentaa ylemmillekin luokille, ollen näillä reaalilinjain luokilla noudatettavana sama lukusuunnitelma, kuin mikä Keisarillisen Senaatin kirjeen kautta 7 p:ltä kesäk. 1893 on määrätty noudatettavaksi Turun, Tampereen, Savonlinnan ja Nikolainkaupungin reaalilyseoille.

Vararehtoriksi lehtori K. H. Kahelinin jälkeen, joka omasta pyynnöstään oli siitä toimesta vapautettu, määräsi Ylihallitus 29 p. jouluk. 1899 lehtori W. D. Peltosen, jonka Keisarillinen Senaatti, sittenkuin rehtori O. A. Forsström oli siirtynyt toiseen virkaan, 23 p. tammik. 1901 määräsi vastaiseksi hoitamaan rehtorintointa. Vararehtoriksi määräsi Ylihallitus 25 p. helmik. 1902 lehtori K. J. Jalkasen.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 207, 221, 232.

Kouluneuvosto: Hovineuvos A. W. von Zwegberg (puheenjohtaja) rouva A. Schildt (v:een 1902), kaupunginlääkäri H. E. Nilsson, kirkkoherra E. Cleve, pormestari F. A. Aejmelaeus (v:een 1902), tohtorinrouva B. Relander ja neuvosmies J. Castrén (molemmat v:sta 1902).

Suomenkielinen tyttökoulu. Matematiikan ja luonnontiedon kolleega A. A. Alho määrättiin 19 p. lokak. 1900 samojen aineiden lehtoriksi Ruuman seminaariin, ja sai koevuodet palveltuansa valtakirjan mainittuun virkaan 2 p. jouluk. 1902.

Polttopuiden ja valaistuksen määräraha korotettiin 15 p. tammik. 1901 600:sta 1,000 markaksi 1 p:stä tammik. 1902.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 91, 93, 100.

Kouluneuvosto: sama kuin lyseon.

Oulu.

Suomenkielinen klassillinen lyseo. Avoimeen matematiikan ja kaunokirjoituksen kolleeganvirkaan valtuutettiin 10 p. kesäk. 1901 filosofianmaisteri J. Kahilus. Opettaja K. Määtän kuoleman kautta avoimeksi joutuneeseen voimistelun kolleeganvirkaan sai 20 p. heinäk. 1901 valtakirjan v. t. kolleega G. W. Englund. Ruotsinkielen kolleega K. E. Auer siirtyi 1 p:stä maalisk. 1901 Viipurin suomenkieliseen klassilliseen lyseoon; valtakirja tähän virkaan annettiin 3 p. jouluk. 1901 filosofianmaisteri O. Puupposelle.

Syysk. 19 p. 1900 korotettiin vahtimestarin palkka 600:sta 800 markaksi 1 p:stä tammik. 1900

Yksityisen reaalilinjan ylläpitämiseksi oppilaitoksen neljällä ylimmällä luokalla myönnettiin niinkään 19 p. Syysk. 1900 vuotuista valtioapua 1,000 markkaa kutakin luokkaa kohden eli yhteensä 4,000 markkaa, viiden vuoden ajaksi 1 p:stä syysk. 1900.

Ylimääräisiä määrärahoja on myönnetty: Marrask. 6 p. 1900 5,499 markkaa 19 p. koulukassassa ilmaantuneiden vajausten täyttämiseksi; 4 p. jouluk. 1900 500 markan lisä määrärahaan satunnaisia menoja varten, jonka ohessa polttopuiden ja valaistuksen määräraha korotettiin 3,000:sta 3,500 markaksi; uuden kaluston hankkimiseksi ja vanhan korjaamiseksi myönnettiin samoin 4 p. jouluk. 1900 5 281 markkaa.

Helmik. 4 p. 1902 sai lehtori M. Rosendal pyynnöstänsä eron rehtorinvirasta, ja rehtorintoimeen määräsi Keisarillinen Senaatti lyseon vararehtorin, kollega S. A. Westerlundin. Vararehtoriksi määräsi Ylihallitus 25 p. helmik. 1902 lehtori A. O. Forsmanin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 259, 272, 275.

Kouluneuvosto: Laamanni V. E. Liljeblad (puheenjohtaja v:een 1901), varakonsuli Hj. Hägg, piiriläkäri K. K. Relander (puheenjohtajana v:sta 1901), pataljoonansaarnaaja V. G. Aulin, pankinjohtaja J. F. Kerttula, insinööri A. J. Alberg (v:sta 1901).

Ruotsinkielinen reaalilyseo. Ne määräykset ja toimenpiteet, joilla tämä oppilaitos 1:stä syysk. 1899 asteettain muutettiin reaalilyseoksi, ovat edellisessä kolmivuotiskertomuksessa mainitut.

Englanninkielen opettajanvirkaan sai virkavahvistuskirjan 19 p. jouluk. 1899 opettajatar E. A. Liljeblom.

Jouluk. 15 p. 1899 kuoli venäjänkielen kollega hovineuvos K. A. A. Hintze; hänen seuraajakseen venäjänkielen kolleganvirkaan valtuutettiin 20 p. huhtik. 1901 filosofianmaisteri K. F. N. Åström. Matematiikan, fysiikan ja kemian lehtori R. F. Rancken kuoli 1 p. tammik. 1901; mainittuun lehtorinvirkaan annettiin valtakirja 19 p. huhtik. 1902 Savonlinnan reaalilyseon lehtorille A. E. E. Ranckenille.

Kaunokirjoituksen ja piirustuksen opettajanvirkaan sai virkavahvistuskirjan 24 p. huhtik. 1900 Oulun suomenkielisen tyttökoulun opettajatar V. Renqvist. Virkavahvistuskirja laulunopettajan toimeen annettiin 4 p. jouluk. 1900 kollega J. F. Olliselle.

Saksan ja ranskan kielten lehtorinvirkaan sai valtakirjan 20 p. huhtik. 1901 filosofianmaisteri K. V. G. Lindeqvist, joka omasta pyynnöstänsä sai virkaeron 16 p. heinäk. 1902 Mainittua lehtorinvirkkaa on erinäisten määräysten nojalla tämän kolmivuotiskauden aikana hoitanut filosofianmaisteri A. W. Karlsson.

Huhtik. 21 p. 1901 kuoli matematiikan kolleega I. C. Blomroos. Hänen seuraajakseen matematiikan kolleeganvirassa, jota väliaikaisesti hoiti filosofianmaisteri G. H. Wahlroos, valtuutettiin 19 p. huhtik. 1902 filosofianmaisteri C. A. Alenius.

Luonnonhistorian, historian ja maantiedon kolleeganvirkaa, tämän viran vakinaisen omistajan J. E. Rosbergin ollessa virasta vapaana, ovat hoitanet lukuvuonna 1899—1900 filosofiankandidaatti C. A. Knabe ja sittemmin ylioppilas, neiti H. A. Hackstedt.

Jouluk. 17 p. 1901 korotettiin vahtimestarin palkkio 1 p:stä tammik. 1902 600:sta 800 markaksi.

Ylimääräisiä pienempiä rahamääriä on myönnetty erinäisiin tarpeisiin.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut lehtori G. R. Törngren.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 90, 95, 100.

Kouluneuvosto: Översti K. G. E. E. Furuhejm (puheenjohtaja v:een 1900), kaupunginlääkäri S. A. Granberg, apteekkari A. Hasselblatt (puheenjohtaja v:sta 1900), kapteeni A. Nilsson (v:een 1901), kaupunginlääkäri G. G. W. Borg, luutnantti J. R. Weckman (molemmat v:sta 1900) ja lääninagronoomi K. Laurin (v:sta 1901).

Suomenkielinen tyttökoulu. Vakinaisessa opettajistossa ei ole tapahtunut muutoksia.

Koulun uusi talo valmistui lukuvuoden 1901—1902 alkuun. Voimistelukaluston ynnä muiden huonekalujen hankkimiseksi myönnettiin 8 p. toukok. 1901 7,750 markan ja 17 p. jouluk. 1901 fysikaalisten ja luonnonhistoriallisten opetusvälineiden hankkimiseksi 532 markan 40 pennin ylimääräinen määräraha. Pienempiä rahamääriä on paitsi sitä myönnetty erinäisiin tarpeisiin.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 156, 170, 174.

Kouluneuvosto: Rovasti A. W. Wallin (puheenjohtaja), lääninmaanimittari K. H. Lindh sekä rouvat L. Hällfors, M. Kivijärvi ja J. Winckelman.

Ruotsinkielinen tyttökoulu. Avoimeen laulunopettajattaren virkaan annettiin virkavahvistuskirja 4 p. jouluk. 1900 opettajatar Ö. M. Slottsbergille. Tammik. 30 p. 1901 kuoli piirustuksen ja kaunokirjoituksen opettajatar I. A. Weijola; täten avoimeksi joutuneeseen virkaan sai virkavahvistuskirjan 10 p. kesäk. 1901 opettajatar L. M. Hägg. Heinäk. 3 p. 1901 sai voimistelunopettajatar N. R. F. Granberg pyynnöstä eron virastaan; virkavahvistuskirja voimistelunopettajattaren toimeen annettiin 4 p. marrask. 1901 opettajatar I. Landtman'ille.

Erinäisiä ylimääräisiä lisiä on myönnetty, muun muassa valaistuksen ja polttopuiden määrärahaan, joka 29 p. tammik. 1901 korotettiin 1,000:sta 1,400 markaksi, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 77, 76, 79.

Kouluneuvosto: Kauppaneuvos K. A. Snellman (puheenjohtaja), pataljoonanlääkäri O. W. Moberg, rouvat A. Borg ja S. Sohlberg sekä kapteeni E. Bruun (v:sta 1900).

Raahe.

Alkeiskoulu. Huhtikuun 25 p. 1902 sai voimistelunopettajatar Signe Soini pyynnöstänsä eron virastaan 1:stä syysk. 1902.

Maalisk. 11 p. 1902 myönnettiin 583 markan 33 pennin lisä koulun vuokramäärärahaan, jonka ohessa mainittu määräraha korotettiin 1 p:stä tammik. 1903 toistaiseksi 2,200 markaksi vuodessa.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega H. A. Ingman.

Oppilaita on ollut eri vuosina: 62, 70, 85.

Kouluneuvosto: Pormestari A. Luoma (puheenjohtaja), kauppias K. A. Almgren, kruununvouti W. Rehnäck, rouvat H. Rehnäck ja A. Lackström (v:sta 1900).

Tornio.

Alkeiskoulu. Maalisk. 17 p. 1900 kuoli v. t. kolleega K. E. Ottelin. Hänen jälkeensä määrättiin 3 p. huhtik. 1902 pappismies, filosofian kandidaatti A. J. Silander 1 p:stä seuraavaa syyskuuta vastaiseksi hoitamaan uskonnon, historian ja maantiedon kolleeganvirkaa.

Elokuun 28 p. 1901 myönnettiin 1,000 markan ylimääräinen määräraha koulukaluston korjaamiseksi ja undistamiseksi.

Rehtorintointa on edelleen hoitanut kolleega J. U. Nordberg.

Oppilasmäärä on ollut eri vuosina: 68, 65, 77.

Kouluneuvosto: Kaupunginlääkäri E. A. Kalm (puheenjohtaja), apteekkari F. G. Borg ja rouva E. Winter.

III. Yksityisiä kouluja.

Helsinki.

Maaliskuun 20 p. 1900 antoi Keisarillinen Senaatti *yksityisen suomenkielisen yhteiskoulun* joktokunnalle luvan perustaa Helsingin kaupunkiin

kaksiluokkaisen yksityisen koulun, jonka tarkoituksena olisi valmistaa oppilaita sanottuun yhteiskouluun otettaviksi. Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin yhteiskoululle 24 p. huhtik. 1902. Oppilaita oli siinä vuosina 1899—1902: 282, 262, 279.

Lokakuun 17 p. 1901 vahvisti Keisarillinen Senaatti uuden lukusuunnitelman *Lucina Hagmanin* omistamalle uudelle suomenkieliselle yhteiskoululle sekä myönsi koululle oikeuden säädetyssä järjestyksessä päästää opiston täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaat Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon. Armollisessa kirjeessä 17 p:ltä jouluk. 1901 myönnettiin mainitun oppilaitoksen ylläpitämiseksi yleisistä varoista 2,500 markkaa jokaista toiminnassa olevaa luokkaa kohden, siksikuin koulu tulee kahdeksanluokkaiseksi ja sen jälkeen 20,000 markkaa vuodessa koko oppilaitosta varten, maksettavaksi 1 p:stä tammik. 1902 1 p:ään tammik. 1905, sekä 1 p:stä syysk. 1901 1 p:ään tammik. 1902 ylimääräinen 5,000:n markan apuraha, sillä ehdolla, että Venäjänkielen opetusta koulussa, sittenkun se on tullut täysiluokkaiseksi, annetaan yhtä monta tuntia, kuin on säädetty valtion reaalityöille. Oppilaita oli lukuvuonna 1899—1900 kahdella luokalla 57, 1900—1901 neljällä luokalla 101 ja 1901—1902, jolloin oppilaitoksessa oli 5 luokkaa, 122.

Läroverket för gossar och flickor nimisen oppilaitoksen kannatusyhdistyksen johtokunnalle myönnettiin armossa 14 p. syyskuuta 1899 mainitun koulun kannattamiseksi valtioapua 4,000 markkaa kutakin viittä alinta luokkaa kohden oli yhteensä 20,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi viiden vuoden aikana 1 p:stä syysk. 1899. Koulun johtokunta oikeutettiin 13 p. toukok. 1902 ottamaan haltuunsa komministeri K. T. Brobergin perustaman valmistavan koulun sekä sitä edelleen ylläpitämään. Oppilasmäärä oli 1899—1902: 334, 333 ja 314.

Nya Svenska Läroverket nimisen oppilaitoksen johtokunnalle myönnettiin armollisessa kirjeessä 19 p:ltä syysk. 1900 mainitun oppilaitoksen kannattamiseksi korotettua vuotuista valtioapua 24,000 viiden vuoden ajaksi laskettuna 1 p:stä syysk. 1900. Oppilasmäärä oli 1899—1902: 238, 221 ja 213.

Armollisella kirjeellä 14 p:ltä syyskuuta 1899 myönnettiin *Nya svenska samskolan* nimisen oppilaitoksen kannattajille mainitun koulun ylläpitämiseksi jatkuvaa vuotuista valtioapua 4,000 markkaa kutakin viittä alinta luokkaa kohden eli yhteensä 20,000 markkaa viideksi vuodeksi, luettuna 1 p:stä syysk. 1899. Oppilasmäärä 1899—1902 oli: 289, 284, 279.

Yksityisen ruotsinkielisen tyttökoulun kannattamiseksi myönnettiin armollisella kirjeellä 19 p:ltä syysk. 1900 korotettua vuotuista valtioapua 15,000 markkaa, maksettavaksi 1 p:stä syysk. 1900 samaan päivään vuonna 1907. Oppilaita oli 1899—1902: 194, 185 ja 192.

Johtajatar *Victoria Laurellin ruotsinkielisen tyttökoulun* kannattamiseksi myönnettiin armollisella kirjeellä 19 p:ltä syysk. 1900 korotettua valtioapua I luokalle 1,200, II luokalle 1,300 sekä kullekin seuraavalle viidelle luokalle 2,500 markkaa, eli yhteensä koko oppilaitokselle 15,000 markkaa vuodessa, viiden vuoden ajaksi laskettuna 1 p:stä syyskuuta 1900. Oppilaita oli 1899—1902: 136, 155 ja 148.

Johtajattaren *Hilja Tavaststjernan* ja opettajattaren *Helena Kristina Forsmanin* tekemän anomuksen johdosta suostui Keisarillinen Senaatti 27 p. helmik. 1900 siihen, että opettajatar Forsman ensi lukuvuoden alusta saisi ottaa haltuunsa johtajatar Tavaststjernan ylläpitämän yksityisen *ruotsinkielisen tyttökoulun* ja salli hänen edelleen nauttia sitä valtioapua, mikä armollisella päätöksellä 1 p:ltä syysk. 1897 mainitun oppilaitoksen ylläpitämiseksi oli myönnetty, kuitenkin sillä ehdolla, että koulun oppilasluvun tulee olla keskimäärin vähintään 12 luokkaa kohti. Armollisella kirjeellä 17 p:ltä jouluk. 1901 korotettiin koulun nauttima valtioapu 3,000 markaksi jokaista toimessa olevaa luokkaa kohden eli yhteensä koko oppilaitokselle 15,000 markaksi vuodessa, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902 vuoden 1904 loppuun, sillä ehdolla että koulussa annetaan opetusta valtion viisiluokkaisille tyttökouluille vahvistetun kurssisuunnitelman mukaan. Oppilasmäärä oli 1899—1900 seitsemällä luokalla 37, 1900—1901 kolmella luokalla 43, 1901—1902 viidellä luokalla 82.

Toukokuun 23 p. 1900 antoi Keisarillinen Senaatti luvan johtajatar Forsmanille perustaa kaksiluokkaisen *valmistavan koulun* hänen omistamansa edellä mainitun tyttökoulun yhteyteen.

Heinäkuun 12 p. 1900 sai opettajatar *Elli Hertz* Keisarilliselta Senaatilta luvan laajentaa Helsingin kaupungissa ylläpitämänsä kolmiluokkaisen *valmistavan koulun* yhdellä tyttöjä varten aijotulla luokalla, jossa kaikissa opetusaineissa tulisi noudatettavaksi valtion tyttökoulujen toiselle valmistavalle luokalle vahvistettua kurssisuunnitelmaa.

Tammikuun 23 p. 1902 salli Keisarillinen Senaatti opettajattaren *Hanna Castrénin* tulevan lukuvuoden alusta perustaa Helsinkiin, etenkin Söörnäisten ja Hermanninkaupungin esikaupungeissa asuvan väestön sivistys-

tarpeen tyydyttämiseksi, *viisiluokkaisen suomenkielisen yhteiskoulun*, jossa seurattaisiin samaa lukusuunnitelmaa kuin 6 p. syysk. 1901 on vahvistettu maaseudun reaalilyseoiden viittä alinta luokkaa varten.

Porvoo.

Marraskuun 5 p. 1901 näki Keisarillinen Senaatti hyväksi määrätä, että *Suomenkielisen Yhteiskoulun* viiden alimman luokan ylläpitoa varten aikuisemmin myönnetty valtioapu 15,000 markkaa on 1 p:stä tammik. 1902 korotettava 4,000 markaksi luokkaa kohti eli yhteensä enintään 20,000 markaksi vuodessa. Oppilasmäärä 1899—1902 oli: 135, 149 ja 158.

Yksityiselle ruotsinkieliselle tyttökoululle myönnettiin 19 p. syysk. 1900 korotettua vuotuista valtioapua laskettuna 2,500 markan mukaan kutakin neljää ylintä luokkaa kohden eli yhteensä 10,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 p:stä syysk. 1900 samaan päivään vuonna 1905. Helmikuun 15 p. 1901 salli Ylihallitus koulun perustajan lehtori J. E. Strömborgin kuoltua lyseon kollegan *A. Allardtin* ottaa haltuunsa mainitun oppilaitoksen sekä sen ylläpitämiseksi edelleen nauttia sitä 10,000 markan korotettua valtioapua, joka 19 p. syysk. 1900 oli koululle armossa myönnetty. Oppilasmäärä vuosina 1899—1902 oli: 73, 70, 74.

Tammisaari.

Huhtikuun 10 p. 1900 vahvisti Keisarillinen Senaatti säännöt «Privatskolan i Ekenäs» nimiselle yhdistykselle, jonka tarkoitus oli ottaa haltuunsa Tammisaaren kaupungissa olevan *yksityisen ruotsinkielisen tyttökoulun* ja ylläpitää sitä joko sellaisena taikka yhteiskouluksi muodostettuna. Oppilaita oli tyttökoulussa 1899—1900 viidellä luokalla 75, 1900—1902 seitsemällä luokalla 80 ja 85.

Hankoniemi.

Elokuun 8 p. 1901 salli Keisarillinen Senaatti, että oppilas, joka on suorittanut täydellisen oppimäärän Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan 10 p:ltä elok. 1899 kolmella jatkoluokalla laajennetussa viisiluokkaisessa *ruotsinkielisessä yhteiskoulussa*, laskettakoon säädetyssä järjestyksessä Keisarilliseen Aleksanterin-Yliopistoon.

Maaliskuun 4 p. 1902 antamallaan päätöksellä Keisarillinen Senaatti näki hyväksi määrätä, että oppilaitoksen viiden alimman luokan ylläpitämiseksi 12 p. marrask. 1895 kymmeneksi vuodeksi myönnetty vuotuinen 15,000 markan valtioapu on vastaiseksi 1 p:stä tammik. 1902 korotettava 4,000 markaksi luokkaa kohti eli yhteensä 20,000 markaksi vuodessa, sillä ehdolla että oppilasluku mainituilla luokilla on keskimäärin 12 luokkaa kohden sekä että koko oppilaitoksessa noudatetaan valtion reaalilyseoille vahvistettua opetussuunnitelmaa. Oppilaita oli 1899—1902: 105, 131 ja 144.

Joulukuun 3 p. 1901 antamallaan päätöksellä salli Keisarillinen Senaatti kaupungin ottaa haltuunsa koulunjohtajattaren K. K. Hagströmin ylläpitämän kolmiluokkaisen *valmistavan koulun* sekä muodostaa sen kaksiluokkaiseksi oppilaitokseksi.

Turku.

Ruotsinkielisen Yhteiskoulun ylläpitämiseksi myönnettiin armossa 19 p. syysk. 1900 korotettua vuotuista valtioapua 3,750 markkaa jokaista koulun viittä alinta luokkaa kohden eli yhteensä 18,750 markkaa vuodessa, maksettavaksi 1 p:stä syysk. 1900 samaan päivään vuonna 1905. Oppilaita oli 1899—1902: 130, 121 ja 120.

Yksityisen reaalilinjän perustamisesta suomenkielisen klassillisen lyseon yläluokille ja sen joutumisesta valtion haltuun on mainittu puheenalaisen lyseon kertomuksessa.

Syyskuun 14 p. 1899 myönnettiin armossa koulunjohtajattarelle Alma K. Liliukselle niin sanotun *Heurlinin yksityisen ruotsinkielisen tyttökoulun* ylläpitämiseksi niiden 9,000 markan lisäksi, jotka laskettuna 1 p:stä syysk. 1893 samaa tarkoitusta varten 10 vuodeksi oli myönnetty armollisella päätöksellä 14 p:ltä syysk. 1893, 520 markkaa kutakin koulun viittä alinta ja 850 markkaa kutakin sen neljää ylintä luokkaa kohden eli yhteensä 6,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi 1 p:stä syysk. 1899, joten koulun nauttima vuotuinen valtioapu viimeksi mainitusta päivästä 1 p:ään syysk. 1903 tuli tekemään yhteensä 15,000 markkaa eli 1,320 markkaa kutakin koulun viittä alinta ja 2,100 markkaa kutakin sen neljää ylintä luokkaa kohden. Oppilaita oli 1899—1902: 185, 184 ja 187.

Suomenkielisen jatko-opiston kannatusyhdistykselle vahvisti Keisarillinen Senaatti uudet säännöt 13 p. maalisk. 1900. Oppilaita oli 1899—1902: 33, 26 ja 32.

Ruotsinkielisen tyttökoulun *yksityisten jatkuoluokkien* varoissa syntyneen vajauksen täyttämiseksi myönsi Keisarillinen Senaatti 13 p. maalisk. 1900 2,000 markkaa ja 11 p. jouluk. 1900 4,400 markkaa. Joulukuun 3 p. 1901 myönnettiin samalle oppilaitokselle kuluva lukukautta varten 2,000 markan ja 1 p:stä tammikuuta 1902 4,000 markan vuotuinen apuraha. Oppilaita oli 1899—1902: 20, 20, 21.

Merikapteenin rouvan *Naäma Konstantia Ekqvistin* ylläpitämälle n. s. *Wianderin ruotsinkieliselle valmistavalle koululle* myönnettiin armollisessa kirjeessä 17 p:ltä jouluk. 1901 kumpaakin ylintä luokkaa kohden 500 markan vuotuinen valtioapu eli yhteensä 1,000 markkaa, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902 vuoden 1904 loppuun, sekä ylimääräinen 350 markan suuruisen apuraha 1 p:stä syysk. 1901 1 p:ään tammik. 1902.

Helmikuun 25 p. 1902 salli Keisarillinen Senaatti tehdystä anomuksesta neiti *S. L. Carpelanin* ottaa haltuunsa yksityisopettajattaren A. Dührin valmistavan koulun Turussa sekä sitä edelleen ylläpitää.

Salon kauppara.

Suomenkieliselle yhteiskoululle myönnettiin armossa 19 p. syysk. 1900 vuotuista valtioapua 3,000 markkaa jokaista toimessa olevaa luokkaa kohden, yhteensä korkeintaan 15,000 markkaa vuodessa, viiden vuoden ajaksi laskettuna 1 p:stä syyskuuta 1900, kuitenkin sillä ehdolla, että oppilasluku luokkaa kohden on keskimäärin vähintään 12. Oppilaita oli 1899—1900 kolmella luokalla 58, 1900—1901 neljällä luokalla 70, 1901—1902 viidellä luokalla 94.

Maaliskuun 27 p. 1901 salli Keisarillinen Senaatti maanviljelijä *J. E. Bergrothin* y. m. ottaa haltuunsa neiti Bertha Cavénin omistaman ruotsinkielisen valmistavan koulun, sekä neiti Cavénin ollessa johtajattarena yhä ylläpitää mainittua koulua, jonka ohessa opetussuunnitelma koululle vahvistettiin.

Maarianhamina.

Huhtikuun 28 p. 1900 antamassaan päätöksessä hylkäsi Keisarillinen Senaatti yksityisten henkilöiden tekemän anomuksen, että *viisiluokkainen reaaliopisto* laajennettaisiin valtion kustantamaksi täydelliseksi reaalilyseoksi, mutta salli asteettain laajentaa tätä oppilaitosta *kolmella yksityisellä jatko-*

luokalla, joilla suoritettaisiin reaalityseoille vahvistetut oppimäärät. Näiden jatkoluokkien ylläpitämiseksi myönnettiin 19 p. syysk. 1900 annetussa armollisessa kirjeessä vuotuista valtioapua 3 000 markkaa jokaista toimesta olevaa luokkaa kohden viiden vuoden ajaksi, luettuna 1 p:stä syysk. 1900. Jatkoluokkain ylläpitämiseksi muodostuneen kannatusyhdistyksen säännöt vahvisti Keisarillinen Senaatti 14 p. toukok. 1901. Toukokuun 13 p. 1902 myönnettiin näille jatkoluokille oikeus laskea täydellisen oppikurssin suorittaneet oppilaitaan Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon. Oppilaita oli 1900—1901: yhdellä jatkoluokalla 10, 1901—1902 kahdella luokalla 18.

Kesäkuun 19 p. 1902 antoi Keisarillinen Senaatti rouva *H. Landellille* luvan perustaa kolmiluokkaisen *valmistavan koulun*, jonka tarkoituksena on valmistaa oppilaita Maarianhaminan reaaliopistoon.

Pori.

Yksityisen suomenkielisen tyttökoulun kannattamiseksi myönnettiin armossa 14 p. syysk. 1899 niiden 7,000 markan lisäksi, jotka 12 p. marrask. 1895 oli kymmeneksi vuodeksi mainitun opiston ylläpitämiseksi suotu, 5,000 markkaa vuosittain siten että mainittu apu laskettuna 1 p:stä syysk. 1899 1 p:ään syysk. 1905 on suoritettava 2,400 markalla kutakin koulun varsinaista viittä luokkaa kohden, eli yhteensä 12,000 markalla vuodessa. Oppilaitoksen kannatusyhdistykselle vahvisti Keisarillinen Senaatti säännöt 24 p. tammik. 1900. Armollisessa kirjeessä joulukuun 17 p:ltä 1901 korotettiin koulun nauttima valtioapu 3 000 markaksi jokaista toimesta olevaa luokkaa kohden eli yhteensä korkeintaan 15,000 markaksi vuodessa, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902 vuoden 1904 loppuun. Oppilaita oli 1899—1902: 134, 161 ja 175.

Ruotsinkielisen yhteiskoulun osakeyhtiölle myönnettiin armollisessa kirjeessä 19 p:ltä syysk. 1900 korotettua vuotuista valtioapua 3,500 markkaa kutakin viittä alinta varsinaista koululuokkaa kohti eli yhteensä 17,500 markkaa viiden vuoden ajaksi luettuna 1 p:stä syysk. 1900. Oppilaita oli 1899—1902: 129, 134 ja 146.

Neitien *J. Suomen* ja *H. Carlsonin* suomenkieliselle valmistavalle koululle myönnettiin armossa 19 p. syysk. 1900 vuotuista valtioapua 600 markkaa kutakin kahta ylintä luokkaa kohden eli yhteensä 1,200 markkaa viiden vuoden ajaksi luettuna 1 p:stä syysk. 1900.

Uusikaupunki.

Kaupungin valtuusmiesten alamaisen anomuksen johdosta salli Keisarillinen Senaatti 6 p. maalisk. 1900 tekemässään päätöksessä, että sikäläinen *porvarikoulu* saadaan kaupungin kustannuksella laajentaa kolmella jatko-luokalla, sekä että latinankielen opetus, samalla kun koulu yhä oikeutettiin nauttimaan mainitun aineen opetusta varten Baekiu lahjoitusrahastosta ennen myönnettyä apurahaa, saadaan lykätä II—V:lta V—VIII:lta luokille. Maaliskuun 11 p. 1902 antamallaan päätöksellä Keisarillinen Senaatti myönsi oppilaitokselle oikeuden laskea täydellisen kahdeksanluokkaisen kurssin suorittaneet oppilaansa Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon. Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle 24 p. huhtik. 1902. Oppilasmäärä oli 1899—1900: 139, 163, 159.

Rauma.

Heinäkuun 12 p. 1900 Keisarillinen Senaatti katsoi kyväksi sallia, että oppilaita, jotka ovat läpikäyneet täydellisen oppikurssin Keisarillisen Senaatin 24 p. toukokuuta 1898 antaman päätöksen nojalla kahdeksanluokkaisessa laajennetussa Rauman *yksityisessä yhteislyseossa*, saadaan laskea Yliopistoon sillä ehdolla, että he säädetyssä järjestyksessä saavuttavat siihen oikeuden. Oppilaitokselle vahvistettiin uusi lukusuunnitelma 3 p. jouluk. 1901.

Maalisk. 4 p. 1902 antamallaan päätöksellä Keisarillinen Senaatti määräsi, että Rauman kaupungille 7 p. maalisk. 1893 myönnetty 15,000 markan valtioapu sikäläisen reaali- ja porvarikoulun ylläpitoa varten on korotettava 4,000 markaksi luokkaa kohden eli yhteensä 20,000 markaksi, sekä oikeutti kaupungin toistaiseksi nauttimaan sanottua valtioapua 1 p:stä tammik. 1902 ehdolla kuitenkin, että sanotussa porvarikoulussa ja sen jatko-luokilla noudatetaan Keisarillisen Senaatin 3 p. jouluk. 1901 koululle vahvistamaa lukusuunnitelmaa ja että oppilasluku porvarikoulun luokilla on keskimäärin vähintään 12 luokkaa kohti.

Oppilaita oli 1899—1902: 154, 172 ja 176.

Toukokuun 22 p. 1900 myönsi Ylihallitus provasti *W. Kaitilalle* oikeuden ottaa haltuunsa kansakouluntarkastaja V. Högmanin Keisarillisen Senaatin 20 p. syysk. 1894 antaman päätöksen nojalla Rauman kaupunkiin perustaman *suomenkielisen valmistavan koulun* sekä edelleen sitä ylläpitää.

Forssa.

Tammikuun 24 p. 1900 antoi Keisarillinen Senaatti yksityisten henkilöiden tekemästä alamaisestä anomuksesta luvan perustaa sen opetussuunnitelman mukaan, mikä on vahvistettu maan reaalilyseoiden viittä alinta luokkaa varten, Forssan tehtaalle Tammelan pitäjää *viisiluokkaisen suomenkielisen yhteiskoulun*. Samalla vahvistettiin toistaiseksi noudatettavaksi hakemuskirjoihin liitetty ehdotus säännöiksi mainitun koulun kannatusyhdistykselle. Joulukuun 17 p. 1901 annetussa armollisessa kirjeessä myönnettiin «Forssan suomalaisen yhteiskoulun kannatusyhdistys» nimiselle yhdistykselle mainitun oppilaitoksen ylläpitämiseksi 3,000 markkaa kutakin toimessa olevaa luokkaa kohden eli korkeintaan 15,000 markkaa vuodessa maksettavaksi 1 p:stä tammik. 1902 samaan päivään vuonna 1905, sekä ylimääräinen 3,000 markan apuraha 1 p:stä syysk. saman vuoden loppuun, ehdolla että oppilaslukumäärä koulussa on keskimäärin vähintään 12 kullakin luokalla. Oppilaita oli 1899—1900 yhdellä luokalla 33, 1900—1901 kahdella luokalla 56, 1901—1902 neljällä luokalla 98.

Hämeenlinna.

Yksityiselle suomenkieliselle tyttökoululle myönnettiin armosta 19 p. syysk. 1900 lisättyä vuotuista valtioapua 500 markkaa ensimmäistä sekä 2,500 markkaa kutakin viittä ylempää luokkaa kohti, eli yhteensä 13,000 markkaa vuodessa, laskettuna viiden vuoden ajaksi 1 p:stä syysk. 1900. Oppilasluku oli 1899—1902: 166, 162 ja 167.

Elokuun 15 p. 1900 Keisarillinen Senaatti yksityisten henkilöiden tekemästä alamaisestä anomuksesta vahvisti ohjesäännöt Hämeenlinnan *suomenkielisille jatkoluokille* sekä salli että mainitut jatkoluokat saadaan perustaa ja niitä yksityisillä varoilla ylläpitää sanottujen ohjesääntöjen sekä samalla kertaa koululle vahvistettujen opetussuunnitelman ja oppikurssien mukaan. Maaliskuun 25 p. 1902 antamallaan päätöksellä Keisarillinen Senaatti näki hyväksi myöntää tämän oppilaitoksen ylläpitämiseksi 2,000 markan suuruisen vuotuisen valtioavun opiston kutakin toimessa olevaa luokkaa kohden maksettavaksi 1 p:stä syysk. 1902, kuitenkin sillä määräyksellä, että jos oppilasluku jonkun ajan näyttäytyy alenevan keskimäärin kymmentä vähempään luokkaa kohti, valtioapu vähin erin on lakkautettava. Samana päivänä myönnettiin oppilaitokselle oikeus säädetyssä järjestyksessä päästää täydellisen oppimäärän suorittaneet oppilaansa Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon. Oppilaita oli 1900—1901 yhdellä luokalla 20, 1901—1902 kahdella luokalla 32.

Koulunjohtajattaren *Eva Savoniuksen* ylläpitämälle Yksityiselle ruotsinkieliselle tyttökoululle myönnettiin armollisessa kirjeessä 18 p:ltä jouluk. 1901 valtioapua sama määrä kuin tähän saakka eli 6,000 markkaa vuodessa luettuna 1 p:stä tammik. 1902 vuoden 1904 loppuun, sekä sitä paitse 1:stä päivästä syysk. 1901 1 p:ään tammik. 1902 ylimääräinen 2,000 markan apuraha. Oppilaita oli 1899—1902 81, 91, 24.

Sittenkuin ruotsinkielisen yhteiskoulun kannatusyhdistys, jonka säännöt Keisarillinen Senaatti vahvisti 14 p. toukok. 1901, asianomaisella luvalla lukuvuoden 1901—1902 alusta oli ottanut haltuunsa neiti E. Savoniuksen yksityisen tyttökoulun ja saanut oikeuden muodostaa sen 8 p. elok. ja 24 p. lokak. 1901 vahvistettujen opetussuunnitelmain mukaan viisiluokkaiseksi yhteiskouluksi, näki Keisarillinen Senaatti 23 p. tammik. 1902 hyväksi oikeuttaa mainitun Yhdistyksen yksityisen tyttökoulun ylläpitämiseksi 17 p. jouluk. 1901 myönnetystä valtioavusta nostamaan niin suuren osan, kuin yhdistyksen ylläpitämille tyttökoulun luokille suhteellisesti tulee. Oppilaita oli yhteiskoulussa 1901—1902 yhdellä luokalla 21.

Tampere.

Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin suomenkieliselle yhteiskoululle 24 p. huhtik. 1902. Oppilaita oli 1899—1900 viidellä luokalla 148, 1900—1901 kuudella luokalla 176, 1901—1902 seitsemällä luokalla 210.

Yksityisen suomenkielisen tyttökoulun johtokunnalle myönnettiin mainitun koulun ylläpitämiseksi armollisella kirjeellä 14 p:ltä syysk. 1899 sen 8,000 markan suuruisen vuotuisen valtioavun lisäksi, mikä oppilaitokselle kymmeneksi vuodeksi oli myönnetty armollisella päätöksellä 12 p:ltä marrask. 1895, 2,000 markan vuotuinen lisäapu, joten koko koulun nauttima valtioapu 1 p:stä syysk. 1899 1 p:ään syysk. 1905 oli suoritettava 2,000 markalla kutakin koulun viittä ylempää luokkaa kohden eli yhteensä 10,000 markalla vuodessa. Syyskuun 19 p. 1900 annetussa armollisessa kirjeessä korotettiin valtioapu 3,000 markaksi kutakin viittä ylimpää luokkaa kohden eli yhteensä 15,000 markaksi vuodessa, viiden vuoden ajaksi, laskettuna 1 p:stä syyskuuta 1900. Kun oppilasmäärä yhä karttui ja rinnakkaisosastot siitä syystä tulivat välttämättömiksi, myönnettiin armollisessa kirjeessä 17 p:ltä jouluk. 1901 jokaista toiminnassa olevaa rinnakkaisluokkaa kohti 2,500 markan vuotuinen apuraha 1 p:stä tammik. 1902 1904 vuoden loppuun sekä senlisäksi 1 p:stä syysk. 1901 1 p:ään tammik. 1902 ylimääräinen apuraha 833 markkaa 33 p., kuitenkin sillä ehdolla, että ensimmäisen luo-

kan rinnakkaisosastolle apurahaa maksettakoon ainoastaan siinä tapauksessa, että oppilasten lukumäärä sillä luokalla on vähintään 60. Oppilaita oli 1899—1902: 287, 293 ja 325.

Huhtik. 10 p. 1900 antoi Keisarillinen Senaatti luvan laajentaa viisi-luokkaisen *ruotsinkielisen yhteiskoulun* täydelliseksi reaalioppilaitokseksi Yliopistoon johtavilla oppikursseilla, jonka ohessa ehdotetut muutokset koulun kannatusyhdistyksen sääntöihin asianomaisesti vahvistettiin. Kesäk. 8 p. 1900 Keisarillinen Senaatti niinkään vahvisti oppilaitoksen laajentamisesta aiheutuneet uudet lukusuunnitelmat sen sekä ylä- että alaluokille. Uusi lukusuunnitelma oppilaitokselle vahvistettiin jälleen 3 p. jouluk. 1901. Joulukuun 17 p. 1901 myönsi Keisarillinen Senaatti koulun kannatusyhdistyksen tekemän anomuksen johdosta, että yhdistykselle 21 p. kesäk. 1898 oppilaitoksen ylläpitämiseksi myönnetty 15,000 markan suuruinen vuotuinen apuraha korotettakoon 4,000 markaksi kutakin viittä alinta luokkaa kohden taikka yhteensä 20,000 markaksi vuodessa, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902, sillä ehdolla, että koulussa noudatetaan Keisarillisen Senaatin sille 3 p. jouluk. 1901 vahvistamaa lukusuunnitelmaa. Oppilaita oli 1899—1900 viidellä luokalla 104, 1900—1901 kuudella luokalla 131, 1901—1902 kahdeksalla luokalla 185.

Lahden kauppala.

Suomenkielisen yhteiskoulun kannatusyhdistykselle vahvisti Keisarillinen Senaatti muutetut säännöt 16 p. tammik. 1900. Samana päivänä antamassaan päätöksessä Keisarillinen Senaatti näki hyväksi myöntyä kannatusyhdistyksen johtokunnan tekemään pyyntöön, että mainitun yhdistyksen sallittaisiin laajentaa ylläpitämänsä viisiluokkainen yhteiskoulu kahdeksanluokkaiseksi oppilaitokseksi yliopistoon johtavilla oppikursseilla. Oppilaita oli 1899—1900 viidellä luokalla 126, 1900—1901 kuudella luokalla 153, 1901—1902 seitsemällä luokalla 191.

Viipuri.

Suomenkielisen yhteiskoulun kannattamiseksi myönnettiin armollisessa kirjeessä 19 p:ltä syysk. 1900 vuotuista valtioapua 3,000 markkaa kutakin toimessa olevaa luokkaa kohden eli yhteensä korkeintaan 15,000 markkaa, maksettavaksi jo toimessa oleville luokille 1 p:stä syysk. 1900, sekä seuraaville luokille mikäli niitä perustetaan, lukuvuoden 1904—1905 loppuun, sillä ehdolla että oppilasmäärä luokalla on keskimäärin vähintään

12. Samana päivänä antamallaan päätöksellä Keisarillinen senaatti myöntyi yhteiskoulun kannatusyhdistyksen johtokunnan tekemään pyyntöön, että koulun opetusohjelma muutettaisiin siten, että luokkain luku tulisi olemaan kahdeksan, sekä vahvisti samalla koululle opetussuunnitelman, joka muutettiin Keisarillisen Senaatin päätöksellä 22 p:ltä toukok. 1902. Oppilaita oli 1899—1900 kahdella luokalla 53, 1900—1901 kolmella luokalla 811, 1901—1902 neljällä luokalla 135.

Lokakuun 31 p. 1899 salli Keisarillinen senaatti suomenkielisen tyttökoulun johtajattaren *Alina Maria Renforssin* perustaa kolmiluokkaisen *suomenkielisen jatko-opiston*, jonka oppimäärät olisivat sovellettavat myöskin ylioppilastutkinnon suorittamista varten. Marraskuun 5 p. 1901 antamallaan päätöksellä Keisarillinen Senaatti näki hyväksi myöntää tämän oppilaitoksen ylläpitämistä varten 2,000 markan suuruisen vuotuisen valtioavun kutakin opiston toimessa olevaa luokkaa kohti, maksettavaksi 1 p:stä tammik. 1902, kuitenkin sillä määräyksellä, että jos oppilasluku jonkun ajan näyttäytyy alenevan keskimäärin kymmentä vähempään luokkaa kohti, valtioapu vähin erin on lakkautettava. Kuluvaksi kalenterivuodeksi myönnettiin oppilaitokselle samalla kertaa kaikkiaan 3,000 markkaa. Maaliskuun 4 p. 1902 Keisarillinen Senaatti myönsi tälle oppilaitokselle oikeuden laskea täydellisen kurssin suorittaneet oppilaansa Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon. Oppilaita oli 1899—1900 yhdellä luokalla 19, 1900—1901 kahdella luokalla 34, 1901—1902 kolmella luokalla 44.

Lehtori *U. A. Savénin* ja kolleega *Y. O. Rosendalin* suomenkielisen valmistavan koulun ylläpitämiseksi myönnettiin armossa 19 p. syysk. 1900 vuotuista valtioapua. 600 markkaa kutakin kahta ylintä luokkaa kohti eli yhteensä 1,200 markkaa viideksi vuodeksi, 1 p:stä syysk. 1900 lukien.

Koulunjohtajatar *E. Sireliuksen* suomenkieliselle valmistavalle koululle myönnettiin armossa 19 p. syysk. 1900 vuotuista valtioapua 600 markkaa kutakin kahta ylintä luokkaa kohti eli yhteensä 1200 markkaa vuodessa viiden vuoden ajaksi, luettuna 1 p:stä syysk. 1900.

Syyskuun 21 p. 1901 antoi Keisarillinen Senaatti luvan opettajattarelle *F. Brandt'ille* ottaa haltuunsa ja ylläpitää opettajattaren *H. K. Liliuksen* perustaman ruotsinkielisen valmistavan koulun, sekä salli hänen samalla nauttia sitä 1,200 markan vuotuista valtioapua, joka armollisella päätöksellä 21 p:ltä syysk. 1901 oli 1 p:ään syysk. 1903 mainitun koulun ylläpitämiseksi myönnetty.

Maaliskuun 11 p. 1902 antoi Keisarillinen Senaatti entiselle kapteenille *M. Modeen'*ille luvan Viipurin kaupunkiin perustaa kahdeksan luokkaisen *ruotsinkielisen lyseon* poikia ja tyttöjä varten.

Hamina.

Suomenkielisen yhteiskoulun ylläpitämiseksi aikuisemmin myönnetty valtioapu korotettiin Keisarillisen Senaatin päätöksen mukaan 5 p:ltä marrask. 1901 4,000 markaksi luokkaa kohti eli yhteensä 20,000 markaksi vuodessa. Kesäkuun 19 p. 1902 myönsi Keisarillinen Senaatti koulun kannatusyhdistykselle luvan nykyisten viiden alimman luokan lisäksi perustaa ensitulevan lukuvuoden alusta lukien, vuosi vuodelta jatkuvaa kolme ylemmää yliopistoon johtavaa jatkoluokkaa, kunminkin ehdolla että näin laajennetussa koulussa opetetaan venäjänkieltä yhtä monta tuntia viikossa kuin valtion reaalityseita varten vahvistetussa opetussuunnitelmassa säädetään tahi vastedes sanottua oppiainetta varten voidaan määrätä. Oppilaita oli 1899—1902 viidellä luokalla 125, 152, 141.

Kesäkuun 21 p. 1900 antoi Keisarillinen Senaatti yksityisten henkilöiden tekemän alamaisen anomuksen johdosta luvan perustaa ensi lukuvuoden alusta yksiluokkaisen, mutta kahteen vuosiosastoon jaetun koulun, jonka tarkoituksena on valmistaa oppilaita sisäänpääsyä varten paikkakunnan suomenkieliseen yhteiskouluun. Tehdystä pyynnöstä suostui Ylihallitus 11 p. tammik. 1901 siihen, että mainittu *valmistava koulu* saataisiin luovuttaa kaupungin suomenkielisen yhteiskoulun kannatusyhdistykselle.

Kotka.

Tammikuun 29 p. 1901 antamallaan päätöksellä näki Keisarillinen Senaatti hyväksi myöntää *suomenkielisen yhteiskoulun* kannatusyhdistykselle koulun viiden alimman luokan ylläpitoa varten 3,000 markan vuotuisen valtioavun kutakin luokkaa kohti, eli 15,000 markkaa vuodessa, laskettuna, 1 p:stä tammik. 1902 toistaiseksi, sekä 5,000 markan ylimääräisen rahamäärän 1 p:stä syysk. 1901 1 p:ään tammik 1902 kaikki ehdolla että oppilasluku näillä luokilla on keskimäärin 12 luokkaa kohti. Elok. 28 p. 1901 myönsi Keisarillinen Senaatti koululle oikeuden laskea täydellisen kahdeksanluokkaisen kurssin suorittaneet oppilaansa Keisarilliseen Aleksanderin yliopistoon. Kesäk. 19 p. 1902 korotettiin koulun nauttima valtioapu 4000 markaksi viittä alinta luokkaa kohti eli yhteensä 20,000 markaksi vuodessa

laskettuna 1 p:stä tammik. 1902, ja samalla vahvistettiin oppilaitokselle uusi opetussuunnitelma. Oppilaita oli 1899—1902: 149, 195 ja 217.

Ruotsinkielisen yhteiskoulun kannatusyhdistykselle, joka armollisen päätöksen mukaan 24 p:ltä syysk. 1896 nautti mainitun oppilaitoksen ylläpitämiseksi 9,000 markan suuruista vuotuista valtioapua 1 p:ään syysk. 1901, myönnettiin armollisella kirjeellä 14 p:ltä syysk. 1899 korotettua valtioapua 3,000 markkaa kutakin viittä ylintä luokkaa kohti, eli yhteensä korkeintaan 15,000 markkaa vuodessa viiden vuoden ajaksi, laskettuna 1 p:stä syysk. 1899. Maaliskuun 6 p. 1900 vahvisti Keisarillinen Senaatti koulun kannatusyhdistyksen säätöihin ehdotetut muutokset. Oppilaita oli 1899—1902: 96, 119 ja 138.

Lappeenranta.

Uusi ohjesääntö vahvistettiin *reaali- ja porvarikaululle* 8 p. marrask. 1899. Syyskuun 12 p. 1900 myöntyi Keisarillinen Senaatti kaupungin valtuusmiesten anomukseen, että mainittu oppilaitos, joka siihen saakka oli toiminut viisi luokkaisena, saataisiin laajentaa kahdeksan luokkaiseksi, ja että siinä noudatettaisiin sitä opetussuunnitelmaa ja lukutuntikaavaa, jonka Keisarillinen Senaatti 28 p. tammik. 1891 on vahvistanut sellaisille realliyseioille, joissa viidellä alimmalla luokalla suoritetaan päättyvät oppikurssit. Kaupungin valtuusmiesten alammaisen anomuksen johdosta näki Keisarillinen Senaatti 1 p. toukok. 1901 antamallaan päätöksellä hyväksi myöntää kaupungille tämän oppilaitoksen ylläpitämistä varten 3,000 markan vuotuisen valtioavun kutakin viittä alinta luokkaa kohti eli yhteensä 15,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 p:stä syysk. 1902, toistaiseksi, niin kauvan kuin tätä oppilaitosta nykyisen ohjelman mukaisesti voimassa pidetään ja ehdolla että koulun opilasluku on keskimäärin vähintään 12 itsekullakin luokalla. Keisarillisen Senaatin päätöksellä heinäkuun 16 p. 1902 korotettiin koulun nauttima valtioapu 4,000 markaksi luokkaa kohti eli yhteensä 20,000 markaksi vuodessa, laskettuna toistaiseksi 1 p:stä syyskuuta 1902. Oppilaita oli 1899—1900 viidellä luokalla 114, 1900—1901 kuudella luokalla 133, 1901—1902 kahdeksalla luokalla 198.

Sortavala.

Yksityisen suomenkielisen tyttökoulun johtajattarelle *Hilda Fabritiuk-selle*, joka mainitun oppilaitoksen ylläpitämiseksi armollisen päätöksen mukaan 1 p:ltä syysk. 1897 oli saanut yleisistä varoista vuotuista kannatusta 6,500 markkaa 1 p:ään syysk. 1902, myönnettiin armossa 14 p. syysk.

1899 samaa tarkoitusta varten korotettua vuotuista valtioapua 10,000 markkaa, maksettavaksi viiden vuoden aikana 1 p:stä syysk. 1899 2,000 markalla kutakin toimesta olevaa varsinaista koululuokkaa kohti. Oppilaita oli 1899—1902: 137, 159, 158.

Käkisalmi.

Toukokuun 1 p. 1901 näki Keisarillinen Senaatti hyväksi myöntää Käkisalmen kaupungille sikäläisen viisiluokkaisen *reaali ja porvarikoulun* ylläpitämistä varten 3,000 markan vuotuisen valtioavun koulun kutakin luokkaa kohti, eli yhteensä 15,000 markkaa vuodessa, luettuna 1 p:stä syysk. 1902, toistaiseksi niin kauvan kuin tätä oppilaitosta asianomaisesti voimassa pidetään ja ehdolla että koulun oppilasluku on keskimäärin vähintään 12 luokkaa kohti. Maaliskuun 11 p. 1902 Keisarillinen Senaatti vahvisti koululle uuden lukusuunnitelman sekä määräsi, että koulun nauttima valtioapu on korotettava 4,000 markaksi luokkaa kohden eli yhteensä 20,000 markaksi, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902. Oppilaita oli 1899—1902: 82, 89, 100.

Joensuu.

Lehtori *K. A. Wegeliuksen* ja opettajatar *E. Hällströmin* suomenkielisen *valmistavan koulun* ylläpitämiseksi myönnettiin armossa 19 p. syysk. 1900 vuotuista valtioapua 600 markkaa kumpaakin koulun kahta ylintä luokkaa kohti eli yhteensä 1,200 markkaa vuodessa viiden vuoden ajaksi, laskettuna 1 p:stä syysk. 1900.

Nurmes.

Nurmeksen kauppalalle myönnettiin armossa 14 p. syysk. 1899 *viisiluokkaisen porvarikoulun* ylläpitämiseksi 1 p:stä syysk. 1899 kolmen vuoden ajaksi vuotuista valtioapua 2,500 markkaa kutakin toimesta olevaa luokkaa kohden eli lukuvuodeksi 1899—1900 kahdelle luokalle yhteensä 5,000 markkaa, lukuvuodeksi 1900—1901 kolmelle luokalle yhteensä 7,500 markkaa ja lukuvuodeksi 1901—1902 neljälle luokalle yhteensä 10,000 markkaa, ehdolla että koulun oppilasluvun tulee olla keskimäärin vähintään 12 kutakin luokkaa kohti. Armollisessa kirjeessä 17 p:ltä jouluk. 1901 korotettiin koulun nauttima valtioapu 3,000 markaksi luokkaa kohti eli yhteensä 15,000 markaksi, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902 vuoden 1904 loppuun. Oppilaita oli 1899—1900 kahdella luokalla 45, 1900—1901 neljällä luokalla 72, 1901—1902 viidellä luokalla 72.

Mikkeli.

Suomenkielisen tyttökoulun osakeyhtiölle myönnettiin armollisella kirjeellä 19 p:ltä syysk. 1900 mainitun oppilaitoksen ylläpitämiseksi 2,200 markkaa kutakin koulun viittä ylintä ja 1,000 markkaa sen kahta alinta luokkaa kohti eli yhteensä 13,000 markkaa vuodessa, maksettavaksi 1 p:stä syysk. 1900 samaan päivään vuonna 1905. Oppilaita oli 1899—1902: 155, 175 ja 188.

Kaupungin kustantaman reaalioston perustamisesta klassillisen lyseon viidennelle luokalle on ennen ollut puhe.

Yksityisen ruotsinkielisen tyttökoulun johtajattarelle *Alina Antelille*, joka armollisen päätöksen mukaan 24 p:ltä syysk. 1896 mainitun oppilaitoksen ylläpitämiseksi nautti 7,000 markan vuotuista apua 1 p:ään syysk. 1906, myönnettiin arnessa 14 p. syysk. 1899 korotettua valtioapua 250 markkaa kutakin koulun seitsemää varsinaista koululuokkaa kohden eli yhteensä 1,250 markan mukaan itsekullekin luokalle, 8,750 markkaa vuodessa, maksettavaksi 1 p:stä syysk. 1899 1 p:ään syysk. 1906 sillä ehdolla, että oppilasten lukukausimaksut asetetaan vähintään yhtä suuriksi ja muuten samojen perusteiden mukaan kuin valtion tyttökouluissa. Armollisessa kirjeessä 17 p:ltä jouluk. 1901 korotettiin koulun nauttima valtioapu 1,500 markaksi kumpaakin koulun kahta alinta luokkaa ja 2,000 markaksi kutakin sen viittä ylintä luokkaa kohden taikka yhteensä 13,000 markaksi vuodessa, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902 1904 vuoden loppuun. Oppilaita oli 1899—1902: 85, 115 ja 128.

Savonlinna.

Johtajattaren *Aura Harlinin* ylläpitämälle yksityiselle *suomenkieliselle tyttökoululle* myönnettiin arnessa 17 p. jouluk. 1901 korotettua valtioapua 2,000 markkaa kutakin toiminnassa olevaa luokkaa kohden eli korkeintaan 10,000 mk. vuodessa laskettuna 1 p:stä tammik. 1902 1904 vuoden loppuun. Oppilaita oli 1899—1902: 61, 70, 91.

Kuopio.

Yksityisen *suomenkielisen yhteiskoulun* ylläpitämiseksi myönnettiin armollisessa kirjeessä 17 p:ltä jouluk. 1901 valtioapua yhteensä 20,000

markkaa 1 p:stä tammik. 1902 vuoden 1904 loppuun sillä ehdolla, että venäjänkielen opetusta koulussa annetaan yhtiä monta tuntia kuin maan reaalilyseoissa. Tammikuun 30 p. 1902 vahvisti Keisarillinen Senaatti koululle uuden opetussuunnitelman. Oppilaita oli 1899—1902: 200, 214, 233.

Marraskuun 8 p. 1899 salli Keisarillinen Senaatti, että 12 p. elokuuta 1897 annetun päätöksen nojalla perustetusta *suomenkielisestä jatko-opistosta* saadaan laskea oppilaita Keisarilliseen Aleksanderin-Yliopistoon, sillä ehdolla kuitenkin että oppilaat säädetyssä järjestyksessä oikeutetaan Yliopistoon pääsemään. Toukokuun 23 p. 1900 Keisarillinen Senaatti jatko-luokkain johtokunnan puolesta tehdyn alamaisten anomuksen johdosta katsoi kyväksi myöntää sanotun oppilaitoksen ylläpitoa varten vuotuisen 2,000 markan suuruisen valtioavun kutakin sen toimessa olevaa luokkaa kohti, maksettavaksi viiden vuoden aikana, luettuna 1 p:stä syyskuuta 1900, kuitenkin sillä määräyksellä, että jos oppilasluku jonkun ajan nyättäytyy ainevan keskimäärin alle kymmenen luokkaa kohti valtioapu vähin erin lakkautetaan. Oppilaita oli 1899—1900 kahdella luokalla 20.

Joulukuun 10 p. 1901 vahvistettiin *ruotsinkieliselle reaalilyseolle* poikija ja tyttöjä varten uusi lukusuunnitelma. Oppilaita oli 1899—1902: 185, 177, 165.

Tehdystä pyynnöstä salli Ylihallitus 31 p. lokak. 1899 opettajattaren *M. Dahlströmin* tulevan lukuvuoden alusta ottaa haltuunsa neiti B. Steniuksen armollisen päätöksen mukaan 12 p:ltä marrask. 1886 perustaman *suomenkielisen valmistavan koulun*. Oppilaitoksen ylläpitämiseksi myönnettiin armollisessa kirjeessä 19 p:ltä syysk. 1900 lisättyä vuotuista valtioapua 1,000 markkaa kumpaakin ylintä luokkaa kohden eli yhteensä 2,000 markkaa vuodessa viiden vuoden ajaksi luettuna 1 p:stä syysk. 1900.

Jyväskylä.

Kaupungin Kustantaman yksityisen reaalilinjan perustaminen klassillisen lyseon yläluokille on ennen mainittu.

Lokakuun 1 p. 1901 antamallaan päätöksellä Keisarillinen Senaatti salli paikkakunnan suomenkielisen tyttökoulun johtajattaren *Ida Maria Granathin* ynnä muiden perustaa mainitun tyttökoulun yhteyteen *kolmiluokkaisen jatko-opiston*, jonka tarkoituksena on valmistaa tyttökoulun kurssin

suorittaneille oppilaille tilaisuutta hankkimaan ylioppilastutkintoa varten tarvittava oppimäärä.

Lokakuun 31 p. 1901 näki Keisarillinen Senaatti hyväksi sallia tyttö-koulun opettajattaren *Fredrika Nathalia Granathin* ja neiti *F. Granathin* ylläpitää kolmiluokkaista *pikkulasten koulua*.

Maaliskuun 11 p. 1902 salli Keisarillinen Senaatti lehtori *K. J. Jalkasen* ynnä muiden, jotka viime syksynä Jyväskylän kaupungissa olivat avanneet suomenkielisen *valmistavan koulun* lyseoihin ja tyttökouluihin pyrkiviä varten, edelleen ylläpitää tätä neliluokkaiseksi aiottua oppilaitosta.

Nikolainkaupunki.

Ruotsinkielisen klassillisen lyseon neljälle ylimmälle luokalle perustettu yksityinen reaalilinja on jo ennen manittu.

Suomenkielisen tyttökoulun ylläpitämiseksi myönnettiin armollisella kirjeellä 19 p:ltä syysk. 1900 lisättyä vuotuista valtioapua 500 markkaa ensimmäistä ja 2,500 markkaa kutakin viittä ylempää luokkaa kohti, eli yhteensä 13,000 markkaa viiden vuoden ajaksi, laskettuna 1 p:stä syysk. 1900. Koulun osakeyhtiön tekemän anomuksen johdosta vapautti Keisarillinen Senaatti 24 p. huhtik. 1902 antamassaan päätöksessä yhtiön 1 p:stä kesäk. 1902 suorittamasta sitä 1,800 markan vuokraa, jonka yhtiö vuosittain oli sitoutunut valtiolaitokselle maksamaan mainitun koulun käytettäväksi luovutetusta valtion omistamasta talosta. Oppilaita oli 1899—1902: 164, 176, 143.

Kesäkuun 19 p. 1902 myönsi Keisarillinen Senaatti johtajattarelle *N. Ingmannille* ynnä muille luvan perustaa ja ensitulevan syyskuun 1 päivänä avata *suomenkielisen jatko-opiston*, jossa opetusta annetaan pääasiallisesti sen ohjelman mukaan, mikä on vahvistettu Helsingin suomenkieliselle valtion kustantamalle jotko-opistolle.

Opettajattarille *E. E. Akolalle* ja *E. M. Langhoffille* myönnettiin armossa 14 p. syysk. 1899 heidän Nikolainkaupunkiin perustamansa «*Vasa Primärskola*» nimisen *valmistavan koulun* ylläpitämiseksi vuotuista valtioapua 600 markan mukaan kutakin koulun kahta ylintä luokkaa kohti yhteensä 1,200 markkaa, maksettavaksi viiden vuoden aikana 1 p:stä syysk. 1899.

Neiti *E. Kockin* ruotsalaisen valmistavan koulun ylläpitämiseksi myönnettiin armollisella kirjeellä 19 p:ltä syysk. 1900 jatkuvaa vuotuista valtioapua 600 markkaa kumpaakin koulun kahta ylintä luokkaa kohti eli yhteensä 1,200 markkaa vuodessa viiden vuoden ajaksi 1 p:stä syysk. 1900.

Kristiina.

Tammikuun 30 p. 1902 näki Keisarillinen Senaatti hyväksi määrätä, että ruotsinkielisen yhteiskoulun viidelle alimmalle luokalle 23 p. helmik. 1897 myönnetty vuotuinen valtioapu 15,000 markkaa on 1 p:stä tammik. 1902 korotettava 4,000 markaksi luokkaa kohden, eli yhteensä 20,000 markaksi, sillä ehdolla kuitenkin että koulussa noudatetaan valtion reaali-lyseoiden viidelle alimmalle luokalle vahvistettua lukusuunnitelmaa sekä että oppilasluku mainituilla luokilla on keskimäärin vähintään 12 luokkaa kohden. Oppilaita oli 1899—1900 neljällä luokalla 85. 1900—1902 viidellä luokalla 89 ja 102.

Uusikarlepvy.

Ruotsinkieliselle tyttökoululle myönnettiin armossa 19 p. syysk. 1900 edelleen vuotuista valtioapua yhteensä 2,500 markkaa viiden vuoden ajaksi luettuna 1 p:stä syysk. 1900. Oppilaita oli 21, 22 ja 18.

Pietarsaari.

Toukokuun 14 p. 1901 antoi Keisarillinen Senaatti kaupungin valtuusmiesten tekemän alammaisen anomuksen johdosta luvan laajentaa viisi-luokkaisen ruotsinkielisen reaaliopiston kahdeksanluokkaiseksi yhteiskouluksi sillä ehdolla, että täten laajennetussa oppilaitoksessa venäjänkielen opetusta annetaan yhtä monta viikkotuntia kuin on säädetty taikka vastedes säädetään valtion reaali-lyseoille. Opetussuunnitelma laajennetulle oppilaitokselle vahvistettiin samalla. Oppilaita oli viidellä luokalla 1899—1902: 83, 87, 98.

Kokkola.

Yksityisten henkilöiden perustaman suomenkielisen yhteiskoulun ylläpitämiseksi myönnettiin armossa 14 p. syysk. 1899 kolmen vuoden ajaksi, laskettuna 1 p:stä syysk. 1899, jokaista toiminnassa olevaa luokkaa kohden vuotuista valtioapua 2,500 markkaa, eli siis lukuvuodeksi 1899—1900 kolmelle luokalle 7,500, lukuvuodeksi 1900—1901 neljälle luokalle 10,000 ja lukuvuodeksi 1901—1902 viidelle luokalle yhteensä 12,500 markkaa,

ehdolla että oppilasmäärän koulussa tulee olla keskimäärin vähintään 12 kullakin luokalla. Huhtikuun 3 p. 1901 antoi Ylihallitus «Kokkolan suomalaisen Yhteiskoulun Osakeyhtiö» nimiselle yhdistykselle luvan ottaa haltuunsa ja edelleen voimassa pitää mainittua oppilaitosta. Koulun kannatusyhdistyksen pyynnöstä korotettiin valtioapu armollisessa kirjeessä 17 p:ltä joulukuuta 1901 siten, että oppilaitoksen ylläpitämiseksi myönnettiin 2,500 markkaa jokaista toiminnassa olevaa luokkaa kohti, kunnes koulu tulee kahdeksanluokkaiseksi, sekä sen jälkeen 20,000 markkaa koko oppilaitokselle, ehdolla että venäjänkielen opetusta koulussa annetaan yhtä monena tuntina kuin maan reaalilyseoissa. Näin määrätty valtioapu suotiin oppilaitokselle 1 p:stä tammik. 1902 vuoden 1904 loppuun. Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin oppilaitokselle 4 p. maalisk. 1902. Oppilaita oli 1899—1900 kolmella luokalla 94, 1900—1901 neljällä luokalla 108, 1901—1902 viidellä luokalla 138.

Lokakuun 24 p. 1899 sai koulun opettaja *Eliel Rajander* Keisarikunnan Senaatilta luvan perustaa kaksiluokkaisen *ruotsinkielisen yhteiskoulun*, jonka oppikurssien puolesta tulisi vastata valtion reaalilyseoiden viidettä ja kuudetta luokkaa. Tähän oppilaitokseen saisi, jos tarvetta siihen ilmaantuu, perustaa myöskin klassillisen linjan. Oppilaita oli 1899—1900 yhdellä luokalla 12.

Oulu.

Suomenkielisen klassillisen lyseon yläluokilla olevan yksityisen reaalin linjan nauttimasta valtioavusta on ennen mainittu.

Tammikuun 24 p. 1900 salli Keisarillinen Senaatti tehdystä alammasta anomuksesta, että yksityisten henkilöiden Oulun kaupungissa 4 p. toukok. 1892 annetun armollisen päätöksen nojalla ylläpitämä kaksiluokkainen *suomenkielinen jatkoopisto* laajennetaan kolmiluokkaiseksi oppilaitokseksi yliopistoon johtavilla oppikursseilla ja oikeutti mainitun jatkoopiston yliopistoon päästämään ne oppilaansa, jotka ovat suorittaneet ylioppilastutkintoa varten säädetyt oppimäärät ja ovat yliopistoon pääsemään oikeutetut. Vahvistaen samalla ehdotuksen oppilaitosta varten muodostetun kannatusyhdistyksen säännöiksi, katsoi Keisarillinen Senaatti nojautuen armolliseen julistukseen 28 p:ltä maalisk. 1899 hyväksi myöntää mainitulle jatkoopistolle vuotuista valtioapua 2,000 markkaa kutakin toimessa olevaa luokkaa kohti eli yhteensä korkeintaan 6,000 markkaa viideksi vuodeksi, luettuna 1 p:stä syysk. 1899, kuitenkin sillä määräyksellä, että jos oppilasluku jonkun ajan näyttäytyy jäävän keskimäärältään alle kymmenen luokkaa kohti, valtioapu

vähitellen on lakkautettava. Oppilaita oli 1899—1900 kahdella luokalla 24, 1900—1902 kolmella luokalla 35 ja 42.

Armollisessa kirjessä 17 p:ltä jouluk. 1901 myönnettiin kolleega S. A. Westerlundin ylläpitämälle suomenkieliselle *valmistavalle koululle* valtioapua sama määrä kuin ennenkin eli 600 markkaa kumpaakin ylintä luokkaa kohden, yhteensä 1,200 markkaa vuodessa, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902 vuoden 1904 loppuun.

Tammikuun 23 p. 1902 antoi Keisarillinen Senaatti luvan opettajatar Nanny Liliukselle ynnä muille ensi lukuvuoden alusta Oulun kaupungissa ylläpitää suomenkielistä yhteiskoulua, joka on aijottu laajentaa kahdeksanluokkaiseksi yhdellä luokalla kunakin vuonna ja jossa tultaisiin seuraamaan 6 p. syysk. 1901 maaseudun realilyseoita varten vahvistettua luku-sunnitelmaa.

Raahе.

Yksityisen neliluokkaisen *ruotsinkielisen yhteiskoulun* johtokunnalle myönnettiin armossa 14 p. syysk. 1899 mainitun koulun ylläpitämiseksi edelleen 800 markkaa ensimmäistä ja toista luokkaa sekä 1,200 markkaa kolmatta luokkaa kohden eli yhteensä 2,800 markkaa vuodessa, maksettavaksi kahden vuoden aikana 1 p:stä syysk. 1899. Armollisessa kirjessä 17 p:ltä jouluk. 1901 myönnettiin oppilaitoksen kannattamiseksi edellisessä mainittu määrä valtioapua, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902 vuoden 1904 loppuun, sekä ylimääräinen 935 markan suuruinen apuraha 1 p:stä syysk. 1901 1 p:ään tammik. 1902. Oppilaita oli 1899—1902: 33, 29 ja 34.

Lokakuun 1 p. 1901 antamallaan päätöksellä Keisarillinen Senaatti näki hyväksi sallia Rehtori *H. A. Ingmanin* ynnä muiden perustaa Raahen kaupunkiin koulun, jonka tarkoituksena on antaa oppilailleen sellaiset alkeistiedot, joita vaaditaan pääsöä varten valtion lyseoihin ja tyttökouluihin.

Kemi.

Toukokuun 14 p. 1901 salli Keisarillinen Senaatti Kemin kaupungin valtuusmiesten hakemukseen liitetyn opetussuunnitelman mukaan laajentaa sikäläisen viisiluokkaisen *porvari ja yhteiskoulun* kahdeksanluokkaiseksi pojille ja tytöille yhteiseksi oppilaitokseksi sillä ehdolla, että näin laajennetussa koulussa venäjänkielen opetusta annetaan yhtä monena viikkotuntina

kuin valtion reaalitysejoita varten vahvistetussa opetussuunnitelmassa säädetään tahi vastedes sanottua oppiainetta varten voidaan määrätä.

Koululle viiden alimman luokan ylläpitoa varten aikuisemmin myönnetty valtioapu korotettiin armollisessa kirjessä 5 p:ltä marraskuuta 1901 4,000 markaksi luokkaa kohden eli yhteensä 20,000 markaksi vuodessa, laskettuna 1 p:stä tammik. 1902, ehdolla kuitenkin että mainituilla luokilla noudatetaan 6 p. syyskuuta 1901 maan reaalitysejoille vahvistettua lukusuunnitelmaa ja että oppilasmaara keskimäärin on vähintään 12 luokkaa kohti. Oppilasmaara oli 1899—1900 neljällä luokalla 60, 1900—1901 viidellä luokalla 73, 1901—1902 kuudella luokalla 73.

Kajaani.

Elokuun 14 p. 1901 näki Keisarillinen Senaatti hyväksi myöntyä Kajaanin kaupungin valtuusmiesten alammaiseen anomukseen, että se 1820 markan suuruinen apuraha, jonka Keisarillinen Senaatti 5 p. syysk. 1895 oli esittelijäsihteeri Baeck vainajan lahjoitusrahastosta myöntänyt latinan kurssin toimeenpanemiseksi kaupungin viisiluokkaisen yhteiskoulun toisella ja kolmannella luokalla yhteensä 13 viikkotuntina, 1 p:stä tulevaa syyskuuta korotettaisiin 2,800 markaksi vuodessa, jotta oppilaat myöskin koulun neljännellä ja viidennellä luokalla saisivat tilaisuutta valinnan alaisena aineena käsitöiden, laulun, piirustuksen ja kirjanpidon asemasta lukea latinankieltä yhteensä 20 viikkotuntia, sellaisen jaon mukaan että mainittua kieltä luetaan II luokalla 3 tuntia, III 5 tuntia sekä IV ja V luokalla 6 tuntia kummallakin, kuitenkin sillä ehdolla, että II luokalla vähintään viisi oppilasta lukee mainittua kieltä, jota vastoin apuraha saadaan täydellä määrällään suorittaa, jos seuraavilla luokilla vaan yksikin toisella luokalla latinaa lukemaan alkaneista oppilaista opintojaan siinä aineessa jatkaa. Uusi lukusuunnitelma vahvistettiin koululle Keisarillisen Senaatin päätöksellä 22 p:ltä toukok. 1902 ja samana päivänä korotettiin oppilaitoksen nauttima valtioapu 4,000 markaksi luokkaa kohden eli yhteensä 20,000 markaksi vuodessa, laskettuna toistaiseksi 1 p:stä tammik. 1903, ehdolla että oppilasluku luokilla on keskimäärin vähintään 12 luokkaa kohti. Oppilaita oli 1899—1902: 53, 66 ja 63.

Niinkuin edellisestä käy selville, on yksityiskoulujen alalla tämänkin kolmivuotiskauden aikana vallinnut vilkas kehitys. Kaksi yliopistoon johtavaa täydellistä yhteiskoulua on perustettu, suomenkielinen Ouluun ja ruotsinkielinen Viipuriin, jotka molemmat on aiottu kahdeksanluokkaisiksi, ja ovat yksityisten henkilöiden ylläpitämiä. Viisiluokkaisia yhteiskouluja on yksityisten

henkilöiden toimesta perustettu kolme: Helsinkiin ja Forssan tehtaalle suomenkielisiä, sekä ruotsinkielinen Hämeenlinnaan. Jatkoksi Kokkolan neli-luokkaiseen alkeiskouluun on perustettu yksityinen ruotsinkielinen yhteis-koulu, jonka oppikurssit on aiottu valtion reaaliyseoiden viidennellä ja kuu-dennella luokalla suoritettavia oppimääriä vastaaviksi.

Yksityisiä reaalilinjoja on perustettu Turun, Nikolainkaupungin ja Jyväskylän klassillisten lyseoiden neljälle ylimmälle luokalle sekä Mikkelin klassillisen lyseon viidennelle luokalle.

Viisiluokkaiset kunnalliset suomenkieliset yhteiskoulut Uudessakaupun-gissa, Lappeenrannassa ja Kemissä sekä yksityisten henkilöiden ylläpitämät samanlaiset oppilaitokset Lahden kauppalassa ja Haminan kaupungissa, kuin myöskin viisiluokkaiset ruotsinkieliset reaaliopistot Pietarsaaressa ja Maarian-haminassa sekä yksityisten henkilöiden ylläpitämä ruotsinkielinen yhteiskoulu Tampereella ovat kaikki laajennetut kahdeksanluokkaisiksi täydellisiksi yli-pistoon johtaviksi oppilaitoksiksi.

Yksityisiä suomenkielisiä jatkoopistoja on perustettu Viipuriin, Hämeen-linnaan, Nikolainkaupunkiin ja Jyväskylään.

Oikeus säädetyssä järjestyksessä laskea oppilaita yliopistoon on myön- netty Helsingin Uudelle suomenkieliselle yhteiskoululle, Uudenkaupungin ja Kotkan suomenkielisille yhteiskouluille, Rauman yhteislyseolle, Maarianhami- nan reaaliopiston jatkoluokille, Hankoniemen ruotsinkieliselle yhteiskoululle sekä Hämeenlinnan, Viipurin, Kuopion ja Oulun suomenkielisille jatko- opistoille.

Uusia valmistavia kouluja on asianomaisella luvalla perustettu: Yksi suomen ja yksi ruotsinkielinen Helsinkiin, suomenkielinen Haminaan, kaksi suomenkielistä Jyväskylään, yksi suomenkielinen Raahen ja yksi ruotsinkie- linen Maarianhaminaan.

Oppilaiden lukumäärä ja niiden jakaautuminen äidinkieleen nähden yksityisissä oppilaitoksissa, mikäli näistä seikoista on Ylihallitukselle ilmoi- tuksia saapunut, nähdään seuraavista numeroista:

	Äidinkieli.				Joku muu kieli.
	Poikia.	Tyttöjä.	Suomi.	Ruotsi.	
1899—1900 . . .	3,244	5,223	4,107	4,097	163
1900—1901 . . .	3,662	5,753	4,839	4,390	176
1901—1902 . . .	3,753	6,155	5,426	4,313	169

Helsingissä, Koulutoimen Ylihallituksessa 25 p. toukokuuta 1904.

W. Tawaststjerna.

Alexander Jefremow.

H. Paasonen.

Artturi H. Snellman.

Carl Svibergson.